

Vlaams
Parlement

ingediend op **1558** (2017-2018) – Nr. 1
11 april 2018 (2017-2018)

Ontwerp van decreet

houdende instemming
met het samenwerkingsakkoord
van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat,
het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest
en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
betreffende de verdeling van
de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen
voor de periode 2013-2020

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet.....	23
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	27
Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.....	33
Advies van de Raad van State	39
Ontwerp van decreet.....	49
Bijlage: Tekst van het samenwerkingsakkoord	53

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting**1. Samenvatting**

Dit ontwerp van decreet beoogt de instemming van het Vlaams Parlement met het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

2. Het Europese Klimaat- en Energiepakket voor de periode 2013-2020

In december 2008 bereikten de Europese Raad en het Europese Parlement een akkoord over het Klimaat- en Energiepakket voor de periode 2013-2020. Dit pakket omvat een set van bindende wetgevende initiatieven die invulling geven aan de Europese klimaat- en energiedoelstellingen voor 2020.

Deze bindende klimaat- en energiedoelstellingen, ook gekend als de 20-20-20-doelstellingen, zijn de volgende:

- een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met minstens 20% ten opzichte van 1990 (een bindende doelstelling);
- een stijging tot minstens 20% van het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie in 2020. In de vervoersector is er een specifieke doelstelling van minstens 10% van het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het eindverbruik van energie (een bindende doelstelling);
- een vermindering van het energieverbruik met minstens 20% ten opzichte van het verwachte niveau in 2020 bij ongewijzigd beleid.

Een aantal van de wetgevende instrumenten van het Klimaat- en Energiepakket hielden nationale doelstellingen of inkomsten in voor België. Om uitvoering te geven aan het Europese pakket zijn er bijgevolg intra-Belgische afspraken nodig over de verdeling van deze verbintenissen of inkomsten. Het gaat meer bepaald om de volgende drie Europese instrumenten.

a) Beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 inzake de inspanningen van de lidstaten om hun broeikasgasemissies te verminderen om aan de verbintenissen van de Gemeenschap op het gebied van het verminderen van broeikasgassen tot 2020 te voldoen

De doelstelling om de broeikasgasemissies van de Europese Unie (EU) tegen 2020 met 20% te beperken ten opzichte van 1990 komt overeen met een vermindering van 14% ten opzichte van 2005. Deze inspanning is verdeeld over de sectoren die vallen onder de regeling voor de handel in emissierechten (Emission Trading System, ETS) en de sectoren die hier niet onder vallen (niet-ETS-sectoren). Onder de ETS moeten de emissies worden verlaagd met 21% ten opzichte van het niveau van 2005, terwijl voor de niet-ETS-sectoren een vermindering van 10% ten opzichte van 2005 wordt vereist.

Beschikking nr. 406/2009/EG, ook gekend als de beschikking inzake de verdeling van de inspanningen (Effort Sharing Decision, ESD) stelt voor 2020 voor alle lidstaten emissieplafonds voor broeikasgassen vast. De beschikking is van toepassing op de emissies in de volgende sectoren: vervoer, gebouwen, landbouw, kleinschalige industrie en afval (hierna 'niet-ETS-emissies' en 'niet-ETS-sectoren' genoemd).

De doelstelling om de niet-ETS-emissies met 10% te verminderen in 2020 is verdeeld op basis van hun relatieve welvaart (gemeten aan de hand van het bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking in 2005) om de solidariteit tussen de lidstaten te bevorderen. De nationale doelstellingen variëren van een emissiereductie van 20% tegen 2020 (ten opzichte van 2005) voor de rijkste lidstaten tot een toename met 20% voor de minst rijke lidstaten. De Belgische doelstelling voor 2020 werd vastgelegd op -15% in vergelijking met 2005.

De ESD verplicht elke lidstaat om haar niet-ETS-emissies jaarlijks te beperken volgens een lineair traject met 2013 als startpunt en met haar doelstelling als eindpunt in 2020. Hiertoe ontvangt elke lidstaat voor elk jaar van de periode 2013-2020 een jaarlijkse emissieruimte die overeenkomt met de voor dat jaar toegelaten niet-ETS-emissies. Die jaarlijkse emissieruimte wordt voor elk jaar van de periode 2013-2020 uitgekeerd aan de lidstaten onder de vorm van jaarlijkse emissieruimte-eenheden (Annual Emission Allocations, AEA's), die elk equivalent zijn aan de uitstoot van 1 ton CO₂-eq en die bijgehouden worden op de ESD-nalevingsrekening van de lidstaat voor dat jaar.

Om de lidstaten de mogelijkheid te bieden om hun emissieplafonds op een meer kostenefficiënte manier te behalen, voorziet de ESD een aantal flexibele instrumenten.

Deze flexibele instrumenten laten de lidstaten toe om in de nalevingsperiode hun eigen jaarlijkse emissieruimte-eenheden te beheren en onderling jaarlijkse emissieruimte-eenheden over te dragen. Als de broeikasgasemissies van een lidstaat voor een bepaald jaar de jaarlijkse emissieruimte-eenheden overschrijden, kan de lidstaat 5% van de jaarlijkse emissieruimte-eenheden van het volgende jaar lenen (borrowing) of jaarlijkse emissieruimte-eenheden kopen van andere lidstaten of internationale projectkredieten (CDM en JI) gebruiken om te voldoen aan de jaarlijkse plafonds. Als een lidstaat een grotere emissieruimte verwezenlijkt dan nodig en dus de doelstelling voor een bepaald jaar overtreft, kan deze lidstaat het overschot aan jaarlijkse emissieruimte-eenheden bewaren om ze later in de nalevingsperiode te gebruiken (banking) of ze overdragen aan andere lidstaten.

De ESD heeft een jaarlijkse rapportage- en nalevingscyclus, die bestaat uit de rapportage door de lidstaten van broeikasgasemissies in nationale inventarisverslagen, een Europese controle van de emissie-inventarissen om de gerapporteerde emissies te valideren en nalevingscontroles (met andere woorden een vergelijking van de feitelijke emissies van de lidstaten met hun jaarlijkse emissieruimte voor een bepaald jaar). Elke lidstaat is verplicht om aan het einde van de jaarlijkse nalevingscyclus minstens evenveel nalevingseenheden (emissieruimte-eenheden en internationale kredieten) te bezitten op haar ESD-nalevingsrekening als haar voor dat jaar vastgestelde broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren. Zo niet zal deze lidstaat worden onderworpen aan bepaalde sancties en zal zij een plan met corrigerende maatregelen moeten ontwikkelen.

b) Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van richtlijn 2001/77/EG en richtlijn 2003/30/EC

De richtlijn legt bindende nationale doelstellingen voor lidstaten vast, rekening houdend met de nationale omstandigheden en het bruto binnenlands product. Tevens geeft de richtlijn een indicatieve keten voor de berekening van tussentijdse doelstellingen. De streefcijfers dienen er gezamenlijk voor te zorgen dat de doelstelling van de Europese Unie van een aandeel van 20% voor energie uit hernieuwbare bronnen in het energieverbruik behaald kan worden.

Lidstaten zijn verplicht om een nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen vast te stellen. De plannen beschrijven hoe de lidstaten beogen de streefcijfers te bereiken.

De richtlijn bevat een aantal bepalingen die lidstaten keuzemogelijkheden geven bij het behalen van de doelstellingen. Zo kunnen lidstaten een 'statistische overdracht' afspreken, waarbij een lidstaat statistieken over een bepaalde hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen kan verkopen aan een andere lidstaat. Tevens kunnen lidstaten gezamenlijke projecten uitvoeren of, onder bepaalde voorwaarden, samenwerken in gezamenlijke projecten met een of meerdere derde landen. Ze kunnen ook vrijwillig besluiten hun nationale steunregelingen samen te voegen of deels te coördineren. Lidstaten worden ook verwacht om een systeem voor garanties van oorsprong bij te houden.

Daarnaast dient elke lidstaat erop toe te zien dat het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in 2020 minstens 10% bedraagt van het eindverbruik van energie in het vervoer in 2020.

c) Richtlijn 2009/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot wijziging van richtlijn 2003/87/EG teneinde de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten van de Gemeenschap te verbeteren en uit te breiden

Het Europese emissiehandelssysteem is een van de belangrijkste Europese klimaatbeleidsinstrumenten, dat van toepassing is op meer dan 11.000 elektriciteitsproducenten, energie-intensieve bedrijven en luchtvaartoperators.

Via richtlijn 2009/29/EG zorgde het Klimaat- en Energiepakket voor een herziening en versterking van dit systeem. Zo vormden de introductie van een plafond op Europees niveau (in plaats van het daarvoor bestaande systeem met nationale plafonds) en de verlening van emissierechten op basis van Europese toewijzingsregels belangrijke wijzigingen. Nieuw was ook dat een significant aandeel van de emissierechten vanaf 2013 werd geveild. Elektriciteitsproducenten dienden vanaf 2013 alle benodigde emissierechten via veiling aan te kopen. Industriële installaties krijgen nog een gedeeltelijke gratis toewijzing van emissierechten.

In richtlijn 2009/29/EG wordt de totale hoeveelheid te veilen emissierechten verdeeld onder de lidstaten, die hierdoor kunnen beschikken over de inkomsten van de veiling van deze rechten. Het leeuwendeel van de emissierechten (88%) wordt verdeeld over de lidstaten op basis van het aandeel van de lidstaat in de geverifieerde ETS-emissies voor 2005 of, als dit meer is, het gemiddelde voor de periode van 2005 tot en met 2007. Op basis van de in richtlijn 2009/29/EG beschreven verdeelsleutel, gaat 2,47% van de aan vaste installaties te veilen emissierechten naar België. Eind december 2016 bedroegen de Belgische opbrengsten uit de veiling van emissierechten 461.598.505,1 euro.

3. De internationale afspraken over klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden met horizon 2020

Het Akkoord van Kopenhagen van december 2009 voorziet dat de ontwikkelde landen samen tegen 2020 jaarlijks 100 miljard dollar moeten vrijmaken om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden. Deze gemeenschappelijke doelstelling werd in volgende jaren herbevestigd tijdens de jaarlijkse klimaatconferenties, waaronder de 21ste Klimaatop in Parijs.

Internationale klimaatfinanciering heeft als doel ontwikkelingslanden financieel te ondersteunen bij de door de mens veroorzaakte klimaatuitdagingen. De financiering kan via een brede variatie aan bronnen (publiek, privaat, multilateraal, bilateraal, innovatief) bewerkstelligd worden.

De financiering kan steun voor zowel adaptatie als mitigatie omvatten en dient globaal een evenwicht tussen beide na te streven. Klimaatfinanciering voor adaptatie heeft als doel de negatieve impact van klimaatverandering op de leefomstandigheden in ontwikkelingslanden te beperken. Klimaatfinanciering voor mitigatie is gericht op het ondersteunen van maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen in de ontwikkelingslanden terugdringen.

De ontwikkelde landen dienen om de twee jaar te rapporteren over hun strategie om een billijke financiële bijdrage te leveren en te verhogen om de 100 miljard dollardoelstelling tegen 2020 te behalen. De vaststelling van de Belgische bijdrage tot 2020 is een belangrijk aspect van het uitwerken van deze strategie.

4. Het politiek akkoord van 4 december 2015: de intra-Belgische verdeling van de tegen 2020 door België te leveren klimaat- en energie-inspanningen en van de aan België toegekende veilingopbrengsten voor de periode 2013-2020

Op 4 december 2015 sloten de ministers, bevoegd voor Klimaat en Energie, van de verschillende Belgische overheden, een akkoord over de verdeling van de tegen 2020 door België te leveren klimaat- en energie-inspanningen en van de aan België toegekende opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de periode 2013-2020. Het akkoord werd op 23 december 2015 bekrachtigd door het Overlegcomité.

De punten van het politiek akkoord zijn de volgende:

a) Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen

Voor wat betreft het terugdringen van de Belgische niet-ETS-uitstoot met 15% tegen 2020 stelt het akkoord dat het Vlaamse Gewest zijn niet-ETS-emissies in 2020 zal verminderen met 15,7%, het Waalse Gewest met 14,7% en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest met 8,8% telkens ten opzichte van het referentiejaar 2005. De Belgische jaarlijkse emissieruimte voor de nalevingsperiode 2013-2020 wordt bijgevolg volledig verdeeld onder de gewesten. Elk gewest kan voor het behalen van haar doelstelling, in aanvulling op haar intern klimaatbeleid, de flexibele instrumenten inzetten die voorzien zijn in de ESD.

Het akkoord voorziet dat de Federale Staat moet bijdragen aan de inspanningen van de gewesten door enerzijds de bestaande interne beleidslijnen en -maatregelen die bijdragen tot de vermindering van de uitstoot van Belgische broeikasgassen voort te zetten en anderzijds nieuwe interne beleidsmaatregelen te implementeren die de broeikasgasuitstoot over de drie gewesten heen verminderen met minstens 7 megaton CO₂-equivalenten (Mton CO₂-eq) voor de periode 2016-2020.

De Federale Staat verbindt zich eveneens tot het nemen van alle noodzakelijke maatregelen om het brandstofsurplus (het verschil per brandstof tussen de verkochte brandstof op het Belgische gebied en de som van de door de gewesten verbruikte brandstof) maximaal te verminderen en een evaluatie-, opvolgings- en controlemethode te ontwikkelen voor zijn beleid en maatregelen.

Ten slotte voorziet het politiek in een herverdelingsmechanisme van de Belgische jaarlijkse emissieruimte gerelateerd aan de berekeningswijze van de wegtransport-emissies.

b) Hernieuwbare energie

Rekening houdend met de indicatieve doelstelling van het eindverbruik van energie door België aangemeld bij de Europese Commissie in het kader van richt-

lijn 2012/27/EU (richtlijn Energie-efficiëntie) vertegenwoordigt de Belgische doelstelling van 13% een absolute waarde van 4,224 megaton olie-equivalent (Mtep).

De doelstelling wordt op de volgende manier verdeeld tussen de verschillende Belgische entiteiten:

- voor het Vlaamse Gewest: 2,156 Mtep;
- voor het Waalse Gewest: 1,277 Mtep;
- voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 0,073 Mtep;
- voor de Federale Staat: 0,718 Mtep.

Als er een verschil bestaat tussen het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen en de in 2020 te behalen doelstelling van 13%, en dit niettegenstaande de doelstellingen hierboven vermeld, komen de contracterende partijen de te nemen corrigerende maatregelen overeen op het eerste Overlegcomité dat volgt op het afronden van de cijfers van de inventarissen en van de eindevaluatie van de doelstelling inzake hernieuwbare energiebronnen. De gewestelijke doelstellingen, zoals hierboven vermeld, brengen de bijdrage van de Federale Staat in rekening in de vervoersector. De Federale Staat verbindt zich ertoe de doelstelling van 10% energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoersector te behalen, rekening houdende met de inspanningen van de gewesten uit hun beleid en maatregelen in deze sector. Elke contracterende partij bepaalt zijn eigen werkwijze om zijn doelstelling te behalen, met inbegrip van het eventueel gebruik van samenwerkingsmechanismen.

Overeenkomstig richtlijn 2009/28/EG, wordt de gerealiseerde voortgang ten aanzien van de doelstellingen geëvalueerd eind 2017 en eind 2019. De opvolging van het behalen van de doelstellingen op het vlak van hernieuwbare energie gebeurt in de overleggroep staat-gewesten voor de energie (Energieoverleg, afgekort ENOVER), of, in voorkomend geval, in het Overlegcomité. De Nationale Klimaatcommissie en ENOVER stellen jaarlijks een gezamenlijk rapport op over de uitvoering en opvolging van het samenwerkingsakkoord (artikel 43).

c) De opbrengsten van de veiling van emissierechten

Het politieke akkoord van 4 december 2015 behandelt de verdeling van de Belgische opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de periode 2013-2020.

Voor een eerste schijf van opbrengsten uit de veiling van emissierechten ten belope van 326 miljoen euro wordt de volgende verdeelsleutel toegepast:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 53%;
- 2° voor het Waalse Gewest: 30%;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 7%;
- 4° voor de Federale Staat: 10%.

De verdeelsleutel wijzigt licht voor de opbrengsten uit latere veilingen:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 52,76%;
- 2° voor het Waalse Gewest: 30,65%;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 7,54%;
- 4° voor de Federale Staat: 9,05%.

d) Internationale klimaatfinanciering

Voor wat betreft de jaarlijkse Belgische bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering werd deze vastgesteld op 50 miljoen euro voor de periode 2016-2020 en als volgt verdeeld:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 14,5 miljoen euro;
- 2° voor het Waalse Gewest: 8,25 miljoen euro;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 2,25 miljoen euro;
- 4° voor de Federale Staat: 25 miljoen euro.

5. Advies Minaraad

De Minaraad bracht op 27 april 2017 advies uit.

De Minaraad stelt vast dat de doelstelling, opgenomen door de Federale Staat, pas op 31 december 2022 zal geëvalueerd worden en betreurt dat de eindevaluatie niet sneller gemaakt wordt. De beoordeling van het effect van de federale maatregelen zal gebeuren op basis van een rapport, dat jaarlijks door de Federale Staat wordt opgemaakt en aan de Nationale Klimaatcommissie wordt bezorgd. Er kan verwacht worden dat enige tijd zal nodig zijn om, na afloop van de nalevingsperiode op 31 december 2020, de gegevensverzameling te voltooien om de eindevaluatie van de federale maatregelen te maken. Van zodra het federale rapport beschikbaar is, kan de Nationale Klimaatcommissie haar beoordeling maken. De vermelde datum van 31 december 2022 bepaalt in die zin enkel de uiterste datum tegen wanneer deze beoordeling moet afgerond zijn.

De Minaraad merkt ook op dat de tussentijdse doelstellingen zijn opgemaakt in het kader van de transitie naar een koolstofarme samenleving en dat de Vlaamse Regering het behalen van de 2020-doelstelling dus niet als een eindpunt mag zien. In het Vlaamse Klimaat- en Energiepact van 1 december 2016 heeft de Vlaamse Regering duidelijke lijnen uitgezet voor de vormgeving van haar klimaat- en energiebeleid op middellange en lange termijn. Ze engageerde zich om tegen begin 2018 een heldere, ambitieuze en breed gedragen Vlaamse Klimaatvisie voor 2050 op te stellen, en dit in overleg met de diverse actoren van de maatschappij. Centraal in de visie staat het streven naar een klimaatvriendelijke en -bestendige samenleving, met een lage broeikasgasuitstoot en voorbereid op de verwachte impact van klimaatverandering. De manier om deze doelen te realiseren, wordt uitgestippeld in actieplannen die op regelmatige basis worden geactualiseerd in functie van nieuwe inzichten, mogelijkheden en randvoorwaarden. Onder andere de resolutie van het Vlaams Parlement van 23 november 2016 wordt hiervoor als een belangrijke en nuttige bron van inspiratie gebruikt. De Vlaamse Regering engageert zich om tegen eind 2018, in overleg met de stakeholders, een Vlaams Klimaat- en Energieplan op te stellen voor de periode van 2021-2030. Voor de opstelling van dit plan zal gewerkt worden met een combinatie van een top-downaanpak, vertrekkende van de Vlaamse Klimaatvisie 2050, en een bottom-upbenadering, vertrekkende van een analyse van het reductiepotentieel en de transitie- en adaptatiemogelijkheden in de verschillende sectoren. Het plan richt zich zowel op het mitigatie-, het adaptatie- als het energiebeleid.

De Minaraad merkt op dat de berekeningswijze voor een eventuele boete opgelegd door het Europees Hof van Justitie vooraf uitgeklaard dient te worden en opgenomen dient te worden in het samenwerkingsakkoord. De verdelingswijze van Europese boetes en dwangsommen dient generiek geregeld te worden. De Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid heeft op 16 februari 2016 beslist een werkgroep op te richten die de principes uitwerkt voor een intern Belgische regeling inzake de verdeelwijze van boetes en dwangsommen. Tot op heden is deze werkgroep niet samengesteld.

De Minaraad heeft vragen over de timing van de deadline van het eerste opvolgingsmoment voor het luik hernieuwbare energie en stelt voor om de deadlines te verschuiven. Een eerste monitoringrapport inzake de productie uit hernieuwbare energiebronnen zal op korte termijn worden opgemaakt op basis van de recentste rapportering in het kader van de Europese richtlijn Hernieuwbare Energie (rapportering van eind december 2017).

De Minaraad vraagt zich af of de mogelijkheid bestaat om af te wijken van het prioriteitsprincipe bij de wederzijdse solidariteit in het samenwerkingsakkoord. Artikel 37 bepaalt dat als een contracterende partij een overschot wil verkopen,

ze de verplichting heeft om het prioritair te koop aan te bieden aan de eventuele contracterende partijen die een geschat tekort hebben (paragraaf 2, tweede lid).

De Minaraad merkt op dat het samenwerkingsakkoord is afgesloten voor onbepaalde duur en stelt zich de vraag of dit samenwerkingsakkoord ook toegepast zal worden op de periode 2021-2030 en volgende. Het samenwerkingsakkoord is een akkoord van onbepaalde duur maar heeft betrekking op de doelstellingen voor de nalevingsperiode 2013-2020. Vermits het Europese kader grondig wijzigt voor de nalevingsperiode 2021-2030 zal het noodzakelijk zijn om voor die periode aanpassingen door te voeren of een afzonderlijk samenwerkingsakkoord af te sluiten.

De Minaraad merkt op dat de datum voor het indienen van het voortgangsrapport, 30 april 2017, moet aangepast worden. De datum werd aangepast naar 30 september 2017.

De Minaraad stelt ten slotte dat er bij onenigheden een beroep dient gedaan te worden op de bestaande politieke fora en niet door een rechtscollege. Het is uiteraard de bedoeling om dergelijke onenigheden op te lossen binnen de schoot van de Nationale Klimaatcommissie en/of de Interministeriële Conferentie Leefmilieu.

6. Advies Raad van State

6.1. Algemene opmerkingen

In randnummer 1 stelt de Raad van State dat hoofdstuk 2 van het samenwerkingsakkoord aan de gewesten de verplichting oplegt om zich te houden aan een lineair traject voor wat betreft de reductie van hun broeikasgasemissies voor de periode 2013-2020 en dat dit onder meer van toepassing is op de uitstoot van broeikasgassen in de gebouwen uit de residentiële en tertiaire sector. De Raad van State wijst in dit verband op het bestaan van het mechanisme, ingesteld bij artikel 65quater van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten. Ze stelt dat beide regelingen onafhankelijk van elkaar kunnen bestaan, maar benadrukt dat de toepassing van het samenwerkingsakkoord op generlei wijze mag leiden tot het treffen van maatregelen die aanleiding zouden geven tot het schenden van een of ander element van de regeling die bij artikel 65quater van de bijzondere wet van 16 januari 1989 ingesteld is. Beide regelingen zijn onafhankelijk van elkaar van toepassing. De regeling voorzien in het samenwerkingsakkoord, zal op geen enkele wijze de regeling voorzien in artikel 65quater van de bijzondere wet schenden.

In randnummer 2 merkt de Raad van State op dat het samenwerkingsakkoord in werking treedt zodra de federale en gewestelijke wetgevers ermee ingestemd zullen hebben. Anderzijds bevat het akkoord bepalingen die verplichtingen bevatten waarvan er sommige reeds verstreken zijn of verstreken zullen zijn wanneer alle wetgevers in kwestie met het akkoord ingestemd zullen hebben. De Raad van State formuleert volgende voorwaarden voor de toepassing van de terugwerkende kracht op wetbepalingen:

- a) in de eerste plaats dient men zich ervan te vergewissen of het, voor elk van de bepalingen in kwestie, in de praktijk wel mogelijk is om ze met terugwerkende kracht toe te passen, met ingang van deze of gene datum;
- b) gesteld dat de zopas vermelde voorwaarde vervuld is, behoort eveneens voldaan te zijn aan de algemene voorwaarden die vervuld moeten zijn opdat aanvaard kan worden dat wettelijke bepalingen terugwerken;
- c) ten slotte moet in het samenwerkingsakkoord in duidelijke, precieze en on dubbelzinnige bewoordingen geregeld worden in welke mate dat akkoord met terugwerking uitwerking moet hebben. Daar de bepalingen met terugwerking toegepast kunnen worden (wat in de praktijk reeds gebeurt) en daar de terugwerking onontbeerlijk is voor de uitvoering van de verplichtingen van België

die voortvloeien uit de internationale en Europese wetgeving, wordt voldaan aan de twee eerste door de Raad van State gestelde voorwaarden. Het nieuwe artikel 46 legt expliciet de datum van de inwerkingtreding met terugwerkende kracht vast, vanaf 4 december 2015 ofwel de datum van het politieke akkoord. Hierdoor is ook aan de derde voorwaarde voldaan.

6.2. Bijzondere opmerkingen

Artikel 3

De Raad van State merkt op dat de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten, die vermeld zijn in bijlage 2, afdeling 1, van het samenwerkingsakkoord in de toekomst nog aangepast zouden kunnen worden op basis van artikel 3, 3°, en raadt aan deze bepaling onder te brengen in hoofdstuk 2, afdeling 1, onderafdeling 2, en de artikelen 8 en 11, §3, dienovereenkomstig aan te vullen. Deze opmerking wordt niet gevolgd. De aanpassing bedoeld in artikel 3, 3°, is reeds verrekend in de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten, zoals opgenomen in bijlage 2. Er wordt in de Europese regelgeving niet voorzien dat deze aanpassing nog zal wijzigen.

Artikel 24

De Raad van State stelt vast dat de woorden "met binnenlandse corrigerende maatregelen", gebruikt in de Nederlandse versie niet overeenstemmen met de woorden "au niveau domestique", gebruikt in de Franse versie. Om beide versies met elkaar in lijn te brengen, werd de Franse versie hieraan aangepast.

Artikelen 29 en 38

De Raad van State stelt dat de bepaling enkel van toepassing is in geval het Hof van Justitie van de Europese Unie het Koninkrijk België met toepassing van artikel 260 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) veroordeelt tot het betalen van een forfaitaire som of een dwangsom. Anderzijds stelt hij dat de verwijzing naar artikel 258 VWEU weggelaten dient te worden. Deze aanpassingen werden doorgevoerd aan beide artikelen.

Artikel 30

De Raad van State vraagt zich af of het aangewezen is dat de verbintenis van de gewesten niet enkel betrekking heeft op hun productie van energie uit hernieuwbare bronnen maar ook op hun verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor vervoer. De Raad stelt voor dit te verduidelijken in de memorie van toelichting. De toelichting van artikel 30 wordt aangepast om dit te verhelderen.

Artikel 37, §2, derde lid

De Raad van State merkt op dat de Federale Staat geen gebruik kan maken van het mechanisme van 'intergewestelijke solidariteit'. Hij stelt het volgende: "Met een samenwerkingsakkoord wordt getracht een oplossing te bieden voor de moeilijkheid die erin bestaat om, in een stelsel van exclusieve bevoegdheden, gezamenlijk een beleid uit te werken. Daartoe en gelet op het beginsel van federale loyaliteit, dat verankerd is in artikel 143, §1, van de Grondwet, is het van essentieel belang dat bij het vaststellen van de respectieve rechten en plichten van de partijen bij het akkoord een algeheel evenwicht bereikt wordt. Zulks houdt in dat, wanneer de partijen bij een samenwerkingsakkoord een solidariteitsmechanisme invoeren, van dat mechanisme gebruikgemaakt moet kunnen worden door elk van de partijen of dat, indien zulks niet het geval is, daarvoor een redelijke verantwoording gegeven wordt door overwegingen die ter zake dienen en relevant zijn in het licht van de inhoud van het akkoord en het algeheel evenwicht waarop dat akkoord steunt."

In casu is de situatie van de Federale Staat enerzijds en de gewesten anderzijds voor wat betreft de doelstellingen inzake hernieuwbare energie niet vergelijkbaar. Op federaal niveau is de productie van energie uit hernieuwbare bronnen uitsluitend gebaseerd op een zeer specifieke technologie die niet in de gewesten van toepassing is, namelijk offshore windenergie. Daarom is politiek besloten om de toegang tot het solidariteitsmechanisme tot de gewesten te beperken. De toelichting van artikel 37 wordt aangevuld met bovenstaande verduidelijking.

Artikel 44

De Raad van State onderstreept dat het de ontwerpers van een om instemming voorgelegd samenwerkingsakkoord in principe niet toegestaan is te bepalen dat geen instemming vereist is voor een akkoord tot wijziging van het oorspronkelijke akkoord of van deze of gene bepaling ervan. De Raad stelt het volgende: "Hooguit kan aanvaard worden dat daarbij vrijstelling van instemming verleend zou worden voor samenwerkingsakkoorden waarvan het doel erin bestaat in het oorspronkelijke akkoord aanpassingen aan te brengen die voornamelijk van technische aard zijn en slechts een geringe beoordelingsmarge impliceren, zoals bijvoorbeeld het geval is met de aanpassingen van bijlage 2 bij het voorliggende samenwerkingsakkoord waarvan sprake is in de artikelen 8 en 11, §3, ervan."

Vermits alleen bijlage 2 (conform de artikelen 7, 8 en 11, §3) onderhevig kan zijn aan wijzigingen omwille van het herzieningsmechanisme uit artikel 6, wordt artikel 44 geschrapt en worden de oude artikelen 8 (dat wordt opgesplitst in een artikel 7 en 8) en 11, §3, aangepast.

Gelet op het feit dat sommige van de hierboven vermelde opmerkingen aanleiding hebben gegeven tot aanpassing van de tekst van het samenwerkingsakkoord impliceert dit dat het samenwerkingsakkoord opnieuw moet ondertekend worden.

7. Wijzigingen naar aanleiding van de uitvoering van artikel 27, §2, van verordening nr. 525/2013 aan de hand van het besluit (EU) 2017/1471 van de Commissie

In artikel 27, §2, van verordening 525/2013 werd een mechanisme opgenomen om de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten voor de nalevingsperiode 2013-2020 te herzien, rekening houdend met aanzienlijke wijzigingen in de gebruikte methoden voor het opmaken van de broeikasgasinventarissen. Dergelijke wijzigingen kunnen immers ook hun invloed hebben op de broeikasgasemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010, waarop de berekening van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten gebaseerd is. Het desbetreffende artikel stelt in dit verband het volgende: "Uiterlijk in december 2016 onderzoekt de Commissie of de toepassing van de IPCC-richtsnoeren van 2006 voor nationale broeikasgasinventarissen, of een aanzienlijke wijziging in de gebruikte UNFCCC-methoden, voor het opmaken van de broeikasgasinventarissen uitmondt in een verschil van meer dan 1% in de totale broeikasgasemissies van een lidstaat die relevant zijn voor artikel 3 van Beschikking nr. 406/2009/EG, en mag zij de jaarlijkse emissieruimten van de lidstaten herzien krachtens artikel 3, lid 2, vierde alinea, van Beschikking nr. 406/2009/EG." (IPCC: Intergovernmental Panel on Climate Change; UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change)

Via haar besluit (EU) 2017/1471 van 10 augustus 2017 gaf de Europese Commissie uitvoering aan het hierboven vermelde artikel. Het besluit houdt een aanpassing in van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten voor de periode 2017 tot en met 2020. De berekening van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten is voor deze jaren niet meer gebaseerd op de broeikasgasemissies van de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 uit de broeikasgasinventaris ingediend in 2012, maar wel op de inventaris ingediend in 2016. Vermits ook de jaarlijkse emissieruimte voor België wijzigt, heeft

deze beslissing ook zijn invloed op de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten, zoals opgenomen in bijlage 2 van het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017. Meer bepaald werden volgende wijzigingen aangebracht in het samenwerkingsakkoord omwille van het hierboven vermelde besluit van de Commissie:

- artikel 3, 1°, wordt in lijn gebracht met de aangepaste berekeningswijze van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten voor de jaren 2017 tot en met 2020;
- artikel 5 wordt geschrapt. Dit artikel voorzag al in de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten omwille van de herzieningsbepaling van artikel 27, §2, van verordening 525/2013. Vermits de Commissie de jaarlijkse emissieruimte van België ondertussen aangepast heeft, werd deze aanpassing ook reeds doorgevoerd in het voorliggende samenwerkingsakkoord, conform de Europese bepalingen. Vermits de in artikel 27, §2, van verordening 525/2013 opgenomen herziening eenmalig is, kan artikel 5 bijgevolg geschrapt worden;
- in bijlage 2 wordt de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten voor de jaren 2017 tot en met 2020 aangepast, in lijn met de Europees gebruikte rekenmethode, aan de jaarlijkse emissieruimte van België voor deze jaren, conform besluit 2017/1471 van de Commissie. Eveneens wordt het gebruik van sommige kwantitatief beperkte flexibele instrumenten aangepast voor de desbetreffende jaren. Het gaat meer bepaald om het vervroegd gebruik van AEA's (afdeling 2, punt 2.1, van bijlage 2) en de overdrachten van 5% of minder van de jaarlijkse emissieruimte van een gewest (afdeling 2, punt 2.2, van bijlage 2), vermits de toegang van een gewest tot deze flexibele instrumenten berekend wordt op basis van de jaarlijkse emissieruimte van het gewest;
- in bijlage 3 worden een aantal wijzigingen aangebracht om er voor te zorgen dat een mogelijke aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten, op basis van het mechanisme uit artikel 6 (voorheen artikel 7) van het samenwerkingsakkoord, gebeurt aan de hand van de wegtransportemissies uit de broeikasgasinventaris die aan de basis ligt van het emissiereductietraject voor het jaar in kwestie.

8. Andere wijzigingen

In artikel 43 wordt de deadline voor het jaarlijkse rapport over de uitvoering van het samenwerkingsakkoord verzet naar 30 september. Op deze wijze wordt de einddatum voor rapportering in lijn gebracht met de rapporteringsverplichting van de lidstaten ten aanzien van de Europese Commissie over hun financiële en technologische ondersteuning voor ontwikkelingslanden, zoals voorzien in artikel 16, §1, van verordening 525/2013, en zal het rapport over de uitvoering van het samenwerkingsakkoord steeds de meest recente informatie inzake internationale klimaatfinanciering kunnen bevatten.

B. Toelichting bij de artikelen van het samenwerkingsakkoord

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1 definieert de begrippen die gebruikt worden in het samenwerkingsakkoord en die enige uitleg vereisen.

Artikel 2 beschrijft de doelstellingen van het samenwerkingsakkoord, namelijk:

- 1° het verdelen onder de contracterende partijen van de inspanningen voor het behalen van de verplichtingen van België onder beschikking nr. 406/2009/EG;
- 2° het verdelen onder de contracterende partijen van de inspanningen voor het behalen van de verplichtingen van België onder richtlijn 2009/28/EG;
- 3° het verdelen onder de contracterende partijen van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten uit het Europese emissiehandelssysteem voor de nalevingsperiode 2013-2020;
- 4° het vastleggen van de bijdrage van elke contracterende partij aan de internationale klimaatfinanciering voor de periode 2016 tot en met 2020.

Hoofdstuk 2. Reductie van broeikasgasemissies conform beschikking nr. 406/2009/EG

Afdeling 1. Reductiedoelstellingen van de gewesten

Onderafdeling 1. Vaststelling van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten

Artikel 3 bevat in punt 1° de methode voor het verdelen van de jaarlijkse emissieruimte van België onder de gewesten voor elk jaar van de nalevingsperiode 2013-2020. Deze methode is in lijn met de berekeningsmethode die de Europese Commissie heeft toegepast voor het vaststellen van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten.

De jaarlijkse emissieruimte van elk gewest volgt een lineair traject dat start in 2013 met de gemiddelde niet-ETS-emissies van dat gewest van de jaren 2008 tot 2010 en eindigt in 2020 op de voor het gewest bepaalde reductiedoelstelling, die uitgedrukt wordt als een reductiepercentage ten opzichte van de niet-ETS-emissies van het gewest in 2005.

Zoals op Europees niveau worden de gewestelijke emissiegegevens van de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 uit de nationale broeikasgasinventaris, zoals gevalideerd door de Europese Commissie in de inventarisbeoordeling, gebruikt voor de berekening van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten. Voor de jaren 2013 tot en met 2016 betreft het de in 2012 ingediende nationale broeikasgasinventaris en voor de jaren 2017 tot en met 2020 betreft het de in 2016 ingediende nationale broeikasgasinventaris.

De wegtransportemissies vormen hierop een uitzondering. Voor deze sector worden de emissies gerapporteerd aan de Europese Unie op basis van de nationale gegevens inzake brandstofverkoop en niet op basis van de gewestelijke gegevens. De wegtransportemissies van elk gewest voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 worden berekend conform bijlage 3 en de nationale gegevens worden verdeeld tussen de gewesten.

In punt 2° worden de emissiereductiedoelstellingen vastgelegd voor elk gewest:

1° voor het Vlaamse Gewest: -15,7%;

2° voor het Waalse Gewest: -14,7%;

3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: -8,8%.

Vervolgens wordt in punt 3° voorzien dat wanneer het toepassingsgebied van richtlijn 2003/87/EG tussen de periode 2008-2012 en de periode 2013-2020 wijzigt voor een gewest, de jaarlijkse emissieruimte van dat gewest wordt aangepast.

Artikel 4 verwijst naar de jaarlijkse emissieruimte van elk gewest in absolute termen en verduidelijkt dat deze cijfers zijn opgenomen in afdeling 1 van bijlage 2 van het samenwerkingsakkoord.

Onderafdeling 2. Aanpassingen aan de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten

Artikel 5 behandelt het geval waarin de jaarlijkse emissieruimte van België wordt aangepast door de Europese Commissie ten gevolge van de unilaterale opneming door een gewest van verdere activiteiten of gassen onder het Europese emissiehandelssysteem (artikel 24 van richtlijn 2003/87/EG) of ten gevolge van de goedkeuring door een gewest van projecten die de niet-ETS-emissies op zijn grondgebied verlagen (artikel 24bis van richtlijn 2003/87/EG). In dit geval wordt de aanpassing van de Belgische jaarlijkse emissieruimte verrekend in de jaarlijkse emissieruimte van het gewest of de gewesten die overgegaan zijn tot een dergelijke opneming of goedkeuring.

Artikel 6 heeft betrekking op de berekeningsmethode van de wegtransportemissies en de mogelijke herziening van de verdeling van de jaarlijkse emissieruimte van België over de gewesten bij een aanpassing van deze berekeningsmethode door een gewest.

Paragraaf 1 stelt dat de gewesten hun wegtransportemissies in hun gewestelijke broeikasgasinventaris dienen op te nemen conform de geharmoniseerde berekeningsmethode, vermeld in afdeling 1 van bijlage 3. Als een gewest de methode voor de bepaling van de wegtransportemissies aanpast, dient het de andere gewesten hierover te informeren vermits dit, via het brandstofsurplus, ook een significante wijziging kan betekenen voor de wegtransportemissies van de overige gewesten. Het gewest dat aanpassingen aanbrengt dient er ook voor te zorgen dat zijn wegtransportemissies voor een referentjaar, vermeld in afdeling 3 van bijlage 3, beschikbaar zijn op basis van de oude en nieuwe methode.

Paragraaf 2 voorziet erin dat als er een dergelijke aanpassing gebeurt in één van de gewesten en dit leidt tot een wijziging van meer dan 1% van de niet-ETS-emissies, de jaarlijkse emissieruimte van alle gewesten wordt herzien door de aanpassing van de berekeningsmethode ook door te voeren in de wegtransportemissies van de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010, die bepalend zijn voor het vastleggen van het lineair reductietraject van de gewesten conform de formule uit afdeling 3 van bijlage 3. De jaarlijkse emissieruimte van de gewesten wordt enkel aangepast voor de jaren X-2 (met X het jaar van indiening van de inventaris, waarin de aangepaste methode de eerste keer wordt gebruikt) tot en met 2020. De berekeningswijze van de 1%-toets is opgenomen in afdeling 4 van bijlage 3.

Paragraaf 3 stelt dat de gevallen die kunnen leiden tot een aanpassing van de berekeningsmethode van de wegtransportemissies en de formule om een dergelijke aanpassing door te rekenen in de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 zijn opgenomen in afdeling 3 van bijlage 3.

Artikel 7 schetst de procedure voor de mogelijke aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten in één van de gevallen, beschreven in de artikelen 5 en 6. Na goedkeuring door de Nationale Klimaatcommissie van de aanpassing wordt de jaarlijkse emissieruimte van elk gewest in absolute termen opnieuw berekend en opgenomen in bijlage 2.

Artikel 8 bepaalt dat een wijziging van bijlage 2, in toepassing van artikel 7, niet onderworpen is aan de wetgevende instemming. Elke contracterende partij maakt het gewijzigd samenwerkingsakkoord over aan haar parlement.

Afdeling 2. Beleid en maatregelen van de Federale Staat

Artikel 9 beschrijft de verbintenissen van de Federale Staat met betrekking tot het terugdringen van de niet-ETS-emissies op het grondgebied van de gewesten.

Enerzijds neemt de Federale Staat de resultaatsverbintenis op zich om haar bestaande interne maatregelen, met een geschat totaal reductie-effect van 15,25 Mton CO₂-eq, te handhaven. Deze maatregelen zijn opgesomd in bijlage 5. De Federale Staat kan evenwel een maatregel vervangen door een evenwaardige maatregel, mits zo minstens een gelijke uitstootreductie wordt gerealiseerd.

Anderzijds gaat de Federale Staat de inspanningsverbintenis aan om in de periode 2016-2020 de niet-ETS-emissies in de gewesten bijkomend met minstens 7 Mton CO₂-eq te laten dalen aan de hand van nieuwe interne beleidsmaatregelen. De methodes voor de berekening van het effect van dit nieuwe beleid dienen uiterlijk eind 2016 goedgekeurd te zijn door de Nationale Klimaatcommissie.

Ten slotte verbindt de Federale Staat er zich toe om alle noodzakelijke maatregelen te nemen om het brandstofsplus maximaal te verminderen, waaronder de maatregelen, opgenomen in bijlage 4.

Afdeling 3. Flexibele instrumenten

In paragraaf 1 van artikel 10 wordt verduidelijkt dat de gewesten alle flexibele instrumenten, die beschikbaar zijn in beschikking nr. 406/2009/EG kunnen gebruiken om hun emissiereductiedoelstellingen te behalen.

Paragraaf 2 stelt dat de Federale Staat, mits akkoord van de Nationale Klimaatcommissie, nalevingseenheden kan inzetten voor het behalen van de Belgische doelstelling.

Artikel 11 beschrijft in paragraaf 1 de verdeling onder de gewesten van de in beschikking nr. 406/2009/EG kwantitatief beperkte flexibele instrumenten.

Paragraaf 2 vermeldt dat het maximale gebruik van deze flexibele instrumenten per gewest in absolute termen is opgenomen in afdeling 2 van bijlage 2.

Paragraaf 3 voorziet de aanpassing van het maximale gebruik van de flexibele instrumenten in lijn met de vastgestelde methode, bij aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van een gewest, conform artikel 5 of 6.

In artikel 12 wordt in paragraaf 1 bepaald dat, als een gewest de intentie heeft om nalevingseenheden of kredietrechten te kopen of verkopen, er voorrang wordt gegeven aan een transactie tussen de gewesten onderling (ten opzichte van een transactie met een andere lidstaat).

Paragraaf 2 stelt dat als één of twee gewesten interesse hebben geuit, de gewesten een prijs van 75% van de marktwaarde overeenkomen.

Paragraaf 3 houdt een informatieverplichting in van de gewesten naar de Nationale Klimaatcommissie over het eindresultaat van deze procedure.

Artikel 13 legt vast dat een gewest de Nationale Klimaatcommissie informeert als het, aan het eind van de jaarlijkse nalevingscyclus, nog beschikt over ongebruikte kredietrechten voor de inzet van internationale kredieten, verbonden aan projecten in de minst ontwikkelde landen (MOL's) of kleine insulaire ontwikkelingsstaten (KIO's).

In voorkomend geval overleggen de contracterende partijen hierover binnen de Nationale Klimaatcommissie uiterlijk twee weken voor de bepaling van het Belgische nalevingsstatuscijfer conform artikel 79 van de registerverordening.

Afdeling 4. Beheer van de ESD-nalevingsrekening

In artikel 14 wordt in paragraaf 1 geregeld dat de ESD-nalevingsrekening voor ieder jaar van de nalevingsperiode 2013-2020 wordt beheerd door de gemachtigde vertegenwoordiger.

Paragraaf 2 duidt de registeradministrateur aan als gemachtigd vertegenwoordiger van de ESD-nalevingsrekening.

Paragraaf 3 stelt dat de Nationale Klimaatcommissie een overzicht bijhoudt van de verdeling onder de gewesten van de nalevingseenheden en kredietrechten op de ESD-nalevingsrekening.

Afdeling 5. Rapporteringsverplichtingen

Artikel 15 behandelt de broeikasgasinventarisatie en -rapportering. De gewesten moeten hun inventaris ter goedkeuring overmaken aan de Nationale Klimaatcommissie (op basis van een in Europese regelgeving vastgesteld formaat) en dit binnen de twee weken na de beoordeling door de Europese Commissie van de overeenkomstige nationale inventaris.

Artikel 16 bevat de rapporteringsverplichtingen van de Federale Staat. De federale minister, bevoegd voor het klimaat, brengt jaarlijks verslag uit aan de Nationale Klimaatcommissie over de drie onderdelen van de federale verbintenis (zie artikel 9) en ontwikkelt de methodes voor de opvolging van de bestaande en nieuwe federale maatregelen.

Afdeling 6. Naleving van de verplichtingen van de reductie van broeikasgasemissies

Onderafdeling 1. Naleving door de gewesten

In deze onderafdeling wordt de door de gewesten te volgen jaarlijkse nalevingscyclus geschetst. Deze is volledig geënt op de Europese nalevingscyclus en vloeit voort uit de bepalingen van beschikking 406/2009/EG, verordening nr. 525/2013 en de registerverordening.

Artikel 17 bepaalt dat de Nationale Klimaatcommissie jaarlijks instaat voor de goedkeuring van de broeikasgasemissierapportering, die zij ontvangt van de gewesten. De Nationale Klimaatcommissie verifieert dat de som van de gewestelijke broeikasgasinventarissen overeenstemt met de nationale inventaris.

Vervolgens voorziet artikel 18 erin dat de Nationale Klimaatcommissie per gewest het gewestelijk saldo berekent voor het jaar van de nalevingsperiode. Dit saldo is het verschil tussen de jaarlijkse emissieruimte-eenheden van het gewest op de ESD-nalevingsrekening van dat jaar en de niet-ETS-emissies van het gewest in de door de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurde broeikasgasinventaris voor dat jaar. De berekening van de gewestelijke saldi gebeurt ten laatste twee weken nadat op Europees niveau het saldo voor België werd berekend. De berekening van het gewestelijk saldo houdt rekening met de jaarlijkse emissieruimte-eenheden die zijn overgedragen van voorgaande jaren en die toebehoren aan dat gewest op de ESD-nalevingsrekening.

In lijn met de Europese registerverordening kan een lidstaat jaarlijkse emissieruimte-eenheden overdragen naar haar ESD-nalevingsrekening van één van de daaropvolgende jaren of naar een andere lidstaat op voorwaarde dat haar jaarlijkse emissieruimte haar broeikasgasemissies van dat jaar overschrijdt. Enkel de jaarlijkse emissieruimte-eenheden die niet noodzakelijk zijn om deze emissies af te dekken kunnen overgedragen worden.

Vermits de niet-ETS-doelstelling en dus ook de jaarlijkse emissieruimte-eenheden op de Belgische ESD-nalevingsrekening zijn verdeeld onder de gewesten, wordt ook de naleving getoetst op gewestelijk niveau. Bijgevolg wordt, conform artikel 18, jaarlijks voor elk gewest een gewestelijk saldo berekend. Voor de gevallen waarin niet alle gewesten een positief of een negatief gewestelijk saldo hebben voor een bepaald jaar van de nalevingsperiode, zijn dus bijkomende afspraken nodig (zie infra).

Hierin zijn er vier gevallen te onderscheiden:

- a) het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening is positief, 2 gewestelijke saldi zijn positief en 1 gewestelijk saldo is negatief (artikel 19);
- b) het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening is positief, 2 gewestelijke saldi zijn negatief en 1 gewestelijk saldo is positief (artikel 20);
- c) het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening is negatief, 2 gewestelijke saldi zijn negatief en 1 gewestelijk saldo is positief (artikel 21);
- d) het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening is negatief, 2 gewestelijke saldi zijn positief en 1 gewestelijk saldo is negatief (artikel 22).

In deze vier gevallen zijn bijkomende afspraken tussen de gewesten nodig over:

- a) de toekenning van emissieruimte-eenheden aan het gewest of de gewesten met het negatieve saldo en de compensatie daarvan*

In de vier hierboven opgesomde gevallen wordt een deel van de jaarlijkse emissieruimte-eenheden van de gewesten met een positief gewestelijk saldo gebruikt om het tekort af te dekken van het of de gewest(en) met een negatief gewestelijk saldo. Op deze manier helpen de gewesten met een positief saldo de gewesten met een negatief saldo, zodat België zijn jaarlijkse doelstelling kan behalen. Deze eenheden worden in de tekst benoemd als "de niet naar de volgende jaren overdraagbare AEAs". De gewesten met een positief saldo ontvangen het volgende jaar van de gewesten met een negatief saldo ter compensatie een hoeveelheid nalevingseenheden gelijk aan een deel (75%) van de aan hen overgedragen jaarlijkse emissieruimte-eenheden. Deze kunnen gebankt worden of verkocht onder de voorwaarden van artikel 12.

- b) de toekenning van de naar volgende jaren overdraagbare emissieruimte-eenheden aan het gewest of de gewesten met het positieve saldo*

Als het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening positief is, kan België jaarlijkse emissieruimte-eenheden overdragen naar haar ESD-nalevingsrekening van één van de daaropvolgende jaren of naar een andere lidstaat. Daar in de hierboven opgesomde gevallen minstens één gewestelijk saldo negatief is, zal de som van de positieve gewestelijke saldi dus groter zijn dan het saldo op de Belgische ESD-nalevingsrekening. Bijgevolg kunnen de gewesten met een positief gewestelijk saldo slechts een deel van hun jaarlijkse emissieruimte-eenheden in surplus overdragen. Deze eenheden worden in de tekst (artikelen 19 en 20) benoemd als "de naar de volgende jaren overdraagbare AEAs". Deze eenheden worden verdeeld onder de gewesten (artikel 19) of toegekend aan het gewest (artikel 20) met een positief gewestelijk saldo.

Artikel 23 stelt dat de gewesten het nodige moeten doen om, rekening houdend met de inzet van de flexibele instrumenten, hun jaarlijkse emissieruimte niet te overschrijden. Hiertoe moeten zij jaarlijks over voldoende nalevingseenheden (emissieruimte-eenheden, eventueel aangevuld met aangekochte eenheden of internationale kredieten) beschikken op de ESD-nalevingsrekening en dit ten laatste twee weken voordat op Europees niveau de naleving door België voor dat jaar wordt getoetst.

Onderafdeling 2. Naleving door de Federale Staat

Artikel 24 behandelt de naleving van de verplichtingen door de Federale Staat.

Enerzijds kan de Nationale Klimaatcommissie de Federale Staat verzoeken om een actieplan op te maken met binnenlandse corrigerende maatregelen als de jaarlijkse federale rapportering aantoont dat hij het risico loopt haar doelstelling aan-

gaande het handhaven van bestaand intern beleid of zijn verplichting aangaande het implementeren van nieuw intern beleid niet na te komen.

Anderzijds wordt in dit artikel een regeling voor de financiële compensatie van de gewesten uitgewerkt die zal toegepast worden als de Federale Staat, via het voortzetten van de bestaande interne beleidslijnen, de emissiereductie van 15.250 kton CO₂-eq niet behaalt.

Onderafdeling 3. Sancties

In deze onderafdeling worden de sancties voor de contracterende partijen behandeld, als België haar verplichtingen onder beschikking nr. 406/2009/EG niet nakomt.

Als het Belgische nalevingsstatuscijfer voor een bepaald jaar van de nalevingsperiode negatief is, berekent de Nationale Klimaatcommissie volgens artikel 25 het nalevingsstatuscijfer van elk gewest voor dat jaar. Dit nalevingsstatuscijfer is het verschil tussen de jaarlijkse emissieruimte-eenheden en internationale kredieten van het gewest op de ESD-nalevingsrekening van dat jaar en de niet-ETS-emissies van het gewest in de door de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurde broeikasgasinventaris voor dat jaar.

In artikel 26 worden de sancties, voorzien in artikel 7 van beschikking 406/2009/EG en in artikel 80 van de registerverordening, toegepast op de gewesten met een negatief nalevingsstatuscijfer. Het betreft de ontwikkeling van een plan met corrigerende maatregelen en het verhogen van de broeikasgasemissies van het gewest in het volgende jaar met de surplusuitstoot, vermenigvuldigd met de factor 1,08.

Artikel 27 voorziet dat ook de Federale Staat participeert in de opmaak van het door Europa vereiste plan met corrigerende maatregelen, vermeld in artikel 26, als uit de jaarlijkse verslaggeving over de federale verbintenis blijkt dat de Federale Staat het risico loopt om zijn doelstelling of verplichtingen niet na te komen.

Artikel 28 vermeldt de procedure voor het indienen van het plan met corrigerende maatregelen bij de Europese Commissie.

Artikel 29 behandelt het geval als België door het Europees Hof van Justitie zou veroordeeld worden tot het betalen van een boete wegens het niet nakomen van de op hem rustende verplichtingen. In dit geval wordt de boete verdeeld onder en betaald door de contracterende partijen die in gebreke blijven.

Hoofdstuk 3. Hernieuwbare energie

Afdeling 1. Verdeling van de Belgische doelstelling van energie uit hernieuwbare bronnen

Artikel 30 bevat de twee doelstellingen, vastgesteld door richtlijn 2009/28/EG, die België moet behalen tegen 2020 op het vlak van hernieuwbare energie.

Enerzijds moet het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie 13% bedragen (paragraaf 1).

Anderzijds moet het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer ten minste 10% bedragen van het finale energieverbruik in de vervoersector (paragraaf 2).

De doelstelling van 13% werd vertaald in absolute waarde (paragraaf 3) en werd verdeeld tussen de contracterende partijen (paragrafen 4 en 5).

De termen 'energieverbruik uit hernieuwbare energiebronnen in transport' werden bewust ingevoegd, aangezien de biobrandstoffen niet noodzakelijk geproduceerd worden op het nationale/gewestelijke grondgebied. Het is bijgevolg niet afdoende om uitsluitend over productie te spreken. Bovendien laat het gebruik van de term 'verbruik' een hefboomactie vermoeden met betrekking tot de vraag naar energie in de transportsector (de noemer). De gewesten kunnen op dit vlak eveneens bijdragen tot het bereiken van de collectieve doelstelling van 10%. Tenslotte zijn deze termen identiek aan die van de richtlijn 2009/28.

Artikel 31 heeft betrekking op de vervoersector. De doelstellingen die werden toegewezen aan de gewesten brengen een federale bijdrage in rekening die overeenstemt met de hernieuwbare energiebronnen in de vervoersector. De Federale Staat verbindt zich ertoe om de doelstelling van 10% hernieuwbare energie in de vervoersector te halen, in goede samenhang met de beleidslijnen en -maatregelen van de gewesten in deze sector.

Afdeling 2. Federale en gewestelijke actieplannen voor energie uit hernieuwbare bronnen

Artikel 32 voorziet dat de Federale Staat (paragraaf 1) en elk gewest (paragraaf 2) op hun niveau, uiterlijk op 30 juni 2017, een actieplan goedkeuren dat hun jaarlijkse prognoses bevat aangaande hernieuwbare energie en een beschrijving van hun beleidslijnen en -maatregelen in de vervoersector.

Artikel 33 voorziet dat drie maanden later, tegen 30 september 2017, ENOVER de vier plannen samenvoegt tot één nationaal plan, beoordeelt of de beoogde maatregelen voldoende zijn om de doelstellingen te behalen en zijn beoordeling voorstelt aan de Nationale Klimaatcommissie. Het eerste Overlegcomité volgend op deze datum zal desgevallend beslissen over de noodzaak om aanvullende maatregelen te nemen. In geval van een positieve beslissing in die zin, zullen de contracterende partijen hun actieplannen dienovereenkomstig wijzigen binnen een termijn van vier maanden.

Afdeling 3. Rapportering

Artikel 34 bevat de rapporteringsverplichtingen van de contracterende partijen op het vlak van statistieken, die voortvloeien uit richtlijn 2009/28/EG.

Artikel 35 behandelt de rapportering over de uitvoering van de actieplannen, die eventueel gecorrigeerd werden in overeenstemming met artikel 33. De deadline voor deze rapportering is 31 oktober 2019.

Artikel 36 voorziet dat ENOVER uiterlijk op 30 november 2019 de rapporteringen samenvoegt, beoordeelt of de doelstellingen behaald worden en zijn beoordeling voorstelt aan de Nationale Klimaatcommissie (paragraaf 1).

Tijdens zijn eerste vergadering na deze datum zal het Overlegcomité desgevallend beslissen over de noodzaak om corrigerende maatregelen te nemen (paragraaf 2).

Afdeling 4. Samenwerkings- en solidariteitsmechanismen

Artikel 37 maakt het mogelijk voor elke contracterende partij om gebruik te maken van de samenwerkingsmechanismen die voorzien zijn door de richtlijn om haar doelstellingen inzake hernieuwbare energie te behalen, waarbij wel prioriteit wordt gegeven aan de intra-Belgische samenwerking vóór elke transactie met een andere lidstaat (paragraaf 1).

Paragraaf 2 bepaalt de modaliteiten van de intra-Belgische samenwerking. Die modaliteiten zijn de volgende:

- als een contracterende partij gebruik wil maken van de Europese samenwerkingsmechanismen om haar doelstelling te behalen, geeft ze eerst de andere contracterende partijen de kans om haar een verkoopaanbod te doen (paragraaf 2, eerste lid);
- als een contracterende partij een overschot wil verkopen, heeft ze de verplichting om het prioritair te koop aan te bieden aan de eventuele contracterende partijen die een geschut tekort hebben (paragraaf 2, tweede lid); in dat geval stemt de verkoopprijs overeen met de referentieprijs die vermeld staat in het samenwerkingsakkoord, desgevallend verminderd met een percentage dat werd vastgesteld in functie van de hoeveelheid GWh die werd aangekocht; die daling van de referentieprijs geldt tussen gewesten, in naam van het intergewestelijke solidariteitsbeginsel.

Paragrafen 3 tot 5 stellen de regels vast die gevolgd moeten worden om België in staat te stellen om te voldoen aan zijn doelstelling vermeld in artikel 30, §1, die erin bestaat zijn aandeel energie uit hernieuwbare bronnen te brengen op 13%, als uit het rapport vermeld in artikel 36, §1, blijkt dat België als geheel dat aandeel niet haalt. Ter herinnering, deze rapportage moet uiterlijk tegen 30 november 2019 gebeuren. Paragrafen 3 tot en met 5 van artikel 37 zijn dus van toepassing zodra dat rapport beschikbaar is.

Artikel 37, §3, voorziet erin dat als België die doelstelling niet behaalt en geen enkele contracterende partij haar eigen doelstelling heeft overschreden, zullen alle contracterende partijen, die hun doelstelling niet hebben behaald, overschotten van andere lidstaten van de Europese Unie aankopen om hieraan te voldoen.

Als België zijn doelstelling niet behaalt en één of meerdere contracterende partijen hebben een tekort en de andere contracterende partijen hebben een overschot, dan voorziet artikel 37, §4, de overdracht ten bezwarende titel van dat overschot aan de contracterende partijen met een tekort. De verkoopprijs van dat overschot wordt vastgesteld in overeenstemming met de regels voorzien in paragraaf 2.

Artikel 37, §5, regelt de hypothese waarin België als geheel zijn doelstelling niet behaalt, terwijl de contracterende partijen allemaal hun eigen doelstelling ter zake hebben behaald. In dat geval zal het aan het Overlegcomité zijn om de nodige modaliteiten te bepalen om te voldoen aan de Belgische doelstelling, tijdens de eerste vergadering die volgt op het bezorgen van het rapport voorzien in artikel 36, §1.

Afdeling 5. Sancties

Artikel 38 behandelt het geval als België door het Europees Hof van Justitie zou veroordeeld worden tot het betalen van een boete wegens het niet nakomen van de op hem rustende verplichtingen.

Hoofdstuk 4. Verdeling van de opbrengsten van de veiling van emissierechten

Artikel 39 verankert de verdeling onder de contracterende partijen van de opbrengsten van de veiling van emissierechten voor de periode 2013 tot en met 2020.

In artikel 40 worden de modaliteiten beschreven voor het doorstorten van de opbrengsten van de veiling van emissierechten aan de verschillende contracterende partijen.

Hoofdstuk 5. Internationale klimaatfinanciering

Artikel 41 stelt de jaarlijkse Belgische bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering vast op 50 miljoen euro voor de jaren 2016 tot en met 2020 en regelt de bijdrage van elke contracterende partij tot deze jaarlijkse Belgische bijdrage.

Artikel 42 regelt de rapportering door de contracterende partijen aan de Nationale Klimaatcommissie over hun bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering.

Hoofdstuk 6. Opvolging van de uitvoering van het samenwerkingsakkoord

Artikel 43 betreft de opvolging door de Nationale Klimaatcommissie en door ENOVER van de verplichtingen in het kader van dit samenwerkingsakkoord aan de hand van een jaarlijks rapport. Voor wat betreft het naleven van de niet-ETS-doelstelling gebeurt deze opvolging middels de gewestelijke broeikasgasinventarissen (artikel 15), die de basis vormen voor de nationale emissierapportering, en de jaarlijkse rapporten van de Federale Staat over de drie onderdelen van de federale verbintenis (artikel 16).

Voor wat betreft hernieuwbare energie gebeurt de opvolging op basis van de vier actieplannen (artikel 32) alsook de rapportage over de uitvoering van deze plannen (artikel 35).

Inzake de bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering wordt de jaarlijkse rapportering door de contracterende partijen aan de Nationale Klimaatcommissie gebruikt (artikel 42).

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Artikel 44 regelt de behandeling van geschillen.

Artikel 45 stelt dat het samenwerkingsakkoord voor onbepaalde duur wordt gesloten.

Artikel 46 regelt de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

Bijlage 1 schetst de verschillende sectoren op die onder de niet-ETS-doelstelling vallen.

In bijlage 2 wordt de jaarlijkse emissieruimte van België en van de verschillende gewesten opgenomen in afdeling 1.

In afdeling 2 wordt het maximale gebruik van de kwantitatief beperkte flexibele instrumenten van de verschillende gewesten in absolute cijfers opgenomen.

Bijlage 3 bevat de afspraken aangaande de berekening van de wegtransportemissies.

In afdeling 1 wordt de geharmoniseerde berekeningsmethode voor de wegtransportemissies opgenomen.

In afdeling 2 zijn de Belgische en gewestelijke wegtransportemissies opgenomen voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010, die gebruikt werden voor de bepaling van de jaarlijkse emissieruimte van een gewest, zoals opgenomen in bijlage 2.

De gewestelijke wegtransportemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 uit de broeikasgasinventaris, ingediend in 2016, werden aangepast om rekening te houden met de meest recente wijzigingen in de berekeningsmethodes voor de

wegtransportemissies. Vervolgens worden zij gekalibreerd zodat de som overeenstemt met de nationale wegtransportemissies uit de nationale broeikasgasinventaris, ingediend in 2012. Zo wordt verzekerd dat de som van de jaarlijkse emissieruimte van de gewesten steeds overeenstemt met de jaarlijkse emissieruimte van België.

Gezien de jaarlijkse emissieruimte van België en van de gewesten voor de jaren 2017 tot en met 2020 gebaseerd is op de broeikasgasinventaris, ingediend in 2016, worden de gewestelijke en nationale wegtransportemissies opgenomen in het akkoord.

Afdeling 3 bepaalt de mogelijke aanpassingen die de gewesten kunnen doorvoeren voor de bepaling van de wegtransportemissies en de methode voor de herrekening van de wegtransportemissies in de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 in het geval de aanpassing leidt tot een verandering van meer dan 1% van de niet-ETS-emissies van een gewest.

Afdeling 4 beschrijft hoe deze 1%-toets precies zal worden uitgevoerd.

Bijlage 4 behandelt het brandstofsurplus.

De bijlage bevat enerzijds de afspraken met betrekking tot de verdere verfijning van de energiegegevens opgesteld door de Federale Staat.

Anderzijds verbindt de Federale Staat er zich, conform artikel 9, 3°, toe alle noodzakelijke maatregelen te nemen om het brandstofsurplus maximaal te verminderen waaronder de maatregelen opgenomen in deze bijlage.

In bijlage 5 worden de bestaande beleidslijnen en maatregelen van de Federale Staat opgesomd, zoals vermeld in artikel 9, 1°, van het samenwerkingsakkoord.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

VOORONTWERP VAN DECREET

Ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie en de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie en de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Instemming wordt verleend met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Samenwerkingsakkoord Belgische Klimaat- en Energiedoelstellingen

Brussel, 29 mei 2017

SERV_20170529_SA_Belgische_klimaat_en_energiedoelstellingen_ADV.docx

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen • Wetstraat 34-36, 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11
info@serv.be • www.serv.be

Samenwerkingsakkoord Belgische Klimaat- en Energiedoelstellingen

Adviesvraag: Ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020

Adviesvrager: Joke Schauvliege - Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Ontvangst adviesvraag: 3 mei 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 29 mei 2017

Contactpersoon: Yves Pepermans - ypermans@serv.be

Mevrouw Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 BRUSSEL

contactpersoon
Yves Pepermans
ypepermans@serv.be

ons kenmerk
SERV_20170529_SA klimaat- en energiedoelstellingen_ADV

Brussel
29 mei 2017

Samenwerkingsakkoord Belgische Klimaat- en Energiedoelstellingen

Mevrouw de minister

Op 3 mei 2017 vroeg u de SERV om advies over het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

De SERV besliste om geen advies uit te brengen over deze adviesvraag gezien het louter een instemmingsdecreet betreft met een reeds bereikt samenwerkingsakkoord.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

SERV_20170529_SA_Belgische_klimaat_en_energiedoelstellingen_ADV.docx
Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen • Wetstraat 34-36, 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11
info@serv.be • www.serv.be

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Minaraad
 Kliniekstraat 25 - 4de verdieping
 1070 Brussel
 T 02 558 01 30
 F 02 558 01 31
 E info@minaraad.be
www.minaraad.be

Mevrouw Joke Schauvliege
 Vlaams minister van Omgeving,
 Natuur en Landbouw
 Koning Albert II laan 20 bus 1
 1000 Brussel

uw bericht van

27 april 2017

Vragen naarStefanie.corens@minaraad.be**uw kenmerk**

K37/20170427-21397

Telefoon

02 558 01 32

ons kenmerk

01/L24/2017/280

Datum

7 juni 2017

bijlagen

Mevrouw de minister,

De Minaraad heeft uw adviesvraag van 27 april 2017 aangaande het ontwerp decreet over het samenwerkingsakkoord betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen 2013-2020, goed ontvangen op 4 mei 2017, waarvoor dank. Met dit briefadvies bezorg ik u de aanbevelingen van de Raad.

Op 4 december 2015 werd door de ministers, bevoegd voor klimaat en energie, van de verschillende Belgische overheden een akkoord gesloten over de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013 tot en met 2020. De intra-Belgische onderhandelingen die hieraan vooraf gingen, hebben zes jaar in beslag genomen. Daarna werd op het Overlegcomité van 23 december 2015 afgesproken om via een samenwerkingsakkoord alle modaliteiten voor de uitvoering van dit akkoord uit te werken, alsook om in een rapporterings- en opvolgingssysteem door de verschillende contracterende partijen te voorzien. Dit samenwerkingsakkoord is tot stand gekomen op 20 januari 2017 en momenteel het voorwerp van een goedkeuringsprocedure per instemmingsdecreet. Intussen circuleert er al een voorstel voor actualisatie tot 2030. Dit heeft als gevolg dat ook deze nieuwe doelstellingen verdeeld zullen moeten worden tussen de verschillende intra-Belgische entiteiten. Een nieuwe lastenverdeling staat dus voor de deur.

De Minaraad is er eerst en vooral tevreden over dat de Vlaamse Regering op 21 april het voorontwerp van decreet principieel heeft goedgekeurd houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels hoofdstedelijk Gewest, betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

De aanbevelingen van de Minaraad inzake de uitwerking van de intra-Belgische verdelingen in het kader van de energie- en klimaatdoelstellingen voor de periode 2013-2020 hebben betrekking op de implicaties van het samenwerkingsakkoord zelf, met name op de uitvoering en opvolging van het luik "vermindering van de uitstoot van broeikasgassen" en het luik "hernieuwbare energie". Over de resterende twee punten, "de opbrengsten van de veiling van emissierechten" en "internationale klimaatfinanciering", worden dus geen aanbevelingen gegeven. Omwille van het korte tijdsbestek werd hierover geen overeenstemming tussen de raadspartners bereikt.

MINARAAD

milieu & natuur

Wat betreft “*vermindering van broeikasgassen*” zullen, synthetiserend uitgedrukt, de resultaten jaarlijks worden gerapporteerd en opgevolgd. Indien er bij de Gewesten tekorten of overschotten optreden, wordt een regeling vastgelegd. Als blijkt uit de jaarlijkse federale rapporten dat er een risico bestaat dat België zijn doelstelling inzake broeikasgasemissies niet zou halen, dan kan verzocht worden door de Nationale Klimaatcommissie dat de Federale Staat een actieplan opmaakt met binnenlandse corrigerende maatregelen. Indien de Federale Staat de cumulatieve emissiereductie in 2020 niet gehaald heeft, dan compenseert die de Gewesten daarvoor. Deze compensatie staat ook beschreven in het samenwerkingsakkoord. Op 31 december 2022 beoordeelt de Nationale Klimaatcommissie of de Federale staat haar emissiedoelstelling gehaald heeft. Zes maanden na de beoordeling door de Nationale Klimaatcommissie dient de Federale Staat, bij het niet halen van de doelstelling, de compensatie uit te betalen (juni 2023). Bij eventuele veroordeling door het Europees Hof omwille van het niet nakomen van de verbintenis, legt de Nationale Klimaatcommissie een vergoeding vast “*die elke contracterende partij verschuldigd is in verhouding met hun verbintenissen die ze niet nagekomen zijn*”. Deze beslissing dient vervolgens nog eens goedgekeurd te worden door het Overlegcomité.

- De Minaraad vindt het positief dat de jaarlijks emissiecijfers opgevolgd en aangevuld kunnen worden alsook dat de mogelijkheid bestaat een actieplan voor België op te stellen. De Raad betreurt echter dat er pas op 31 december 2022 (op basis van een rapport door de Nationale Klimaatcommissie) kan vastgesteld worden of de Federale Staat haar doelstelling wel of niet gehaald heeft. Van zodra de laatste cijfers bekend zijn, dient hiervan zo snel mogelijke een evaluatie te gebeuren zodat het eindverdict (binnen het jaar) bekend gemaakt kan worden.
- Om onenigheid over een mogelijke boeteprijs te vermijden, stelt de Raad voor dat de berekeningswijze voor een eventuele boete reeds vooraf uitgeklaard wordt. Idealiter had dit in het samenwerkingsakkoord dienen te gebeuren. Een langdurige discussie bij de Nationale Klimaatcommissie en eventueel ook bij het Overlegcomité zouden hoe dan ook onnodige spanningen met zich meebrengen, die een effect kunnen hebben op de lastenverdeling voor de periode 2021-2030.
- De tussentijdse doelstellingen zijn opgemaakt in het kader van een koolstofarme samenleving. De regering moet vermijden dat ze het halen van de doelstellingen als een eindpunt ziet. Beter treft ze maatregelen die een structurele oplossing bieden en een “systeem van verandering” teweeg brengen.
- Tot slot vraagt de Raad dat er – naast evaluaties om mogelijk extra maatregelen in te zetten om alsnog de doelstellingen emissies en hernieuwbare energie te bereiken – ook werk dient gemaakt te worden van de berekening van het *worst-case*-scenario. Het is hierbij interessant om de baten en kosten van additionele maatregelen – ook in het licht van de noodzakelijke langetermijn transitie – te plaatsen ten opzichte van kostprijs voor België als geheel en de afzonderlijke entiteiten indien de vooropgestelde doelstellingen niet gehaald zouden worden. Uiteraard moet de focus gelegd worden op het halen van de doelstellingen. Maar aangezien er toch ook een kans bestaat dat België die doelstelling niet haalt, dienen ook berekeningen te gebeuren voor dit scenario. Het is hierbij essentieel om meer informatie te bekomen over een mogelijke boeteprijs. Momenteel is er immers nog steeds geen duidelijkheid over die boeteprijs. Zal dit één boeteprijs zijn in 2021 of zal er elk jaar een boete betaald moeten worden bij het niet halen van de doelstelling 2020? Hoe zal die boete weerspiegeld worden? Is dit via impact op de financiering en subsidies vanwege de Europese Unie ten aanzien van de lidstaten of zal er een bijdrage betaald worden?

MINARAAD

milieu & natuur

Voor het luik “*hernieuwbare energie*” worden twee opvolgingsmomenten voorzien, namelijk in 2017 en 2019. Voor die twee jaren dient telkens tegen uiterlijk 30 juni een actieplan opgemaakt en goedgekeurd te worden van zowel de Federale Staat alsook de Gewestelijke entiteiten. In dit actieplan dienen prognoses opgenomen te worden van het eigen deel hernieuwbare energie alsook de beleidslijnen en beleidsmaatregelen in de vervoersector. Deze gegevens dienen vervolgens bezorgd te worden aan ENOVER die drie maanden later (tegen 30 september) de plannen samenvoegt tot één plan en een positieve of negatieve beoordeling overmaakt aan de Nationale Klimaatcommissie. Indien blijkt dat de doelstellingen niet gehaald zouden worden, dan beslist het eerstvolgende Overlegcomité na 30 september of er al dan niet corrigerende maatregelen dienen te komen. Indien de voorgestelde maatregelen onvoldoende zijn, dient binnen de vier maanden een nieuw actieplan voor te liggen.

Als blijkt dat België als geheel, alsook geen enkele Gewestelijke entiteit aan de doelstelling komt, dan dient er een beroep gedaan te worden op de Europees geregelde samenwerkingsverbanden met andere landen. Ook werd een formule opgesteld voor het geval dat België als geheel de doelstelling niet haalt en één of meerdere entiteiten een geschat tekort of geschat overschot heeft. Dan dient prioritair, via een aangepaste prijsformules, binnen België samengewerkt te worden om dit onevenwicht recht te trekken. Als België als geheel de doelstelling niet haalt maar de contracterende partijen halen allen wel hun individuele doelstelling, dan maakt het eerste Overlegcomité een inventaris en eindevaluatie. Als België door het Europees Hof veroordeeld zou worden voor het niet halen van de doelstelling hernieuwbare energie, dan legt ENOVER een vergoeding vast die “elke contracterende partij verschuldigd is in verhouding met hun verbintenissen die ze al dan niet nagekomen zijn”. Deze beslissing dient uiteindelijk nog goedgekeurd te worden door het Overlegcomité.

- De Minaraad vindt het een goed zaak dat er twee evaluatiemomenten ingelast worden om na te gaan in hoeverre er additionele maatregelen nodig zijn om de finale doelstelling inzake hernieuwbare energie te halen. Er zijn echter vragen over de timing van de eerste deadlines in 2017. Het voorontwerp van decreet moet immers nog een aantal procedures op regeringsvlak doorlopen en vervolgens voorgelegd worden aan het parlement. Het lijkt daarom aan te raden om de deadlines in 2017 meer naar het einde van 2017 (begin 2018 te verschuiven).
- Het is positief dat in het samenwerkingsakkoord het principe van wederzijdse solidariteit binnen België is opgenomen. Aan de andere kant laat de huidige formulering nog een vorm van vaagheid over. De vraag hierbij is of de mogelijkheid bestaat om af te wijken van het prioriteitsprincipe – zonder een bepaalde Belgische entiteit aan zijn lot over te laten in hoeverre kunnen economische drijfveren aangehaald worden om af te wijken van het prioriteitsprincipe? De mogelijkheid dat een Belgische entiteit zijn overschot zou verkopen aan het buitenland in plaats van aan een andere Belgische entiteit zij hoe dan ook vermeden moeten worden. Indien mogelijk zou dit best op basis van het samenwerkingsakkoord voorbereid worden.
- Net zoals bij broeikasgas emissies stelt de Minaraad voor dat de berekeningswijze voor de eventuele boete door de Europese Commissie vooraf bekend gemaakt wordt (omwille van dezelfde als hierboven aangehaalde redenen).

Tot slot nog enkele aanvullende bedenkingen - die nauw aansluiten bij de luiken “*vermindering van broeikasgassen*” en “*hernieuwbare energie*”:

MINARAAD

milieu & natuur

- In het samenwerkingsakkoord staat dat de voorgelegde regels van dit samenwerkingsverband voor onbepaalde duur zijn. Zullen deze regels dan ook toegepast worden voor de periode 2021-2030 en de daarop volgende periodes? De Minaraad beveelt zeerste aan ook lessen te trekken uit de periode die vooraf is gegaan aan zowel het politieke akkoord alsook aan de totstandkoming van het samenwerkingsverband (intussen al 7 jaar).
- In de huidige versie van het samenwerkingsakkoord staat dat de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER elke jaar op 30 april een voortgangsrapport, op basis van de meest recente cijfers, dienen op te maken, over de uitvoering van het samenwerkingsakkoord. De Raad is hier tevreden over en hoopt dat deze rapporten, in het kader van openbaarheid van bestuur, openbaar zullen gemaakt worden. Het eerste rapport dient zou gelanceerd worden op 30 april 2017. Dit is sowieso voor dit jaar niet meer mogelijk dus deze datum dient voor 2017 aangepast te worden.
- Bij verschillen in interpretatie of als er geen oplossing voor geschillen gevonden wordt en na discussies hiervan binnen de Nationale Klimaatcommissie en vervolgens de Interministeriële Commissie Leefmilieu, zouden deze onenigheden behandeld worden door een rechtscollege (met verdeling kosten volgens de verdeelsleutel van het samenwerkingsakkoord van 1992). De Raad begrijpt dat disputen niet eindeloos mogen aanslepen maar acht het raadzaam geschillen op te lossen via de bestaande politieke fora.

Naast deze aanbevelingen, die veeleer gericht zijn op de technische details inzake de uitvoering van de lusten en lasten verbonden aan de energie- en klimaatdoelstellingen, wenst de Minaraad te benadrukken dat er voldoende aandacht dient te gaan naar de (concrete uitwerking van) een lange termijnvisie voor het Vlaamse energie- en klimaatbeleid. Op 19 mei werd de conceptnota "Vlaamse Energievisie" goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Die nota is het eerste resultaat van het participatieve traject "Stroomversnelling": een participatieve samenwerking tussen overheden, burgers, bedrijven, academische instellingen, middenveld en andere stakeholders. Deze zomer moet deze visie evenwel, opnieuw binnen het traject van de Stroomversnelling, omgezet te worden in actieplannen. Daarnaast dient er ook gewerkt te worden aan het intra-Belgische Energiepact (eind 2017). En tot slot moet – volgens het voorstel van Europese Commissie – de ontwerpversie van het Belgische Nationale Energie- en Klimaatplan, klaar zijn tegen 1 januari 2018. De raden hopen, in lijn met de andere Belgische visietrajecten, mee betrokken te worden bij de opmaak van het Nationale Energie- en Klimaatplan. Het is hoe dan ook belangrijk de nodige focus op en inzet voor deze processen te behouden. Los van de processen telt uiteindelijk het resultaat. Er moet een duidelijk traject komen richting 2030 én 2050 voor het Belgische en Vlaamse energie- en klimaatbeleid.

Met hoogachting,

Jurgen Tack, Voorzitter

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 61.691/1
van 12 juli 2017

over

een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest
‘houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van
20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest,
het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en
energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020’

Op 14 juni 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 6 juli 2017. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Wouter PAS, staatsraden, Marc RIGAUX en Michel TISON, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 12 juli 2017.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe instemming te verlenen met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ‘betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020’.

ONDERZOEK VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD

3. Met betrekking tot het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 kan worden volstaan met een verwijzing naar het advies 61.126/VR dat de Raad van State, afdeling Wetgeving, op 26 april 2017 heeft uitgebracht over een voorontwerp van wet ‘houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020’.

In dat advies werd het volgende opgemerkt:

“ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Bij hoofdstuk 2 van het samenwerkingsakkoord wordt aan de gewesten de verplichting opgelegd zich te houden aan een ‘lineair traject’ met betrekking tot de reductie van hun broeikasgasemissies in de zin van artikel 1, 12°, van het akkoord, voor de periode van 1 januari 2013 tot 31 december 2020, en wordt een regeling uitgewerkt die ertoe strekt te garanderen dat de gewesten de aldus aan hen opgelegde doelstellingen halen.

Zoals de gemachtigden van de ministers bevestigd hebben, is dat hoofdstuk onder andere van toepassing op de ‘uitstoot van broeikasgassen in de gebouwen uit de residentiële en tertiaire sectoren’.

In dit verband wordt erop gewezen dat, wat net de uitstoot van broeikasgassen in de gebouwen uit de residentiële en tertiaire sectoren betreft, bij artikel 65^{quater} van de bijzondere wet van 16 januari 1989 ‘betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten’ een mechanisme ingesteld is in het kader waarvan er voor elk gewest een ‘meerjarig traject met doelstellingen inzake het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen’ vastgelegd is en een financiële bonus-malusregeling ingesteld is die steunt op de berekening van het verschil tussen de jaarlijkse uitstoot in de gebouwen uit de voormelde sectoren in elk gewest en de vooraf vastgestelde trajecten.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Zoals de gemachtigden van de ministers te kennen gegeven hebben, staan de regeling die bij hoofdstuk 2 van het samenwerkingsakkoord ingevoerd wordt en het mechanisme dat ingesteld is bij artikel 65^{quater} van de bijzondere wet van 16 januari 1989 los van elkaar.

Uit formeel oogpunt staat niets eraan in de weg dat beide regelingen onafhankelijk van elkaar van toepassing zouden zijn.

Het zou evenwel raadzaam zijn zich ervan te vergewissen dat het feit dat ze naast elkaar bestaan niet leidt tot overlappingsen of tot gevallen waarin verwarring of een gebrek aan samenhang heerst.

Wat er ook van zij, er wordt opgemerkt dat de toepassing van het samenwerkingsakkoord op generlei wijze mag leiden tot het treffen van maatregelen die aanleiding zou geven tot het schenden van een of ander element van de regeling die bij artikel 65^{quater} van de bijzondere wet van 16 januari 1989 ingesteld is.

2. Volgens artikel 47 van het samenwerkingsakkoord treedt dat akkoord in werking zodra de federale en gewestelijke wetgevers ermee ingestemd zullen hebben.

Gelet op het feit dat bij dat akkoord doelstellingen vastgesteld worden voor een welbepaalde periode, de jaren 2013 tot 2020, die reeds geruime tijd aangevangen is, bevat het evenwel bepalingen waarbij voorgeschreven wordt dat bepaalde verplichtingen nagekomen en welbepaalde handelingen gesteld moeten worden op nauwkeurig bepaalde tijdstippen, waarvan er sommige thans reeds verstreken zijn of verstreken zullen zijn wanneer alle wetgevers in kwestie met het akkoord ingestemd zullen hebben.

Wat die bepalingen betreft, is het dus in feite de bedoeling dat het akkoord met terugwerkende kracht uitwerking heeft.

De gemachtigden van de ministers hebben overigens bevestigd dat een aantal bepalingen van het akkoord reeds toegepast zijn.

Opdat de aldus in het vooruitzicht gestelde terugwerking aanvaard kan worden, moet aan verscheidene voorwaarden voldaan zijn.

a) In de eerste plaats dient men zich ervan te vergewissen of het, voor elk van de bepalingen in kwestie, in de praktijk wel mogelijk is om ze met terugwerkende kracht toe te passen, met ingang van deze of gene datum.

b) Gesteld dat de zopas vermelde voorwaarde vervuld is, behoort eveneens voldaan te zijn aan de algemene voorwaarden die vervuld moeten zijn opdat aanvaard kan worden dat wettelijke bepalingen terugwerken.

Er wordt aan herinnerd dat de terugwerkende kracht van een wetsbepaling alleen verantwoord kan worden wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang, zoals de goede werking of de continuïteit van de openbare dienst, of nog – zoals *a priori* de doelstelling is die de ontwerpers van het voorliggende samenwerkingsakkoord nastreven – de nakoming van verplichtingen die voortvloeien uit het international recht of het Europees recht. Wanneer bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot gevolg heeft dat de afloop van gerechtelijke procedures in een welbepaalde zin beïnvloed wordt of dat rechtscolleges verhinderd worden zich over een rechtsvraag uit te spreken, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden een verantwoording bieden voor de terugwerkende kracht.

De ontwerpers van het samenwerkingsakkoord dienen zich er *in concreto* van te vergewissen of *in casu* aan die voorwaarden voldaan is voor elk van de bepalingen in kwestie.

c) Indien de voorwaarden vermeld onder a) en b) vervuld zijn, dient ten slotte in het samenwerkingsakkoord in duidelijke, precieze en ondubbelzinnige bewoordingen geregeld te worden in welke mate dat akkoord met terugwerking uitwerking moet hebben.

Het akkoord dient aldus herzien te worden dat met deze opmerking rekening gehouden wordt.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 3

Op de vraag naar de exacte draagwijdte van artikel 3, 3°, hebben de gemachtigden van de ministers het volgende geantwoord:

‘L’article 10 de la décision 406/2009/CE permet d’éviter une double comptabilisation de certaines émissions sous la directive 2003/87/CE et sous la décision 406/2009/CE.

La décision d’exécution 2013/634/UE a adapté les quotas d’émission fixés par la décision 2013/162/UE. Il a été tenu compte de cette adaptation dans le calcul des quotas annuels d’émission des Régions mentionnés en annexe de l’accord de coopération.

Si une correction de la décision d’exécution européenne devait être effectuée, les quotas annuels d’une Région concernée pourraient encore être adaptés’.

Uit deze uitleg lijkt voort te vloeien dat de respectieve jaarlijkse emissieruimten van de gewesten, die vermeld zijn in bijlage 2, afdeling 1, van het samenwerkingsakkoord in de toekomst nog aangepast zouden kunnen worden op basis van artikel 3, 3°.

Als zulks inderdaad het geval is, hoort die bepaling veeleer thuis in hoofdstuk 2, afdeling 1, onderafdeling 2, van het akkoord en zouden de artikelen 8 en 11, § 3, dienovereenkomstig aangevuld moeten worden.

Artikel 24

Uit de uitleg van de gemachtigden van de ministers blijkt dat, in de Nederlandse tekst van paragraaf 1, de woorden ‘met binnenlandse corrigerende maatregelen’ betekenen dat het correctieve actieplan uit interne beleidslijnen en maatregelen dient te bestaan.²

Het verdient aanbeveling de tekst in die zin te herschrijven, wat overigens de mogelijkheid zal bieden om beide taalversies van de tekst beter op elkaar af te stemmen.

Artikelen 29 en 38

Zoals de gemachtigden van de ministers bevestigd hebben, is het geval waarop de voorliggende bepalingen betrekking hebben uitsluitend datgene waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie het Koninkrijk België met toepassing van artikel 260 VWEU veroordeelt tot het betalen van een forfaitaire som of een dwangsom. De redactie van de tekst behoort aldus herzien te worden dat nauwkeuriger naar dat geval verwezen wordt. De verwijzing naar artikel 258 VWEU, harerzijds, dient als zinloos weggelaten te worden, aangezien het hier beoogde geval in die bepaling niet ter sprake komt.

Teneinde elke onduidelijkheid te voorkomen, zou het overigens beter zijn te schrijven ‘... legt de Nationale Klimaatcommissie/ENOVER vast welk gedeelte van de

² Voetnoot 1 van advies 61.126/VR: De gemachtigden hebben erop gewezen dat daaruit volgt dat maatregelen houdende de aankoop van nalevingseenheden uitgesloten zijn.

forfaitaire som of de dwangsom elke contracterende partij verschuldigd is in verhouding tot de verbintenissen die ze niet nagekomen zou zijn’.

Artikel 30

In verband met de inleidende zin van paragraaf 4 rijst de vraag of het wel zin heeft om voor te schrijven dat datgene waartoe de gewesten zich bij deze bepaling verbinden niet alleen betrekking heeft op hun productie van energie uit hernieuwbare bronnen, maar ook op het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor vervoer.

Op die vraag hebben de gemachtigden van de ministers het volgende geantwoord:

‘En vertu de la directive 2009/28/CE relative à la promotion des énergies renouvelables, l’objectif concernant la part d’énergie produite à partir de sources renouvelables dans la consommation finale d’énergie fixé en vertu de l’article 1, § 1er, qui correspond à 13 % pour la Belgique, comprend les parts respectives des secteurs suivants :

- Production d’électricité (à partir de sources renouvelables)
- Froid et chaleur
- Transport.

Cette même directive prévoit un sous-objectif sectoriel pour le transport (10 % de part d’énergie renouvelable par rapport à la consommation finale d’énergie du secteur).

En vertu de l’accord politique 'burden sharing' du 4 décembre 2015, les objectifs attribués aux Régions 'prennent en compte une contribution fédérale correspondant aux SER dans le secteur des transports prévus dans la législation européenne'.

Il découle de ce qui précède que les mesures prises par le niveau fédéral dans le secteur du transport ont été prises en compte dans le calcul des objectifs régionaux’.

De omstandigheid dat de maatregelen die het federale niveau in de vervoersector getroffen heeft, meegerekend zijn bij het bepalen van de doelstellingen van de gewesten, geeft geen aanleiding tot kritiek. De afdeling Wetgeving begrijpt evenwel niet in welk opzicht die omstandigheid relevant zou zijn voor het begrijpen en verantwoorden van het feit dat de verbintenis van de gewesten waarin de voorliggende bepaling voorziet, aldus voorgesteld wordt dat ze niet alleen betrekking heeft op hun productie van energie uit hernieuwbare bronnen, maar ook op het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor vervoer.

In de bespreking van artikel 30 dient nadere uitleg verschaft te worden bij het mechanisme dat bij artikel 30, § 4, ingevoerd wordt, zodat duidelijk gemaakt wordt hoe de gewesten erin zullen kunnen slagen zich te houden aan de door hen aangegane verbintenis om ‘hun productie van energie uit hernieuwbare bronnen’ en ‘het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor vervoer’ te brengen op de waarden die bepaald worden in paragraaf 4, 1° tot 3°, van dat artikel; in voorkomend geval behoort het dispositief verduidelijkt te worden opdat de bedoeling correct weergegeven wordt.

Artikel 37

Bij paragraaf 2, derde lid, wordt een mechanisme van ‘intergewestelijke solidariteit’ ingevoerd.

Zoals de gemachtigden van de ministers bevestigd hebben, kan de federale Staat geen gebruik maken van dat mechanisme. Volgens de gemachtigden is zulks het resultaat

van de politieke onderhandelingen die gevoerd zijn met het oog op het sluiten van het voorliggende samenwerkingsakkoord. Noch het dossier, noch de uitleg van de gemachtigden biedt een nauwkeuriger verantwoording voor het feit dat de federale Staat uit het ontworpen solidariteitsmechanisme uitgesloten wordt.

Met een samenwerkingsakkoord wordt getracht een oplossing te bieden voor de moeilijkheid die erin bestaat om, in een stelsel van exclusieve bevoegdheden, gezamenlijk een beleid uit te werken. Daartoe en gelet op het beginsel van federale loyaliteit, dat verankerd is in artikel 143, § 1, van de Grondwet, is het van essentieel belang dat bij het vaststellen van de respectieve rechten en plichten van de partijen bij het akkoord een algeheel evenwicht bereikt wordt. Zulks houdt in dat, wanneer de partijen bij een samenwerkingsakkoord een solidariteitsmechanisme invoeren, van dat mechanisme gebruikgemaakt moet kunnen worden door elk van de partijen of dat, indien zulks niet het geval is, daarvoor een redelijke verantwoording gegeven wordt door overwegingen die ter zake dienen en relevant zijn in het licht van de inhoud van het akkoord en het algeheel evenwicht waarop dat akkoord steunt.

Het akkoord dient op dit punt opnieuw bekeken en in voorkomend geval herzien te worden.

Artikel 44

1. Het voorliggend samenwerkingsakkoord behoort tot die welke overeenkomstig artikel 92*bis*, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen' de instemming van de federale wetgever en van de gewestwetgevers behoeven.

Krachtens artikel 92*bis*, § 1, derde lid, van dezelfde wet kan in een samenwerkingsakkoord dat van de wetgevers in kwestie instemming heeft gekregen, bepaald worden dat de uitvoering ervan zal worden verzekerd door uitvoerende samenwerkingsakkoorden die gevolg hebben zonder dat de instemming van dezelfde wetgevers daartoe vereist is.

Krachtens die bepaling is het alleen toegestaan om de instemming van de wetgevers in kwestie niet aan te vragen voor samenwerkingsakkoorden waarbij een akkoord uitgevoerd of in werking gesteld wordt dat zelf de instemming van die wetgevers verkregen heeft.

Op grond van die bepaling is het de ontwerpers van een om instemming voorgelegd samenwerkingsakkoord in principe dus niet toegestaan te bepalen dat geen instemming vereist is voor een akkoord tot wijziging van het oorspronkelijke akkoord of van deze of gene bepaling ervan.

Hooguit kan aanvaard worden dat daarbij vrijstelling van instemming verleend zou worden voor samenwerkingsakkoorden waarvan het doel erin bestaat in het oorspronkelijke akkoord aanpassingen aan te brengen die voornamelijk van technische aard zijn en slechts een geringe beoordelingsmarge impliceren, zoals bijvoorbeeld het geval is met de aanpassingen van bijlage 2 bij het voorliggende samenwerkingsakkoord waarvan sprake is in de artikelen 8 en 11, § 3, ervan.

2. Aan de gemachtigden van de ministers is gevraagd hoe artikel 44 samengaat met de artikelen 8 en 11 van het akkoord en of die bepalingen in onderling verband gelezen dienen te worden.

Er behoort immers opgemerkt te worden dat:

– in artikel 8 bepaald wordt dat de Nationale Klimaatcommissie de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van het betrokken Gewest en de wijziging van bijlage 2 en dat elke contracterende partij de aldus gewijzigde bijlage aan haar Parlement bezorgt;

– in artikel 11, § 3, bepaald wordt dat het maximale gebruik van de kwantitatief beperkte flexibele instrumenten per gewest, dat opgenomen is in bijlage 2, afdeling 2, door de Nationale Klimaatcommissie aangepast wordt.

Op die vragen hebben de gemachtigden van de ministers het volgende geantwoord:

‘Les articles 8, 11 et 44 doivent être lus ensemble.

Lorsque les quotas annuels d’émission d’une Région sont adaptés, conformément à l’une des hypothèses prévues par l’accord de coopération, la Commission nationale Climat approuve cette adaptation, ainsi que l’adaptation consécutive de l’utilisation maximale des marges de manœuvre limitées au niveau quantitatif et modifie les sections 1 et 2 de l’annexe 2. Cette modification de l’annexe 2 est purement technique et, conformément à l’article 44, ne nécessite pas un assentiment législatif. Une annexe ne pouvant être modifiée que par le biais d’un accord de coopération, c’est sur la base de cette annexe ainsi modifiée que la CNC approuve les adaptations. La modification de l’annexe est simplement communiquée à chaque Parlement’.

Die uitleg dient in de memorie van toelichting opgenomen te worden.

3. Kortom, voor zover in artikel 44 bepaald wordt dat geen wetgevende instemming vereist is om bij een samenwerkingsakkoord in de bijlagen 1 tot 5 van het voorliggend samenwerkingsakkoord op welk punt ook en zonder enige beperking ongeacht welke wijziging aan te brengen, is die bepaling niet verenigbaar met artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Artikel 44 behoort dienovereenkomstig herzien te worden, waarbij ermee rekening gehouden moet worden dat die bepaling bovendien in onderling verband gelezen dient te worden met de artikelen 8 en 11.”

ONDERZOEK VAN HET ONTWERP VAN INSTEMMINGSDECREET

4. Het ontwerp van instemmingsdecreet noopt niet tot het maken van opmerkingen.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie en de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie en de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Instemming wordt verleend met het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Brussel, 23 maart 2018.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

BIJLAGE:
Tekst van het samenwerkingsakkoord

Accord de coopération du 12 février 2018 entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020

Vu la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, l'article 6, §1er, II, 1°, modifié par les lois spéciales du 8 août 1988 et du 16 juillet 1993, ainsi que la loi spéciale du 6 janvier 2014 relative à la Sixième Réforme de l'Etat, et l'article 92bis, §1er, inséré par la loi spéciale du 8 août 1988 et modifié par la loi spéciale du 16 juillet 1993 et la loi spéciale du 6 janvier 2014 modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle et la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises;

Vu la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises, les articles 4 et 42, modifiés par les lois spéciales du 16 juillet 1993 et du 27 mars 2006, la loi spéciale du 6 janvier 2014 modifiant la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises, en exécution des articles 118 et 123 de la Constitution, la loi spéciale du 6 janvier 2014 relative à la Sixième Réforme de l'Etat et la loi spéciale du 6 janvier 2014 modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle et la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises;

Vu l'accord de coopération du 18 décembre 1991 entre l'Etat, la Région wallonne, la Région flamande et la Région Bruxelles-Capital relatif à la coordination des activités liées à l'énergie;

Samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, artikel 6, §1, II, 1°, gewijzigd door de bijzondere wetten van 8 augustus 1988 en 16 juli 1993 en de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming, en artikel 92bis, §1, ingevoegd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988 en gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993 en de bijzondere wet van 6 januari 2014 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof en de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, artikelen 4 en 42, gewijzigd bij de bijzondere wetten van 16 juli 1993 en van 27 maart 2006, de bijzondere wet van 6 januari 2014 tot wijziging van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, ter uitvoering van de artikelen 118 en 123 van de Grondwet, de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming en de bijzondere wet van 6 januari 2014 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof en de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen;

Gelet op het samenwerkingsakkoord van 18 december 1991 tussen de Staat, het Waalse Gewest, het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de

	coördinatie van de activiteiten in verband met energie;
Vu l'accord de coopération du 14 novembre 2002 entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif à l'établissement, à l'exécution et au suivi d'un Plan national Climat, ainsi qu'à l'établissement de rapports, dans le cadre de la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques et du Protocole de Kyoto;	Gelet op het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren, en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan, alsook het rapporteren, in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto;
Vu l'accord de coopération du 19 février 2007 entre l'Autorité fédérale, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif à la mise en œuvre de certaines dispositions du Protocole de Kyoto;	Gelet op het samenwerkingsakkoord van 19 februari 2007 tussen de Federale Overheid, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de uitvoering van sommige bepalingen van het Protocol van Kyoto;
Vu l'accord de coopération du 12 février 2018 entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif à l'organisation et à la gestion administrative du registre national belge de gaz à effet de serre conformément à la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil, au règlement (UE) n° 525/2013 du Parlement européen et du Conseil, et à certains aspects de la mise aux enchères conformément au règlement n° 1031/2010 de la Commission;	Gelet op het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de organisatie en het administratief beheer van het nationaal register voor broeikasgassen van België overeenkomstig richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad, verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad alsmede bepaalde elementen van de veiling overeenkomstig verordening nr. 1031/2010 van de Commissie;
Considérant le Protocole de Kyoto à la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques, et les annexes A et B, adoptés à Kyoto le 11 décembre 1997;	Overwegende het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering, en de bijlagen A en B, aangenomen te Kyoto op 11 december 1997;
Considérant que la Belgique, en tant que Partie contractante au Protocole de Kyoto, s'est engagée à remplir conjointement avec l'Union européenne et les autres Etats membres les engagements qu'ils ont pris au titre des articles 3, §1 ^{er} , et 4 dudit Protocole, conformément à la décision n° 2002/358/CE du Conseil du 25 avril 2002 relative à l'approbation, au nom de la Communauté européenne, du Protocole de Kyoto à la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques et l'exécution conjointe des engagements qui en découlent;	Overwegende dat België zich als verdragsluitende Partij bij het Protocol van Kyoto ertoe heeft verbonden om samen met de Europese Gemeenschap en de andere Lidstaten de verbintenissen na te komen die ze hebben aangegaan krachtens artikelen 3, §1, en 4 van dit Protocol, overeenkomstig beschikking nr. 2002/358/EG van de Raad van 25 april 2002 betreffende de goedkeuring, namens de Europese Gemeenschap, van het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering

Considérant l'Amendement de Doha au Protocole de Kyoto à la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques, adopté à Doha le 8 décembre 2012;

Considérant que la Belgique, en tant que Partie contractante à l'Amendement de Doha au Protocole de Kyoto, s'est engagée à remplir conjointement avec l'Union européenne et les autres Etats membres les engagements qu'ils ont pris au titre des articles 3, §1er, et 4 dudit Protocole, conformément à la décision (UE) 2015/1339 du Conseil du 13 juillet 2015 relative à la conclusion, au nom de l'Union européenne, de l'Amendement de Doha au Protocole de Kyoto à la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques et à l'exécution conjointe des engagements qui en découlent;

Considérant la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 octobre 2003 établissant un système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre dans la Communauté et modifiant la directive 96/61/CE du Conseil;

Considérant que, conformément à la décision n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative à l'effort à fournir par les Etats membres pour réduire leurs émissions de gaz à effet de serre afin de respecter les engagements de la Communauté en matière de réduction de ces émissions jusqu'en 2020, la Belgique doit réduire pour 2020 ses émissions de gaz à effet de serre non couvertes par la directive 2003/87/CE de 15% par rapport aux niveaux d'émission de gaz à effet de serre de 2005;

Considérant les décisions de la Commission européenne du 26 mars 2013 et du 31 octobre 2013 relatives à la détermination des allocations annuelles de quotas d'émission des Etats membres pour la période 2013-2020 conformément à la décision n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil;

en de gezamenlijke nakoming van de in dat kader aangegane verplichtingen;

Overwegende de Wijziging van Doha van het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering, aangenomen te Doha op 8 december 2012;

Overwegende dat België zich als verdragsluitende Partij bij de Wijziging van Doha van het Protocol van Kyoto ertoe heeft verbonden om samen met de Europese Gemeenschap en de andere Lidstaten de verbintenissen na te komen die ze hebben aangegaan krachtens artikelen 3, §1, en 4 van dit Protocol, overeenkomstig het besluit (EU) 2015/1339 van de Raad van 13 juli 2015 betreffende de sluiting, namens de Europese Unie, van de Wijziging van Doha van het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en de gezamenlijke nakoming van de in dat kader aangegane verplichtingen;

Overwegende richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van richtlijn 96/61/EG van de Raad;

Overwegende dat België overeenkomstig beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 inzake de inspanningen van de lidstaten om hun broeikasgasemissies te verminderen om aan de verbintenissen van de Gemeenschap op het gebied van het verminderen van broeikasgassen tot 2020 te voldoen, haar niet onder richtlijn 2003/87/EG vallende broeikasgasemissies tegen 2020 dient te verminderen met 15% ten opzichte van de broeikasgasemissies in 2005;

Overwegende de besluiten van de Europese Commissie van 26 maart 2013 en 31 oktober 2013 tot vaststelling van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten voor de periode 2013 tot en met 2020 overeenkomstig beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad;

Considérant le règlement (UE) n° 525/2013 du Parlement européen et du Conseil du 21 mai 2013 relatif à un mécanisme pour la surveillance et la déclaration des émissions de gaz à effet de serre et pour la déclaration, au niveau national et au niveau de l'Union, d'autres informations ayant trait au changement climatique et abrogeant la décision n° 280/2004/CE;

Considérant que la méthodologie de calcul des émissions du transport routier est un processus d'amélioration continue et que les Régions sont dès lors susceptibles de recalculer les émissions du transport routier pour les années 2015 à 2020 inclus;

Considérant que la directive 2009/28/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables et modifiant puis abrogeant les directives 2001/77/CE et 2003/30/CE, fixe deux objectifs à la Belgique, d'une part pour la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans la consommation finale brute d'énergie en 2020, à savoir au minimum 13%, et d'autre part pour la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans les transports en 2020, à savoir au minimum 10% de la consommation finale d'énergie dans le secteur des transports;

Considérant que la directive 2009/28/CE énonce en son considérant 36 que pour créer les moyens de réduire le coût de la réalisation des objectifs fixés dans la présente directive, il convient de favoriser la consommation, dans les États membres, d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans d'autres États membres et de permettre aux États membres de comptabiliser, dans leurs propres objectifs nationaux, l'énergie produite à partir de sources renouvelables consommée dans d'autres États membres. Pour ce faire, des mesures de flexibilité sont nécessaires, mais elles restent sous le contrôle des États membres pour ne pas limiter leur capacité à atteindre leurs objectifs nationaux. Ces mesures de flexibilité prennent la forme de transferts statistiques, de projets communs entre États membres ou de régimes d'aide communs;

Overwegende verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en een rapportagemechanisme voor overige informatie op nationaal niveau en op het niveau van de Unie met betrekking tot klimaatverandering en tot intrekking van beschikking nr. 280/2004/EG;

Overwegende dat de berekeningsmethode van de wegtransportemissies onderhevig is aan een continu verbeteringsproces, met als gevolg dat de Gewesten de wegtransportemissies kunnen herrekenen voor de jaren 2015 tot en met 2020;

Overwegende dat richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van richtlijn 2001/77/EG en richtlijn 2003/30/EG twee doelstellingen vastlegt voor België, enerzijds voor het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie in 2020, met name ten minste 13% en anderzijds voor het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer in 2020, met name ten minste 10% van het eindverbruik van energie in de vervoerssector;

Overwegende dat richtlijn 2009/28/EG in overweging 36 stelt dat om de kosten voor het bereiken van de in deze richtlijn vastgestelde streefcijfers te drukken, de lidstaten gemakkelijker energie moeten kunnen verbruiken die in andere lidstaten uit energie uit hernieuwbare bronnen is geproduceerd en zij in andere lidstaten verbruikte energie uit hernieuwbare bronnen kunnen meetellen voor het behalen van hun eigen nationale streefcijfers. Daarom moeten flexibiliteitsmaatregelen worden genomen, die echter onder de controle van de lidstaten blijven opdat hun vermogen tot het halen van hun nationale streefcijfers niet wordt aangetast. Deze flexibiliteitsmaatregelen nemen de vorm aan van statistische

Considérant que l'Etat fédéral et les Régions doivent assurer conjointement une contribution équitable de la Belgique au financement climatique international des pays en développement à l'horizon 2020, et que les décisions 1/CP.16 (paragraphe 97 et 98), 3/CP.19 (paragraphe 3, 4, 7, 8 et 9), 5/CP.20 (paragraphe 7 et 9) et 1/CP.21 (paragraphe 114), adoptées par la Conférence des Parties de la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques définissent le financement climatique international et déterminent les obligations des pays développés en la matière;

Considérant que la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE, prévoit que chaque Etat membre fixe un objectif indicatif national d'efficacité énergétique afin de permettre à l'Union européenne d'atteindre son objectif de réduction de consommation d'énergie de 20% d'ici à 2020;

Considérant le règlement (UE) n° 389/2013 de la Commission européenne du 2 mai 2013 établissant un registre de l'Union conformément à la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil et aux décisions n° 280/2004/CE et n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant les règlements (UE) n° 920/2010 et n° 1193/2011 de la Commission;

Considérant la décision du Comité de concertation du 23 décembre 2015 entérinant l'accord politique du 4 décembre 2015 relatif au partage des efforts de la Belgique en ce qui concerne le paquet énergie-climat européen, les revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions et le financement climatique international;

L'Etat fédéral et les Régions s'engagent à atteindre les objectifs assignés à la Belgique en matière de réduction des émissions de gaz à effet

overdrachten, gezamenlijke projecten van lidstaten of gezamenlijke steunregelingen;

Overwegende dat de Federale Staat en de Gewesten gezamenlijk een billijke bijdrage van België moeten verzekeren aan de internationale klimaatfinanciering aan ontwikkelingslanden tegen 2020, en dat de besluiten 1/CP.16 (paragraaf 97 en 98), 3/CP.19 (paragraaf 3, 4, 7, 8 en 9), 5/CP.20 (paragraaf 7 en 9) et 1/CP.21 (paragraaf 114), aangenomen door de Conferentie van Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering de internationale klimaatfinanciering definiëren en de verplichtingen van de ontwikkelde landen terzake bepalen;

Overwegende dat richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG voorziet dat elke lidstaat een indicatief nationaal energie-efficiëntiestreefcijfer vaststelt om ervoor te zorgen dat de Europese Unie de doelstelling van 20% meer energie-efficiëntie in 2020 behaalt;

Overwegende verordening (EU) nr. 389/2013 van de Europese Commissie van 2 mei 2013 tot instelling van een EU-register overeenkomstig richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad, beschikkingen nrs. 280/2004/EG en 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de verordeningen (EU) nr. 920/2010 en nr. 1193/2011 van de Commissie;

Overwegende de beslissing van het Overlegcomité van 23 december 2015 over het politiek akkoord van 4 december 2015 over de verdeling van de Belgische inspanningen met betrekking tot het Europees klimaat-energiepakket, de opbrengsten van de veiling van emissierechten en de internationale klimaatfinanciering;

De Federale Staat en de Gewesten verbinden er zich toe om de aan België toegewezen doelstellingen inzake de vermindering van

de serre des secteurs non couverts par la directive 2003/87/CE et en matière de sources d'énergie renouvelable;	broeikasgasemissies van sectoren die niet onder richtlijn 2003/87/EG vallen en inzake hernieuwbare energie te behalen;
L'Etat fédéral, représenté par le Gouvernement fédéral, en la personne du Premier Ministre et de la Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable;	De Federale Staat, vertegenwoordigd door de Federale Regering, in de persoon van de Eerste Minister en de Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling;
La Région flamande, représentée par le Gouvernement flamand, en la personne de son Ministre-Président, du Ministre flamand du Budget, des Finances et de l'Energie, et de la Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et l'Agriculture;	Het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, in de persoon van haar minister-president, van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie, en van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;
La Région wallonne, représentée par le Gouvernement wallon, en la personne de son Ministre-Président et du Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports;	Het Waalse Gewest, vertegenwoordigd door de Waalse Regering, in de persoon van haar minister-president en van de Waalse minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens;
La Région de Bruxelles-Capitale, représentée par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, en la personne de son Ministre-Président et de la Ministre bruxelloise du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie;	Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, vertegenwoordigd door de Regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, in de persoon van haar minister-president en van de Brusselse minister van Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie;
Ont convenu ce qui suit:	Komen het volgende overeen:

CHAPITRE 1er. Dispositions générales

Article 1er. Pour l'application du présent accord de coopération, on entend par:

1° Directive 2003/87/CE: la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 octobre 2003 établissant un système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre dans la Communauté et modifiant la directive 96/61/CE du Conseil;

2° Décision n° 406/2009/CE: la décision n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative à l'effort à fournir par les États membres pour réduire leurs émissions de gaz à effet de serre afin de respecter les engagements de la Communauté en matière de réduction de ces émissions jusqu'en 2020;

HOOFDSTUK 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Voor de toepassing van dit samenwerkingsakkoord wordt verstaan onder:

1° Richtlijn 2003/87/EG: richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van richtlijn 96/61/EG van de Raad;

2° Beschikking nr. 406/2009/EG: beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 inzake de inspanningen van de lidstaten om hun broeikasgasemissies te verminderen om aan de verbintenissen van de Gemeenschap op het gebied van het verminderen van broeikasgassen tot 2020 te voldoen;

3° Directive 2009/28/CE: la directive 2009/28/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables et modifiant puis abrogeant les directives 2001/77/CE et 2003/30/CE;

4° Règlement registre: le règlement (UE) n° 389/2013 de la Commission du 2 mai 2013 établissant un registre de l'Union conformément à la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil et aux décisions n° 280/2004/CE et n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant les règlements (UE) n° 920/2010 et (UE) n° 1193/2011 de la Commission;

5° Décision d'exécution 2013/634/UE: la décision d'exécution de la Commission du 31 octobre 2013 relative aux adaptations des allocations annuelles de quotas d'émission des Etats membres pour la période 2013-2020 conformément à la décision n° 406/2009/CE du Parlement européen et du Conseil;

6° Règlement n° 525/2013: le règlement (UE) n° 525/2013 du Parlement européen et du Conseil du 21 mai 2013 relatif à un mécanisme pour la surveillance et la déclaration des émissions de gaz à effet de serre et pour la déclaration, au niveau national et au niveau de l'Union, d'autres informations ayant trait au changement climatique et abrogeant la décision n° 280/2004/CE;

7° Accord de coopération registre: l'accord de coopération du 12 février 2018 entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif à l'organisation et à la gestion administrative du registre national belge de gaz à effet de serre conformément à la directive 2003/87/CE du Parlement européen et du Conseil et au règlement (UE) n° 525/2013 du Parlement européen et du Conseil, et à certains aspects de la mise aux enchères conformément au règlement n° 1031/2010 de la Commission;

3° Richtlijn 2009/28/EG: richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van richtlijn 2001/77/EG en richtlijn 2003/30/EG;

4° Registerverordening: verordening (EU) nr. 389/2013 van de Commissie van 2 mei 2013 tot instelling van een EU-register overeenkomstig richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad, beschikkingen nrs. 280/2004/EG en 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de verordeningen (EU) nr. 920/2010 en (EU) nr. 1193/2011 van de Commissie;

5° Uitvoeringsbesluit 2013/634/EU: uitvoeringsbesluit van de Commissie van 31 oktober 2013 inzake de aanpassingen van de jaarlijkse emissieruimte van de lidstaten voor de periode 2013 tot en met 2020 overeenkomstig beschikking nr. 406/2009/EU van het Europees Parlement en de Raad;

6° Verordening nr. 525/2013: verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en een rapportagemechanisme voor overige informatie op nationaal niveau en op het niveau van de Unie met betrekking tot klimaatverandering, en tot intrekking van beschikking nr. 280/2004/EG;

7° Samenwerkingsakkoord register: samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de organisatie en het administratief beheer van het nationaal register voor broeikasgassen van België overeenkomstig richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad en verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad alsmede bepaalde elementen van de veiling overeenkomstig verordening nr. 1031/2010 van de Commissie;

- 8° Parties contractantes: l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale;
- 8° Contracterende partijen: de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 9° Commission nationale Climat: la commission instituée conformément à l'article 3 de l'accord de coopération du 14 novembre 2002 entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif à l'établissement, à l'exécution et au suivi d'un Plan national Climat, ainsi qu'à l'établissement de rapports, dans le cadre de la Convention-cadre des Nations unies sur les changements climatiques et du Protocole de Kyoto;
- 9° Nationale Klimaatcommissie: de commissie opgericht conform artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan, alsook het rapporteren in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto;
- 10° CONCERE: le groupe de travail permanent 'Groupe de concertation Etat-Régions pour l'énergie, en abrégé CONCERE, conformément à l'article 1er de l'accord de coopération du 18 décembre 1991 entre l'Etat, la Région wallonne, la Région flamande et la Région Bruxelles-Capitale relatif à la coordination des activités liées à l'énergie;
- 10° ENOVER: de permanente werkgroep 'Overleggroep Staat-Gewesten voor de energie', afgekort ENOVER, conform artikel 1 van het samenwerkingsakkoord van 18 december 1991 tussen de Staat, het Waalse Gewest, het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de coördinatie van de activiteiten in verband met energie;
- 11° Comité de concertation: le comité, visé à l'article 31, de la loi ordinaire de réformes institutionnelles du 9 août 1980;
- 11° Overlegcomité: het in artikel 31 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalde comité;
- 12° Emissions de gaz à effet de serre: les émissions de dioxyde de carbone (CO₂), de méthane (CH₄), de protoxyde d'azote (N₂O), d'hydrocarbures fluorés (HFC), d'hydrocarbures perfluorés (PFC) et d'hexafluorure de soufre (SF₆) appartenant aux catégories énumérées à l'annexe 1 du présent accord de coopération, exprimées en tonnes équivalent-dioxyde de carbone, déterminées conformément au règlement n° 525/2013 à l'exclusion des émissions de gaz à effet de serre couvertes par la directive 2003/87/CE;
- 12° Broeikasgasemissies: de uitstoot van kooldioxide (CO₂), methaan (CH₄), distikstofoxide of lachgas (N₂O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolstoffen (PFK's) en zwavelhexafluoride (SF₆) uit de in bijlage 1 bij dit samenwerkingsakkoord vermelde categorieën, uitgedrukt in ton kooldioxide-equivalent, bepaald in verordening nr. 525/2013 met uitzondering van de onder richtlijn 2003/87/EG vallende broeikasgasemissies;
- 13° Période de mise en conformité: la période allant du 1er janvier 2013 au 31 décembre 2020 inclus;
- 13° Nalevingsperiode: de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2020;
- 14° Quota annuel d'émissions de la Belgique: la quantité maximale d'émissions de gaz à effet de serre autorisée pour une année de la période de mise en conformité pour la Belgique
- 14° Jaarlijkse emissieruimte van België: de maximaal toegestane broeikasgasemissies voor een jaar van de nalevingsperiode voor België conform artikel 3, §2, en artikel 10 van beschikking nr. 406/2009/EG;

conformément à l'article 3, §2, et à l'article 10 de la décision n° 406/2009/CE;

15° Quota annuel d'émissions d'une Région: la quantité maximale d'émissions de gaz à effet de serre autorisée pour une année de la période de mise en conformité pour une Région conformément au présent accord de coopération;

16° Unité du quota annuel d'émissions, en abrégé UQAE: une subdivision du quota annuel d'émissions d'un Etat membre, égale à une tonne équivalent-dioxyde de carbone déterminé conformément à l'article 3, §2, et à l'article 10 de la décision n°406/2009/CE;

17° Solde régional: le nombre total d'UQAE sur le compte Conformité DRE relevant d'une Région pour une année de la période de mise en conformité diminué de ses émissions de gaz à effet de serre annuelles;

18° Unités de réduction certifiée d'émissions, en abrégé URCE: des unités délivrées conformément à l'article 12 du Protocole de Kyoto et des décisions adoptées conformément à la CCNUCC ou du Protocole de Kyoto;

19° Unités de réduction des émissions, en abrégé URE: des unités délivrées conformément à l'article 6 du Protocole de Kyoto et des décisions adoptées conformément à la CCNUCC ou du Protocole de Kyoto;

20° Unités de réduction certifiée des émissions temporaires, en abrégé URCET: des unités délivrées pour une activité de projet de boisement ou de reboisement au titre du Mécanisme de Développement Propre (MDP) et qui, sous réserve de la décision 5/CMP.1 de la Conférence des Parties agissant comme réunion des Parties au Protocole de Kyoto, expirent à la fin de la période d'engagement au titre du Protocole de Kyoto suivant celle durant laquelle elles ont été délivrées;

21° Unités de réduction certifiée des émissions durables, en abrégé URCED: des unités délivrées pour une activité de projet de boisement ou de reboisement au titre du MDP et qui, sous réserve de la décision 5/CMP.1 de la Conférence des

15° Jaarlijkse emissieruimte van een Gewest: de maximaal toegestane broeikasgasemissies voor een jaar van de nalevingsperiode voor een Gewest conform dit samenwerkingsakkoord;

16° Jaarlijkse emissieruimte-eenheid, afgekort AEA: een deel van de jaarlijkse emissieruimte van een lidstaat ter grootte van één ton kooldioxide-equivalent bepaald conform artikel 3, §2, en artikel 10 van beschikking nr. 406/2009/EG;

17° Gewestelijk saldo: de som van alle AEAs op de ESD-nalevingsrekening, die toebehoren aan een Gewest, voor een jaar van de nalevingsperiode verminderd met haar jaarlijkse broeikasgasemissies;

18° Gecertificeerde emissiereducties, afgekort CERs: eenheden die zijn verleend conform artikel 12 van het Protocol van Kyoto en de conform het UNFCCC of het Protocol van Kyoto genomen besluiten;

19° Emissiereductie-eenheden, afgekort ERUs: eenheden die zijn verleend conform artikel 6 van het Protocol van Kyoto en de conform het UNFCCC of het Protocol van Kyoto genomen besluiten;

20° Tijdelijke gecertificeerde emissiereducties, afgekort tCERs: eenheden die zijn verleend voor een projectactiviteit voor bebossing of herbebossing in het kader van het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling (Clean Development Mechanism of CDM) die, met inachtneming van Besluit 5/CMP.1 van de Conferentie van de Partijen waarin de Partijen bij het Protocol van Kyoto bijeenkomen, vervallen aan het eind van de verbintenissenperiode van het Protocol van Kyoto die volgt op de verbintenisperiode waarin zij zijn verleend;

21° Langetermijn gecertificeerde emissiereducties, afgekort ICERs: eenheden die zijn verleend voor een projectactiviteit voor bebossing of herbebossing in het kader van het CDM die, met inachtneming van Besluit

Parties agissant comme réunion des Parties au Protocole de Kyoto, expirent à la fin de la période de comptabilisation des réductions d'émissions de l'activité de projet de boisement ou de reboisement au titre du MDP pour laquelle elles ont été délivrées;	5/CMP.1 van de Conferentie van de Partijen waarin de Partijen bij het Protocol van Kyoto bijeenkomen, vervallen aan het eind van de periode van emissiereductiecreditering voor de projectactiviteit voor bebossing of herbebossing in het kader van het CDM waarvoor zij zijn verleend;
22° Crédits internationaux: URCE, URE et crédits résultant de projets ou d'autres activités de réduction des émissions qui peuvent être utilisés conformément à l'article 11bis, §5, de la directive 2003/87/CE;	22° Internationale kredieten: CERs, ERUs en kredieten uit projecten of andere emissiereducerende activiteiten die kunnen worden gebruikt overeenkomstig artikel 11bis, §5, van richtlijn 2003/87/EG;
23° Unités de conformité: UQAE, crédits internationaux, URCET et URCED;	23° Nalevingseenheden: AEAs, internationale kredieten, tCERS en ICERS;
24° Droit d'utilisation de crédits: le droit d'utiliser les crédits, visés à l'article 5, de la décision n° 406/2009/CE afin de se conformer aux obligations conformément à l'article 3 de ladite décision;	24° Kredietrecht: het recht om kredieten, vermeld in artikel 5, van beschikking nr. 406/2009/EG te gebruiken teneinde te voldoen aan de verplichtingen conform artikel 3 van deze beschikking;
25° Droit d'utilisation de crédits non utilisés: le droit d'utilisation de crédits, diminué du total des crédits internationaux, URCET ou URCED détenus sur le compte Conformité DRE au moment de la détermination du solde indicatif de l'état de conformité;	25° Ongebruikt kredietrecht: het kredietrecht verminderd met de som van internationale kredieten, tCER's of ICER's die op het moment van de bepaling van het nalevingsstatuscijfer op de ESD-nalevingsrekening staan;
26° Administrateur central: la personne désignée par la Commission européenne conformément à l'article 20 de la directive 2003/87/CE;	26° Centrale administrateur: de persoon die door de Europese Commissie is aangewezen conform artikel 20 van richtlijn 2003/87/EG;
27° Administrateur du registre: le Service Public Fédéral Santé Publique, Sécurité de la Chaîne Alimentaire et Environnement en tant qu'administrateur national belge conformément au règlement registre;	27° Registeradministrateur: de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu als Belgische nationale administrateur conform de registerverordening;
28° Compte Conformité DRE: le compte ouvert pour chaque année de la période de mise en conformité, sur lequel l'administrateur central transfère une quantité d'UQAE correspondant au quota annuel d'émissions de la Belgique à partir du compte Quantité totale UQAE UE;	28° ESD-nalevingsrekening: de rekening geopend voor elk jaar van de nalevingsperiode waarop de centrale administrateur een hoeveelheid AEAs, gelijk aan de jaarlijkse emissieruimte van België, overdraagt uit de EU-rekening voor de totale hoeveelheid AEAs;
29° Emissions du transport routier: les émissions de gaz à effet de serre, telles que reprises dans l'inventaire des émissions de gaz à effet de serre sous la catégorie CRF 1.A.3.b ;	29° Wegtransportemissies: de broeikasgasemissies, zoals opgenomen in de broeikasgasinventaris onder CRF-categorie 1.A.3.b;

- 30° Carburant vendu: la quantité de carburant mise sur le marché, calculée sur base de la balance pétrolière, produite par l'Etat fédéral, exprimée en masse;
- 30° Verkochte brandstof: de hoeveelheid op de markt gebrachte brandstof, berekend op basis van de petroleumbalans opgesteld door de Federale Staat, uitgedrukt in massa;
- 31° Carburant consommé: la consommation de carburant calculée par une Région selon un modèle d'émissions, visé à l'annexe 3, section 1, sur base du nombre de kilomètres parcourus par type de véhicule, exprimée en masse;
- 31° Verbruikte brandstof: het brandstofverbruik berekend door een Gewest volgens een emissiemodel, vermeld in bijlage 3, afdeling 1, op basis van het aantal afgelegde kilometers per voertuigtype, uitgedrukt in massa;
- 32° Surplus carburant: la différence par carburant, entre le carburant vendu et la somme du carburant consommé par les Régions, exprimée en masse;
- 32° Brandstofsurplus: het verschil per brandstof tussen de verkochte brandstof en de som van de door de Gewesten verbruikte brandstof, uitgedrukt in massa;
- 33° Potentiel de réchauffement planétaire ou PRP d'un gaz: la contribution totale au réchauffement planétaire résultant de l'émission d'une unité de ce gaz par rapport à l'émission d'une unité du gaz de référence, à savoir le CO₂, auquel est attribuée la valeur 1;
- 33° Aardopwarmingsvermogen of GWP van een gas: de totale bijdrage aan de opwarming van de aarde als gevolg van de uitstoot van één eenheid van dat gas in verhouding tot één eenheid van het referentiegas, namelijk CO₂, dat een waarde van 1 heeft;
- 34° Energie produite à partir de sources renouvelables: une énergie produite à partir de sources non fossiles renouvelables, à savoir : énergie éolienne, solaire, aérothermique, géothermique, hydrothermique, marine et hydroélectrique, biomasse, gaz de décharge, gaz des stations d'épuration d'eaux usées et biogaz;
- 34° Energie uit hernieuwbare bronnen: energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk: wind, zon, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen;
- 35° Biomasse: la fraction biodégradable des produits, des déchets et des résidus d'origine biologique provenant de l'agriculture (y compris les substances végétales et animales), de la sylviculture et des industries connexes, y compris la pêche et l'aquaculture, ainsi que la fraction biodégradable des déchets industriels et ménagers;
- 35° Biomassa: de biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van biologische oorsprong uit de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, met inbegrip van de visserij en de aquacultuur, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval;
- 36° Consommation finale brute d'énergie: les produits énergétiques fournis à des fins énergétiques à l'industrie, aux transports, aux ménages, aux services, y compris aux services publics, à l'agriculture, à la sylviculture et à la pêche, y compris l'électricité et la chaleur consommées par la branche énergie pour la production d'électricité et de chaleur et les pertes sur les réseaux pour la production et le transport d'électricité et de chaleur;
- 36° Bruto-eindverbruik van energie: de energiegrondstoffen die geleverd worden aan de industrie, het vervoer, de huishoudens, de dienstensector inclusief de openbare diensten, de land- en bosbouw en de visserij, inclusief het verbruik van elektriciteit en warmte door de energiesector voor het produceren van elektriciteit en warmte en inclusief het verlies aan elektriciteit en warmte tijdens de distributie en de transmissie;

37° Biocarburant: un combustible liquide ou gazeux utilisé pour le transport et produit à partir de la biomasse.

37° Biobrandstof: vloeibare of gasvormige brandstof voor vervoer die geproduceerd is uit biomassa.

Art. 2. Le présent accord de coopération prévoit:

Art. 2. Dit samenwerkingsakkoord voorziet in:

1° la fixation de la contribution de chaque partie contractante en vue d'atteindre l'objectif de réduction des émissions de gaz à effet de serre imposé à la Belgique pour la période de mise en conformité conformément à la décision n° 406/2009/CE, y compris l'utilisation des marges de manœuvre prévues aux articles 3 et 5 de ladite décision;

1° de vastlegging van de bijdrage van elke contracterende partij met het oog op het behalen van de aan België opgelegde emissiereductiedoelstelling voor broeikasgassen voor de nalevingsperiode conform beschikking nr. 406/2009/EG, met inbegrip van het gebruik van de in artikelen 3 en 5 van deze beschikking genoemde flexibele instrumenten;

2° la fixation de la contribution de chaque partie contractante en vue d'atteindre les objectifs imposés à la Belgique en matière d'énergie produite à partir de sources renouvelables conformément à la directive 2009/28/CE;

2° de vastlegging van de bijdrage van elke contracterende partij met het oog op het behalen van de aan België opgelegde doelstellingen inzake energie uit hernieuwbare bronnen conform richtlijn 2009/28/EG;

3° le partage, entre les parties contractantes, des revenus issus de la mise aux enchères des quotas d'émissions pour la période 2013 à 2020 inclus, dans le cadre de la directive 2003/87/CE;

3° de verdeling tussen de contracterende partijen van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de periode 2013 tot en met 2020 in het kader van richtlijn 2003/87/EG;

4° la fixation de la contribution obligatoire de chaque partie contractante au financement climatique international pour la période 2016 à 2020 inclus.

4° de vastlegging van de verplichte bijdrage van elke contracterende partij aan de internationale klimaatfinanciering voor de periode 2016 tot en met 2020.

CHAPITRE 2. Réduction des émissions de gaz à effet de serre conformément à la décision n° 406/2009/CE

HOOFDSTUK 2. Reductie van broeikasgasemissies conform beschikking nr. 406/2009/EG

Section 1ère. Objectifs de réduction des Régions

Afdeling 1. Reductiedoelstellingen van de Gewesten

Sous-section 1ère. Détermination des quotas annuels d'émissions des Régions

Onderafdeling 1. Vaststelling van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten

Art. 3. Pour chaque année de la période de mise en conformité, le quota annuel d'émissions de la Belgique est partagé entre les Régions, comme suit:

Art. 3. De jaarlijkse emissieruimte van België wordt voor elk jaar van de nalevingsperiode onder de Gewesten verdeeld, als volgt:

1° Une trajectoire linéaire est fixée pour chaque Région, pour la période de mise en conformité, avec comme point de départ en 2013, la moyenne

1° Voor elk Gewest wordt voor de nalevingsperiode een lineair traject vastgelegd, met als startpunt in 2013, het gemiddelde van

de ses émissions régionales de gaz à effet de serre des années 2008, 2009 et 2010;

Cette trajectoire linéaire a comme point final en 2020, les émissions régionales de gaz à effet de serre en 2005, fixées en tenant compte du champ d'application de la directive 2003/87/CE pour la période 2008 à 2012 inclus, et réduites à concurrence de l'objectif imposé à la Région, visé au point 2°;

Dans ce cadre, il est fait usage des données d'émissions régionales de l'inventaire national d'émissions de gaz à effet de serre, telles que validées dans le cadre de l'examen des inventaires conformément à l'article 19, §6, du règlement n° 525/2013, à l'exception des émissions du transport routier. Pour les années 2013 à 2016 inclus, il s'agit de l'inventaire national d'émissions de gaz à effet de serre soumis en 2012, et pour les années 2017 à 2020 inclus, il s'agit de l'inventaire national des gaz à effet de serre soumis en 2016;

En ce qui concerne les émissions du transport routier, il est fait usage des données d'émissions nationales de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre, telles que validées dans le cadre de l'examen des inventaires conformément à l'article 19, §6, du règlement n° 525/2013. Pour les années 2013 à 2016 inclus, il s'agit de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre soumis en 2012, et pour les années 2017 à 2020 inclus, il s'agit de l'inventaire national des gaz à effet de serre soumis en 2016. Les émissions régionales du transport routier sont déterminées, pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010 conformément à la méthodologie mentionnée à l'annexe 3, section 3;

Les émissions du transport routier nationales et régionales visées ci-dessus sont mentionnées dans l'annexe 3, section 2;

2° Compte tenu des engagements de l'État fédéral, les objectifs de réduction des émissions de gaz à effet de serre sont fixés pour chaque Région, comme suit:

- 1° pour la Région flamande: -15,7%;
- 2° pour la Région wallonne: -14,7%;
- 3° pour la Région de Bruxelles-Capitale: -8,8%;

haar gewestelijke broeikasgasemissies van de jaren 2008, 2009 en 2010;

Dit lineair traject heeft als eindpunt in 2020, de gewestelijke broeikasgasemissies in 2005, vastgesteld rekening houdend met het toepassingsgebied van richtlijn 2003/87/EG voor de periode 2008 tot en met 2012, verminderd met de aan het Gewest opgelegde doelstelling, vermeld onder punt 2°;

Hierbij wordt, met uitzondering van de wegtransportemissies, gebruik gemaakt van de gewestelijke emissiegegevens uit de nationale broeikasgasinventaris, zoals gevalideerd in de inventarisbeoordeling conform artikel 19, §6, van verordening nr. 525/2013. Voor de jaren 2013 tot en met 2016 betreft het de in 2012 ingediende nationale broeikasgasinventaris en voor de jaren 2017 tot en met 2020 betreft het de in 2016 ingediende nationale broeikasgasinventaris;

Voor wat de wegtransportemissies betreft, wordt gebruik gemaakt van de nationale emissiegegevens uit de nationale broeikasgasinventaris, zoals gevalideerd in de inventarisbeoordeling overeenkomstig artikel 19, §6, van verordening nr. 525/2013. Voor de jaren 2013 tot en met 2016 betreft het de in 2012 ingediende nationale broeikasgasinventaris en voor de jaren 2017 tot en met 2020 betreft het de in 2016 ingediende nationale broeikasgasinventaris. De gewestelijke wegtransportemissies worden, voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010, bepaald conform de methode opgenomen in bijlage 3, afdeling 3;

De hierboven vermelde nationale en gewestelijke wegtransportemissies zijn opgenomen in bijlage 3, afdeling 2;

2° Rekening houdende met de verbintenissen van de Federale Staat worden de emissiereductiedoelstellingen voor elk Gewest vastgelegd, als volgt:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: -15,7%;
- 2° voor het Waalse Gewest: -14,7%;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: -8,8%;

3° Lorsque le champ d'application de la directive 2003/87/CE entre la période 2008 à 2012 inclus et la période 2013 à 2020 inclus a été modifié pour une Région, les quotas annuels d'émissions de la Région concernée sont adaptés conformément à l'article 10 de la décision n° 406/2009/CE et à la décision d'exécution 2013/634/UE.

Art. 4. Les quotas annuels d'émissions des Régions fixés conformément à l'article 3, sont mentionnés à l'annexe 2, section 1ère.

Sous-section 2. Adaptations des quotas annuels d'émissions des Régions

Art. 5. Lorsque les quotas annuels d'émissions de la Belgique sont adaptés à la suite de l'application des articles 24 et 24bis de la directive 2003/87/CE, les quotas annuels d'émissions de la Région concernée sont également adaptés conformément à l'article 10 de la décision n° 406/2009/CE.

Art 6. §1er. Les Régions rapportent chaque année (année X) les émissions du transport routier relatives à l'année X-2 dans leur inventaire régional d'émission de gaz à effet de serre conformément à la méthodologie, visée à l'annexe 3, section 1ère.

Lorsqu'une Région adapte sa méthodologie pour la détermination des émissions du transport routier conformément à l'annexe 3, section 3, dans l'inventaire régional d'émission de gaz à effet de serre, qui est transmis conformément à l'article 15 à la Commission nationale Climat, la Région:

1° communique un relevé des adaptations aux autres Régions au plus tard le 15 novembre de l'année X-1;

2° veille à ce que ses émissions du transport routier soient disponibles pour une année de référence, visée à l'annexe 3, section 3, sur base de la méthodologie ancienne et la nouvelle méthodologie.

3° Als het toepassingsgebied van richtlijn 2003/87/EG tussen de periode 2008 tot en met 2012 en de periode 2013 tot en met 2020 gewijzigd is voor een Gewest, wordt de jaarlijkse emissieruimte van het betrokken Gewest aangepast conform artikel 10 van beschikking nr. 406/2009/EG en het uitvoeringsbesluit 2013/634/EU.

Art. 4. De jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten, vastgesteld conform artikel 3, is opgenomen in bijlage 2, afdeling 1.

Onderafdeling 2. Aanpassingen aan de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten

Art. 5. Als de jaarlijkse emissieruimte van België wordt aangepast ten gevolge van de artikelen 24 en 24bis van richtlijn 2003/87/EG, wordt de jaarlijkse emissieruimte van het betrokken Gewest eveneens aangepast conform artikel 10 van beschikking nr. 406/2009/EG.

Art. 6. §1. De Gewesten rapporteren elk jaar (jaar X) de wegtransportemissies voor het jaar X-2 in hun gewestelijke broeikasgasinventaris conform de methode, vermeld in bijlage 3, afdeling 1.

Als een Gewest haar methode voor de bepaling van de wegtransportemissies aanpast conform bijlage 3, afdeling 3, in de gewestelijke broeikasgasinventaris die het, conform artikel 15 overmaakt aan de Nationale Klimaatcommissie, dient het Gewest:

1° een overzicht van de aanpassingen, uiterlijk op 15 november van het jaar X-1, te melden aan de andere Gewesten;

2° ervoor te zorgen dat haar wegtransport-emissies voor een referentiejaar, vermeld in bijlage 3, afdeling 3, beschikbaar zijn op basis van de oude en de nieuwe methode.

§2. Lorsque les émissions de gaz à effet de serre d'une Région varient de plus de 1% à la suite de cette adaptation, les quotas annuels d'émissions de toutes les Régions, mentionnés à l'annexe 2, sont adaptés à compter de l'année X-2 jusqu'à l'année 2020 inclus.

Lorsque la variation des émissions de gaz à effet de serre de chaque Région ne dépasse pas 1% à la suite de cette adaptation, les quotas annuels d'émissions des Régions ne sont pas adaptés.

La variation, visée aux alinéa 1er et 2, est calculée conformément à l'annexe 3, section 4.

§3. L'adaptation des quotas annuels d'émissions des Régions, visée au paragraphe 2, est effectuée conformément à l'article 3 après adaptation des émissions du transport routier pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010 conformément à l'annexe 3, section 3.

Les soldes indicatifs de l'état de conformité régionaux ne sont pas revus pour les années antérieures à l'année X-2.

Art. 7. En cas d'adaptation des quotas annuels d'émissions d'une Région en exécution des articles 5 ou 6, la Commission nationale Climat approuve l'adaptation des quotas annuels d'émissions de la Région concernée, mentionnées dans l'annexe 2.

Cette approbation a lieu au plus tard lors de l'approbation de l'inventaire régional d'émission de gaz à effet de serre conformément à l'article 17.

Art. 8. En cas d'application de l'article 7, l'annexe 2 est modifiée par un accord de coopération qui n'est pas soumis à l'assentiment législatif. Chaque partie contractante transmet l'accord de coopération modificatif à son parlement.

Section 2. Politiques et mesures de l'Etat fédéral

§2. Als de broeikasgasemissies van een Gewest met meer dan 1% wijzigen ten gevolge van deze aanpassing, wordt de jaarlijkse emissieruimte van alle Gewesten, opgenomen in bijlage 2, aangepast vanaf het jaar X-2 tot en met 2020.

Als de broeikasgasemissies van elk Gewest met niet meer dan 1% wijzigen ten gevolge van deze aanpassing, wordt de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten niet aangepast.

De wijziging, vermeld in het eerste en tweede lid, wordt berekend conform bijlage 3, afdeling 4.

§3. De aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten, vermeld in paragraaf 2, gebeurt conform artikel 3 na aanpassing van de wegtransportemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 conform bijlage 3, afdeling 3.

De gewestelijke nalevingstatuscijfers voor de jaren van de nalevingsperiode voorafgaand aan X-2, worden hierdoor niet gewijzigd.

Art. 7. Als de jaarlijkse emissieruimte van een Gewest wordt aangepast conform de artikelen 5 of 6, keurt de Nationale Klimaatcommissie de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van het betrokken Gewest, vermeld in bijlage 2, goed.

Deze goedkeuring gebeurt uiterlijk bij de goedkeuring van de gewestelijke broeikasgasinventaris conform artikel 17.

Art. 8. Als artikel 7 wordt toegepast, wordt bijlage 2 gewijzigd bij een samenwerkingsakkoord dat niet onderworpen is aan de wetgevende instemming. Elke contracterende partij maakt het gewijzigd samenwerkingsakkoord over aan haar parlement.

Afdeling 2. Beleid en maatregelen van de Federale Staat

Art. 9. Pour la période de mise en conformité, l'État fédéral s'engage à:

1° poursuivre les politiques et mesures internes existantes, mentionnées à l'annexe 5, permettant une réduction totale des émissions estimée à 15.250 ktonnes éq. CO₂;

L'État fédéral peut remplacer une politique ou mesure par une politique ou mesure interne équivalente, lorsque celle-ci engendre une réduction d'émissions au moins égale à la réduction d'émissions de la politique ou mesure initiale. La réduction d'émissions engendrée par la politique ou mesure équivalente est calculée conformément à une méthodologie approuvée au préalable par la Commission nationale Climat;

2° adopter et mettre en œuvre de nouvelles politiques et mesures internes qui engendrent une réduction supplémentaire des émissions d'au moins 7.000 ktonnes éq. CO₂ pour la période 2016 à 2020 incluse conformément au caractère linéaire de l'effort régional visant à réduire les émissions;

L'État fédéral identifie les politiques et les mesures supplémentaires et la réduction d'émissions réalisée est calculée conformément à une méthodologie approuvée au préalable par la Commission Nationale Climat, au plus tard le 31 décembre 2016;

L'État fédéral mettra tout en œuvre pour atteindre le résultat visé;

3° L'Etat fédéral met en œuvre toutes les mesures nécessaires pour réduire au maximum le surplus carburant, notamment celles mentionnées dans l'annexe 4.

Section 3. Marges de manœuvre

Art. 10. §1er. Les Régions peuvent faire usage de toutes les marges de manœuvre, visées à la décision n° 406/2009/CE, pour atteindre leur objectif de réduction des émissions de gaz à effet de serre, en tenant compte des conditions et des restrictions visées dans ladite décision et le présent accord de coopération.

Art. 9. Voor de nalevingsperiode verbindt de Federale Staat er zich toe:

1° de bestaande interne beleidslijnen en maatregelen, opgenomen in bijlage 5, voort te zetten, met een ingeschatte totale emissiereductie van 15.250 kton CO₂-eq;

De Federale Staat mag een beleidslijn of maatregel vervangen door een evenwaardige interne beleidslijn of maatregel, als deze een emissiereductie realiseert die minstens gelijk is aan de emissiereductie van de initiële beleidslijn of maatregel. De door de evenwaardige beleidslijn of -maatregel gerealiseerde emissiereductie wordt berekend aan de hand van een vooraf door de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurde methode;

2° nieuwe interne beleidslijnen en -maatregelen te nemen en uit te voeren die een bijkomende emissiereductie realiseren van minstens 7.000 kton CO₂-eq voor de periode 2016 tot en met 2020 conform het lineair karakter van de gewestelijke reductie inspanning;

De Federale Staat identificeert de bijkomende beleidslijnen en -maatregelen en de gerealiseerde emissiereductie wordt berekend aan de hand van een vooraf door de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurde methode, uiterlijk 31 december 2016;

De Federale Staat zal al het nodige doen om het beoogde resultaat te behalen;

3° De Federale Staat neemt alle noodzakelijke maatregelen om het brandstofsplus maximaal te verminderen, waaronder de maatregelen opgenomen in bijlage 4.

Afdeling 3. Flexibele instrumenten

Art. 10. §1. De Gewesten kunnen gebruik maken van alle flexibele instrumenten, vermeld in beschikking nr. 406/2009/EG, om hun emissiereductiedoelstelling te behalen, rekening houdend met de voorwaarden en beperkingen vermeld in deze beschikking en dit samenwerkingsakkoord.

§2. Après accord de la Commission nationale climat, l'État fédéral peut également pour l'atteinte de l'objectif attribué à la Belgique, faire appel à des unités de conformité.

Art. 11. §1er. Lorsque l'utilisation d'une marge de manœuvre est limitée au niveau quantitatif, la limite imposée à la Belgique, exprimée en pourcentage, conformément à l'article 3, §3 et §4, et à l'article 5, §4 et §5, de la décision n° 406/2009/CE, est également appliquée à chaque Région.

§2. L'utilisation maximale par Région des marges de manœuvre limitées au niveau quantitatif, est mentionnée à l'annexe 2, section 2.

§3. Lorsque les quotas annuels d'émissions d'une Région sont adaptés conformément aux articles 6 ou 7, la Commission nationale Climat adapte l'utilisation maximale des marges de manœuvre limitées au niveau quantitatif, par Région, conformément à la méthodologie, visée au paragraphe 1er.

L'annexe 2 est modifiée par un accord de coopération qui n'est pas soumis à l'assentiment législatif. Chaque partie contractante transmet l'accord de coopération modificatif à son parlement.

Art. 12. §1er. Lorsque une Région veut vendre ou acheter des unités de conformité ou des droits d'utilisation de crédits, celle-ci consulte d'abord les autres Régions, par lettre recommandée.

La Région peut négocier avec une partie tierce lorsque endéans un délai de deux mois à compter de la date de sa lettre, visée à l'alinéa 1er, aucune Région ne lui a exprimé son intérêt par lettre recommandée.

§2. Lorsqu'à la fin du délai, visé au paragraphe 1er, une ou deux Régions ont exprimé leur intérêt, les Régions s'accordent sur un prix de 75% de la valeur du marché.

§3. Les Régions informent la Commission nationale Climat du résultat final de la procédure,

§2. Na akkoord van de Nationale Klimaatcommissie, kan de Federale Staat ook voor wat betreft het behalen van de Belgische doelstelling nalevingseenheden inzetten.

Art. 11. §1. Als het gebruik van een flexibel instrument kwantitatief beperkt is, wordt het aan België opgelegde limietpercentage conform artikel 3, §3 en §4, en artikel 5, §4 en §5, van beschikking nr. 406/2009/EG eveneens toegepast op elk Gewest.

§2. Het maximale gebruik van de kwantitatief beperkte flexibele instrumenten per Gewest is opgenomen in bijlage 2, afdeling 2.

§3. Als de jaarlijkse emissieruimte van een Gewest wordt aangepast conform de artikelen 5 of 6, past de Nationale Klimaatcommissie het maximale gebruik van de kwantitatief beperkte flexibele instrumenten per Gewest aan conform de methode, vermeld in paragraaf 1.

Bijlage 2 wordt gewijzigd bij een samenwerkingsakkoord dat niet onderworpen is aan de wetgevende instemming. Elke contracterende partij maakt het gewijzigd samenwerkingsakkoord over aan haar parlement.

Art. 12. §1. Als een Gewest nalevingseenheden of kredietrechten wil kopen of verkopen, dient het Gewest eerst per aangetekend schrijven de andere Gewesten te consulteren.

Het Gewest kan onderhandelen met een derde partij als geen enkel Gewest binnen de twee maanden na datum van haar schrijven, vermeld in het eerste lid, interesse heeft geuit per aangetekend schrijven.

§2. Als aan het einde van de termijn, vermeld in paragraaf 1, één of twee Gewesten interesse hebben geuit, dan komen de Gewesten een prijs van 75% van de marktwaarde overeen.

§3. De Gewesten informeren de Nationale Klimaatcommissie over het eindresultaat van

visée aux paragraphes 1er et 2, au plus tard fin septembre de chaque année.

Art. 13. La Région qui dispose de droits d'utilisation de crédits non utilisés conformément à l'article 5, §5, de la décision n° 406/2009/CE en informe la Commission nationale Climat. Le cas échéant, les parties contractantes se concertent à ce sujet au sein de la Commission nationale Climat, au plus tard deux semaines avant la détermination du solde indicatif de l'état de conformité belge conformément à l'article 79 du règlement registre.

Section 4. Gestion du compte Conformité DRE

Art. 14. §1er. Le compte Conformité DRE est géré par le représentant autorisé conformément à l'article 7 de l'accord de coopération registre.

§2. L'administrateur du registre est désigné comme le représentant autorisé du compte Conformité DRE.

§3. La Commission nationale Climat tient un relevé de la répartition entre les Régions des unités de conformité et des droits d'utilisation de crédits sur le compte Conformité DRE. Le relevé tient compte des transactions conformément au règlement registre ainsi que les transferts et les adaptations conformément au présent accord de coopération.

Le relevé, visé à l'alinéa 1er, est communiqué au représentant autorisé, à sa demande.

Section 5. Obligations de rapportage

Art. 15. Chaque Région transmet à la Commission nationale Climat, pour approbation, la version définitive de son inventaire des émissions de gaz à effet de serre, au format mentionné à l'annexe X du règlement d'exécution (UE) n° 749/2014 de la Commission du 30 juin 2014 relatif à la structure, à la présentation, aux modalités de transmission et à l'examen des informations communiquées par les Etats membres en vertu du

de procedure, vermeld in paragraaf 1 en 2, uiterlijk eind september van elk jaar.

Art. 13. Elk Gewest informeert de Nationale Klimaatcommissie als ze over ongebruikte kredietrechten overeenkomstig artikel 5, §5, van beschikking nr. 406/2009/EG beschikt. In voorkomend geval overleggen de contracterende partijen hierover binnen de Nationale Klimaatcommissie uiterlijk twee weken voor de bepaling van het Belgische nalevingsstatuscijfer conform artikel 79 van de registerverordening.

Afdeling 4. Beheer van de ESD-nalevingsrekening

Art. 14. §1. De ESD-nalevingsrekening wordt beheerd door de gemachtigde vertegenwoordiger conform artikel 7 van het samenwerkingsakkoord register.

§2. De registeradministrateur wordt aangeduid als de gemachtigde vertegenwoordiger voor de ESD-nalevingsrekening.

§3. De Nationale Klimaatcommissie houdt een overzicht bij van de verdeling tussen de Gewesten van de nalevingseenheden en kredietrechten op de ESD-nalevingsrekening. Het overzicht houdt rekening met de transacties conform de registerverordening en de overdrachten en de aanpassingen conform dit samenwerkingsakkoord.

Op vraag van de gemachtigde vertegenwoordiger wordt het overzicht, vermeld in het eerste lid, aan hem ter beschikking gesteld.

Afdeling 5. Rapporteringsverplichtingen

Art. 15. Elk Gewest maakt de definitieve versie van haar broeikasgasinventaris ter goedkeuring over aan de Nationale Klimaatcommissie in het formaat opgenomen in bijlage X van uitvoeringshandeling (EU) nr. 749/2014 van de Commissie van 30 juni 2014 betreffende de structuur, de indeling, de indieningsprocedure en de beoordeling van de informatie die door de lidstaten is verstrekt op

règlement (UE) n° 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil.	grond van verordening (EU) nr. 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad.
Cette transmission a lieu au plus tard endéans un délai de deux semaines après publication de l'acte d'exécution, visé à l'article 19, §6, du règlement n° 525/2013.	Deze overmaking gebeurt uiterlijk twee weken na de publicatie van de uitvoeringshandeling, vermeld in artikel 19, §6, van verordening nr. 525/2013.
Art. 16. §1 ^{er} . Le ministre fédéral en charge du climat transmet annuellement à la Commission nationale Climat un rapport sur les politiques et mesures, visées à l'article 9.	Art. 16. §1. De federale minister, bevoegd voor het klimaat, maakt jaarlijks een rapport over de beleidslijnen en -maatregelen, vermeld in artikel 9, over aan de Nationale Klimaatcommissie.
Ce rapport inclut un état des lieux de la planification et de la mise en œuvre des politiques et mesures, ainsi qu'une estimation des réductions d'émissions, visées à l'article 9, 1° et 2°.	Dit rapport omvat een stand van zaken van de planning en uitvoering van de beleidslijnen en -maatregelen, alsook een inschatting van de emissiereducties, vermeld in artikel 9, 1° en 2°.
§2. Le ministre fédéral en charge du climat:	§2. De federale minister, bevoegd voor het klimaat:
1° collecte les données régionales et fédérales nécessaires à l'évaluation annuelle de l'impact des politiques et mesures, visées à l'article 9, 1° et 2°;	1° verzamelt de gewestelijke en federale gegevens nodig voor de jaarlijkse beoordeling van het effect van de beleidslijnen en -maatregelen, vermeld in artikel 9, 1° en 2°;
2° développe les méthodologies, visées à l'article 9, 1° et 2°, pour l'évaluation, le suivi et le contrôle des politiques et mesures.	2° ontwikkelt de methodes, vermeld in artikel 9, 1° en 2°, voor de beoordeling, opvolging en controle van de beleidslijnen en -maatregelen.
Section 6. Conformité aux obligations de réduction d'émissions de gaz à effet de serre	Afdeling 6. Naleving van de verplichtingen van de reductie van broeikasgasemissies
Sous-section 1 ^{ère} . Conformité des Régions	Onderafdeling 1. Naleving door de Gewesten
Art. 17. La Commission nationale Climat approuve la version définitive des inventaires d'émission de gaz à effet de serre des Régions, visés à l'article 15, en s'assurant que la somme des trois inventaires régionaux d'émission de gaz à effet de serre corresponde à la version définitive de l'inventaire national, telle que validée conformément à l'article 19, §6, du règlement n° 525/2013.	Art. 17. De Nationale Klimaatcommissie keurt de definitieve versie van de broeikasgasinventarissen van de Gewesten, vermeld in artikel 15, goed en ziet erop toe dat de som van de drie gewestelijke broeikasgasinventarissen overeenstemt met de definitieve versie van de nationale inventaris, zoals gevalideerd conform artikel 19, §6, van verordening nr. 525/2013.
Art. 18. Au plus tard endéans un délai de deux semaines après l'affichage du solde sur le compte Conformité DRE pour une année déterminée de la période de mise en conformité conformément à	Art. 18. Uiterlijk twee weken nadat het saldo op de ESD-nalevingsrekening voor een bepaald jaar van de nalevingsperiode is weergegeven conform artikel 78, §2, van de

l'article 78, §2, du règlement registre, la Commission nationale Climat calcule les soldes régionaux sur base des inventaires régionaux des émissions de gaz à effet de serre qu'elle a approuvés conformément à l'article 17.

Art. 19. Lorsque le solde du compte Conformité DRE est positif et où seulement deux soldes régionaux sont positifs, les UQAE qui peuvent être reportées aux années suivantes sont réparties entre les Régions ayant un solde positif, et ce proportionnellement à leur part dans la somme des soldes régionaux positifs.

Les UQAE des Régions ayant un solde positif et qui ne peuvent pas être reportées aux années suivantes, sont attribuées à la Région ayant un solde négatif, et ce proportionnellement à leur part dans la somme des soldes régionaux positifs.

La Région ayant un solde négatif transfère, au plus tard le 30 juin de l'année suivante, les unités de conformité et les droits d'utilisation de crédits correspondants, à l'exception des URCET et URCED, aux Régions ayant un solde positif, à hauteur de 75% des UQAE attribuées, visées au deuxième alinéa.

Art. 20. Lorsque le solde du compte Conformité DRE est positif et où un seul solde régional est positif, les UQAE qui peuvent être reportées aux années suivantes sont attribuées à la Région ayant le solde positif.

Les UQAE de la Région ayant le solde positif, qui ne peuvent pas être reportées aux années suivantes, sont attribuées aux Régions ayant un solde négatif, et ce proportionnellement à leur part dans la somme des soldes régionaux négatifs.

Les Régions ayant un solde négatif transfèrent, au plus tard le 30 juin de l'année suivante, les unités de conformité et les droits d'utilisation de crédits correspondants, à l'exception des URCET et URCED, à la Région ayant le solde positif, à hauteur de 75 % des UQAE attribuées, visées au deuxième alinéa.

Art. 21. Lorsque le solde du compte Conformité DRE est négatif et où seulement deux soldes régionaux de conformité sont négatifs, les UQAE de la Région ayant le solde positif, qui ne peuvent

registerverordening, berekent de Nationale Klimaatcommissie de gewestelijke saldi op basis van de conform artikel 17 goedgekeurde gewestelijke broeikasgasinventarissen.

Art. 19. Als het saldo op de ESD-nalevingsrekening positief is en alleen twee gewestelijke saldi zijn positief, worden de naar de volgende jaren overdraagbare AEAs verdeeld onder de Gewesten met het positieve saldo a rato van hun aandeel in de som van de positieve gewestelijke saldi.

De niet naar de volgende jaren overdraagbare AEAs van de Gewesten met het positieve saldo worden toegekend aan het Gewest met het negatieve saldo a rato van hun aandeel in de som van de positieve gewestelijke saldi.

Het Gewest met het negatieve saldo draagt uiterlijk op 30 juni van het daarop volgende jaar nalevingseenheden en bijhorende kredietrechten, met uitzondering van tCERs en ICERs, over aan de Gewesten met het positieve saldo ten belope van 75% van de toegekende AEAs, vermeld in het tweede lid.

Art. 20. Als het saldo op de ESD-nalevingsrekening positief is en alleen één gewestelijk saldo is positief, worden de naar de volgende jaren overdraagbare AEAs toegekend aan het Gewest met het positieve saldo.

De niet naar de volgende jaren overdraagbare AEAs van het Gewest met het positieve saldo worden toegekend aan de Gewesten met het negatieve saldo a rato van hun aandeel in de som van de negatieve gewestelijke saldi.

De Gewesten met het negatieve saldo dragen uiterlijk op 30 juni van het daarop volgende jaar nalevingseenheden en bijhorende kredietrechten, met uitzondering van tCERs en ICERs, over aan het Gewest met het positieve saldo ten belope van 75 % van de toegekende AEAs, vermeld in het tweede lid.

Art. 21. Als het saldo op de ESD-nalevingsrekening negatief is en alleen twee gewestelijke saldi zijn negatief, worden de niet naar de volgende jaren overdraagbare AEAs

pas être reportées aux années suivantes, sont attribuées aux Régions ayant un solde négatif, et ce proportionnellement à leur part dans la somme des soldes régionaux négatifs.

Les Régions ayant un solde négatif transfèrent, au plus tard le 30 juin de l'année suivante, les unités de conformité et les droits d'utilisation de crédits correspondants, à l'exception des URCET et URCED, à la Région ayant le solde positif, à hauteur de 75 % des UQAE attribuées, visées à l'alinéa 1er.

Art. 22. Lorsque le solde du compte Conformité DRE est négatif et uniquement un solde régional est négatif, les UQAE des Régions ayant un solde positif qui ne peuvent pas être reportées aux années suivantes, sont attribuées à la Région ayant le solde négatif.

La Région ayant le solde négatif transfère, au plus tard le 30 juin de l'année suivante, des unités de conformité et les droits d'utilisation de crédits correspondants, à l'exception des URCET et URCED, aux Régions ayant un solde positif, à hauteur de 75% des UQAE attribuées, visées à l'alinéa 1er.

Art. 23. En tenant compte des marges de manœuvre prévues à la section 3, les émissions annuelles régionales de gaz à effet de serre ne peuvent pas dépasser le quota annuel d'émissions.

En application des articles 19 à 22, chaque Région met annuellement à disposition suffisamment d'unités de conformité, en ce compris les droits d'utilisation de crédits nécessaires, sur le compte Conformité DRE, au plus tard dans un délai de deux semaines avant la détermination du solde indicatif de conformité belge conformément à l'article 79 du règlement registre.

Sous-Section 2. Conformité de l'Etat fédéral

van het Gewest met het positieve saldo toegekend aan de Gewesten met het negatieve saldo a rato van hun aandeel in de som van de negatieve gewestelijke saldi.

De Gewesten met het negatieve saldo dragen uiterlijk op 30 juni van het daarop volgende jaar nalevingseenheden en bijhorende kredietrechten, met uitzondering van tCERs en ICERs, over aan het Gewest met het positieve saldo ten belope van 75% van de toegekende AEA's, vermeld in het eerste lid.

Art. 22. Als het saldo op de ESD-nalevingsrekening negatief is en alleen één gewestelijk saldo is negatief, worden de niet naar de volgende jaren overdraagbare AEAs van de Gewesten met het positieve saldo toegekend aan het Gewest met het negatieve saldo.

Het Gewest met het negatieve saldo draagt uiterlijk op 30 juni van het daarop volgende jaar nalevingseenheden en bijhorende kredietrechten, met uitzondering van tCERs en ICERs, over aan de Gewesten met het positieve saldo ten belope van 75% van de toegekende AEAs, vermeld in het eerste lid.

Art. 23. Rekening houdende met de in afdeling 3 genoemde flexibele instrumenten mogen de jaarlijkse broeikasgasemissies van een Gewest haar jaarlijkse emissieruimte niet overschrijden.

Met toepassing van de artikelen 19 tot en met 22, zorgt elk Gewest ervoor dat het jaarlijks voldoende nalevingseenheden, met inbegrip van de benodigde kredietrechten, heeft op de ESD-nalevingsrekening, uiterlijk twee weken voor de bepaling van het Belgische nalevingsstatuscijfer conform artikel 79 van de registerverordening.

Onderafdeling 2. Naleving door de Federale Staat

Art. 24. §1er. La Commission Nationale Climat peut demander à l'Etat fédéral la soumission d'un plan d'action constitué de mesures correctives internes, si le rapport soumis conformément à l'article 16, §1, met en évidence que l'Etat fédéral risque de ne pas atteindre l'objectif visé à l'article 9, 1° ou de ne pas respecter l'obligation visée à l'article 9, 2°.

§2. Si l'Etat fédéral n'atteint pas son objectif, visé à l'article 9, 1°, l'Etat fédéral compense les Régions à cet effet. Cette compensation se fera par le biais d'un versement aux Régions d'un montant correspondant, à la différence entre les réductions d'émissions visées, mentionnées dans l'article 9, 1°, et les réductions résultant des politiques et mesures qu'il a mises en œuvre, multipliées par le prix moyen d'un CER sur la période de conformité. Ce montant est divisé entre les Régions au pro rata de leur quote-part dans le quota annuel d'émissions de la Belgique dans la période de conformité.

La Commission Nationale Climat évalue au plus tard le 31 décembre 2022 si l'Etat fédéral a effectivement atteint son objectif, à l'article 9, 1°, sur base du rapport visé à l'article 16, §1. Si l'Etat fédéral n'a pas atteint son objectif, l'Etat fédéral paye la compensation au plus tard six mois à compter de la date de l'évaluation par la Commission Nationale Climat.

Sous-Section 3. Sanctions

Art. 25. Lorsque le solde indicatif de l'état de conformité belge déterminé conformément à l'article 79 du règlement registre est négatif, pour une année déterminée de la période de mise en conformité, la Commission nationale Climat calcule chaque solde indicatif de l'état de conformité régional en retranchant du total des unités de conformité relevant d'une Région sur le compte Conformité DRE de cette année, ses émissions de gaz à effet de serre relatives à cette année, visées à l'article 17.

Art. 26. Lorsque le solde indicatif de l'état de conformité belge est négatif, pour une année déterminée de la période de mise en conformité,

Art. 24. §1. De Nationale Klimaatcommissie kan de Federale Staat verzoeken om een actieplan met binnenlandse corrigerende maatregelen in te dienen als het rapport, overgemaakt conform artikel 16, §1, aantoon dat de Federale Staat het risico loopt de doelstelling, vermeld in artikel 9, 1°, niet te behalen of haar verplichting, vermeld in artikel 9, 2°, niet na te komen.

§2. Als de Federale Staat haar doelstelling, vermeld in artikel 9, 1°, niet behaald heeft, compenseert de Federale Staat de Gewesten hiervoor. Deze compensatie gebeurt door een bedrag te storten aan de Gewesten dat gelijk is aan het verschil tussen de beoogde emissiereducties, vermeld in artikel 9, 1°, en de via beleidslijnen en maatregelen gerealiseerde reducties vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van een CER over de nalevingsperiode. Dit bedrag wordt verdeeld onder de Gewesten a rato van hun aandeel in de jaarlijkse emissieruimte van België in de nalevingsperiode.

De Nationale Klimaatcommissie beoordeelt uiterlijk 31 december 2022 of de Federale Staat haar doelstelling, vermeld in artikel 9, 1°, al dan niet heeft behaald op basis van het rapport, vermeld in artikel 16, §1. Als de Federale Staat haar doelstelling niet heeft behaald, betaalt de Federale Staat de compensatie uiterlijk zes maanden na datum van de beoordeling door de Nationale Klimaatcommissie.

Onderafdeling 3. Sancties

Art. 25. Als het Belgische nalevingsstatuscijfer bepaald conform artikel 79 van de registerverordening negatief is voor een bepaald jaar van de nalevingsperiode, berekent de Nationale Klimaatcommissie elk gewestelijk nalevingsstatuscijfer door de som te berekenen van alle nalevingseenheden van een Gewest op de ESD-nalevingsrekening van dat jaar verminderd met haar gewestelijke jaarlijkse broeikasgasemissies, vermeld in artikel 17.

Art. 26. Als het Belgische nalevingsstatuscijfer negatief is voor een bepaald jaar van de nalevingsperiode, zijn de volgende

les mesures suivantes sont d'application pour les Régions ayant un solde indicatif de l'état de conformité négatif:

1° le développement d'un plan d'action corrective conformément à l'article 7, §2, de la décision n° 406/2009/CE;

2° le surplus d'émissions de gaz à effet de serre est multiplié par un facteur de réduction de 1,08 et reporté sur le compte Conformité DRE de l'année suivante pour le compte de la Région concernée.

Art. 27. Lorsque le solde indicatif de l'état de conformité belge est négatif, pour une des années de la période 2013 à 2019 inclus, et que le rapport transmis conformément à l'article 16, §1er, met en évidence que l'Etat fédéral risque de ne pas atteindre l'objectif, visé à l'article 9, 1°, ou de ne pas respecter l'obligation, visée à l'article 9, 2°, il participe au développement du plan d'action corrective, visé à l'article 26, 1°.

Art. 28. Le plan, visé aux articles 26 et 27, est approuvé par la Commission nationale Climat et est soumis au nom de la Belgique à la Commission européenne endéans un délai de trois mois après la détermination du solde indicatif de l'état de conformité belge conformément à l'article 79 du règlement registre.

Art. 29. Lorsque la Belgique fait l'objet d'une condamnation en vertu de l'article 260 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, la Commission nationale climat fixe la part de la somme forfaitaire ou de l'astreinte qui est due par chaque partie contractante proportionnellement aux engagements qu'elle n'a éventuellement pas atteints. Le Comité de Concertation valide la décision prise.

CHAPITRE 3. Energies renouvelables

Section 1ère. Répartition de l'objectif belge en matière d'énergie produite à partir de sources renouvelables.

Art. 30. §1er. Conformément à la directive 2009/28/CE, la part belge d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans la

maatregelen van toepassing voor de Gewesten met een negatief nalevingsstatuscijfer:

1° de ontwikkeling van een plan met corrigerende maatregelen conform artikel 7, §2, van beschikking nr. 406/2009/EG;

2° het teveel aan broeikasgasemissies wordt vermenigvuldigd met een kortingsfactor van 1,08 en overgedragen naar de ESD-nalevingsrekening van het volgende jaar voor rekening van het betrokken Gewest.

Art. 27. Als het Belgische nalevingsstatuscijfer negatief is voor een van de jaren van de periode 2013 tot en met 2019, en het rapport overgemaakt conform artikel 16, §1, aantoon dat de Federale Staat het risico loopt de doelstelling, vermeld in artikel 9, 1°, niet te behalen of de verplichting, vermeld in artikel 9, 2°, niet na te komen, neemt zij deel aan de ontwikkeling van het plan met corrigerende maatregelen, vermeld in artikel 26, 1°.

Art. 28. Het plan, vermeld in de artikelen 26 en 27, wordt door de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurd en ingediend namens België bij de Europese Commissie binnen de drie maanden na de bepaling van het Belgische nalevingsstatuscijfer conform artikel 79 van de registerverordening.

Art. 29. Als België krachtens artikel 260 van het Verdrag over de werking van de Europese Unie veroordeeld is, legt de Nationale Klimaatcommissie vast welk gedeelte van de forfaitaire som of de dwangsom elke contracterende partij verschuldigd is in verhouding met hun verbintenissen die ze al dan niet nagekomen zijn. Het Overlegcomité keurt de genomen beslissing goed.

HOOFDSTUK 3. Hernieuwbare energie

Afdeling 1. Verdeling van de Belgische doelstelling van energie uit hernieuwbare bronnen.

Art. 30. §1. Conform richtlijn 2009/28/EG zal het Belgische aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-

consommation finale brute d'énergie en 2020 est au moins égale à 13%.

§2. Conformément au mode de calcul, visé à l'article 3, §4, de la directive 2009/28/CE, la part belge d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans toutes les formes de transport en 2020 s'élève au moins à 10% de la consommation finale d'énergie dans le secteur des transports.

§3. Compte tenu de l'objectif indicatif de consommation finale d'énergie annoncé par la Belgique auprès de la Commission européenne conformément à l'article 3, §1er, de la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE, l'objectif belge de 13%, visé au paragraphe 1er, représente une valeur absolue de 4,224 Mtep.

§4. Les Régions s'engagent à porter en 2020 leur production d'énergie à partir de sources renouvelables et leur consommation d'énergie à partir de sources renouvelables dans le transport:

1° pour la Région flamande: 2,156 Mtep;
2° pour la Région wallonne: 1,277 Mtep;
3° pour la Région de Bruxelles-Capitale: 0,073 Mtep.

§5. L'Etat fédéral s'engage à porter sa production d'énergie à partir de sources renouvelables à 0,718 Mtep en 2020.

Art. 31. §1er. Les objectifs régionaux, visés à l'article 30, §4, prennent en compte une contribution de l'Etat fédéral, à savoir l'incorporation et l'utilisation d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans le secteur des transports qui résultent des mesures fédérales.

§2. Compte tenu des efforts des Régions à travers leurs politiques et mesures visant à favoriser l'utilisation d'énergie produite à partir de sources

eindverbruik van energie in 2020 minstens gelijk zijn aan 13%.

§2. Conform de berekeningswijze, vermeld in artikel 3, §4, van richtlijn 2009/28/EG, bedraagt het Belgische aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in alle vormen van vervoer in 2020 minstens 10% van het eindverbruik van energie in de vervoersector.

§3. Rekening houdend met de indicatieve doelstelling van het eindverbruik van energie door België aangemeld bij de Europese Commissie conform artikel 3, §1, van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG vertegenwoordigt de Belgische doelstelling van 13%, vermeld in paragraaf 1, een absolute waarde van 4,224 Mtep.

§4. De Gewesten verbinden er zich toe om in 2020 hun productie van energie uit hernieuwbare bronnen en het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor vervoer te brengen op:

1° voor het Vlaamse Gewest: 2,156 Mtep;
2° voor het Waalse Gewest: 1,277 Mtep;
3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 0,073 Mtep.

§5. De Federale Staat verbindt er zich toe om in 2020 de productie van energie uit hernieuwbare bronnen te brengen op 0,718 Mtep.

Art. 31. §1. De gewestelijke doelstellingen, vermeld in artikel 30, §4, brengen een bijdrage van de Federale Staat in rekening, namelijk de bijmenging en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoersector, die het resultaat zijn van federale beleidsmaatregelen.

§2. Rekening houdend met de inspanningen van de Gewesten uit hun beleid en maatregelen ter bevordering van het gebruik

renouvelables dans le secteur des transports, l'Etat fédéral est responsable de l'atteinte de l'objectif de 10%, visé à l'article 30, §2.

van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoersector, is de Federale Staat verantwoordelijk voor het behalen van de doelstelling van 10%, vermeld in artikel 30, §2.

Section 2. Plans d'action fédéral et régionaux en matière d'énergie produite à partir de sources renouvelables

Afdeling 2. Federale en gewestelijke actieplannen voor energie uit hernieuwbare bronnen

Art. 32. §1er. L'Etat fédéral approuve au plus tard le 30 juin 2017 un plan d'action qui comprend au moins les éléments suivants:

Art. 32. §1. De Federale Staat keurt uiterlijk op 30 juni 2017 een actieplan goed dat minstens de volgende elementen bevat:

1° une projection annuelle détaillée de la consommation finale brute d'énergie jusqu'en 2020 conformément à la directive 2009/28/CE;

1° een onderbouwde jaarlijkse prognose van het bruto-eindverbruik van energie tot en met 2020 conform richtlijn 2009/28/EG;

2° une projection annuelle détaillée de la consommation d'énergie produite à partir de sources renouvelables jusqu'en 2020, sur la base de la politique fédérale actuelle et planifiée visant à favoriser l'utilisation d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans le secteur des transports jusqu'en 2020;

2° een onderbouwde jaarlijkse prognose van het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen tot en met 2020, op basis van het huidige en geplande federale beleid ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoersector tot en met 2020;

3° une projection annuelle détaillée de la production d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans les espaces marins sur lesquels la Belgique exerce sa juridiction conformément au droit maritime international;

3° een onderbouwde jaarlijkse prognose van de productie van energie uit hernieuwbare bronnen in de zeegebieden waarover België rechtsmacht uitoefent conform het internationaal zeerecht;

4° une description des politiques et mesures fédérales visant à favoriser l'utilisation d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans le secteur des transports.

4° een beschrijving van het federale beleid en maatregelen ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoerssector.

§2. Chaque Région approuve au plus tard le 30 juin 2017 un plan d'action qui comprend au moins les éléments suivants:

§2. Elk Gewest keurt uiterlijk op 30 juni 2017 een actieplan goed dat minstens de volgende elementen bevat:

1° une projection annuelle détaillée de la production d'énergie à partir de sources renouvelables jusqu'en 2020, sur la base de la politique régionale actuelle et planifiée visant à favoriser l'utilisation d'énergie produite à partir de sources renouvelables conformément à la directive 2009/28/CE;

1° een onderbouwde jaarlijkse prognose van de productie van energie uit hernieuwbare bronnen tot en met 2020, op basis van het huidige en geplande gewestelijk beleid ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen conform richtlijn 2009/28/EG;

2° une description des politiques et mesures régionales visant à favoriser l'utilisation d'énergie produite à partir de sources renouvelables dans le secteur des transports.

2° een beschrijving van het gewestelijk beleid en maatregelen ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoerssector.

§3. Dès qu'une partie contractante est dans l'impossibilité de mettre en œuvre une des mesures de son plan d'action, visées au paragraphe 2, 2°, en matière de transport, elle en informe immédiatement CONCERE.

Art. 33. §1er. Au plus tard le 30 septembre 2017, CONCERE, fusionne les plans d'action en matière d'énergie produite à partir de sources renouvelables des parties contractantes en un plan d'action national, évalue lorsque les mesures envisagées suffisent pour atteindre les objectifs, visés aux articles 30, §1er, §4 et §5, et 31, §2, présente les résultats de l'évaluation du plan d'action national à la Commission nationale Climat.

§2. Lorsqu'il ressort de l'évaluation du plan d'action national, visé au paragraphe 1er, qu'une différence subsiste entre la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables et les objectifs à atteindre, visés aux articles 30, §1er, §4 et §5, et 31, §2, le premier Comité de concertation, prévu après le 30 septembre 2017 décide de la nécessité de prendre des mesures correctrices.

§3. Lorsque le Comité de concertation décide de la nécessité de prendre des mesures correctrices, telles que, visées au paragraphe 2, les plans d'action, visés à l'article 32, sont modifiés endéans un délai de quatre mois après la décision du Comité de concertation.

Section 3. Rapportage

Art. 34. Les parties contractantes rapportent leurs statistiques sur l'évolution de leur production d'énergie à partir de sources renouvelables et leur consommation d'énergie à partir de sources renouvelables dans le transport conformément aux dispositions de la directive 2009/28/CE.

Le rapportage, visé à l'alinéa 1er, a lieu à des moments précis:

1° au plus tard le 31 décembre 2017: les chiffres finaux pour l'année 2015 et les chiffres provisoires pour l'année 2016;

§3. Van zodra een contracterende partij niet in staat is om één van de maatregelen van haar actieplan met betrekking tot vervoer, vermeld in paragraaf 2, 2°, uit te voeren, brengt ze ENOVER onmiddellijk op de hoogte.

Art. 33. §1. Uiterlijk op 30 september 2017 voegt ENOVER de actieplannen voor energie uit hernieuwbare bronnen van de contracterende partijen samen tot een nationaal actieplan, beoordeelt of de beoogde maatregelen voldoende zijn om de doelstellingen, vermeld in artikelen 30, §1, §4 en §5, en 31, §2, te behalen en stelt de resultaten van de beoordeling van het nationaal actieplan voor aan de Nationale Klimaatcommissie.

§2. Als uit de beoordeling van het nationaal actieplan, vermeld in paragraaf 1, blijkt dat er een verschil bestaat tussen het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen en de te bereiken doelstellingen, vermeld in de artikelen 30, §1, §4 en §5, en 31, §2, beslist het eerst geplande Overlegcomité na 30 september 2017 over de noodzaak om mogelijke corrigerende maatregelen toe te passen.

§3. Als het Overlegcomité beslist over de noodzaak om corrigerende maatregelen te nemen, vermeld in paragraaf 2, worden de actieplannen, vermeld in artikel 32, gewijzigd binnen de vier maanden na de beslissing van het Overlegcomité.

Afdeling 3. Rapportering

Art. 34. De contracterende partijen rapporteren hun statistieken over de evolutie van de energieproductie uit hernieuwbare energiebronnen en het energieverbruik uit hernieuwbare bronnen voor vervoer conform de bepalingen van de richtlijn 2009/28/EG.

De rapportering, vermeld in het eerste lid, gebeurt op geregelde tijdstippen:

1° uiterlijk op 31 december 2017: de finale cijfers voor het jaar 2015 en de voorlopige cijfers voor het jaar 2016;

2° au plus tard le 31 décembre 2019: les chiffres finaux pour l'année 2017 et les chiffres provisoires pour l'année 2018;

3° au plus tard le 31 décembre 2021: les chiffres finaux pour l'année 2019 et les chiffres provisoires pour l'année 2020.

Art. 35. Chaque partie contractante rapporte au plus tard le 31 octobre 2019 sur l'exécution de son plan d'action en matière d'énergie produite à partir de sources renouvelables, visé à l'article 32 et, le cas échéant, à l'article 33, §3. Ce rapportage contient la projection, visée à l'article 32, §1er, 2° et 3°, et à l'article 32, §2, 1°, actualisée pour 2020.

Art. 36. §1er. Au plus tard le 30 novembre 2019, CONCERE fusionne les rapports des parties contractantes, visés à l'article 35, évalue lorsque les objectifs, visés aux articles 30, §1er, §4 et §5, et 31, §2, seront atteints et présente les résultats de l'évaluation à la Commission nationale Climat.

§2. Lorsqu'il ressort de l'évaluation des rapports fusionnés, visée au paragraphe 1er, qu'une différence subsiste entre la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables et les objectifs, visés aux articles 30, §1er, §4 et §5, et 31, §2, le premier Comité de concertation prévu après le 30 novembre 2019 décide de la nécessité d'adopter des mesures correctives possibles.

Section 4. Mécanismes de coopération et de solidarité

Art. 37. §1er. Chaque partie contractante peut atteindre une partie de ses objectifs, visés aux articles 30, §4 et §5, et 31, §2, par le recours aux mécanismes de coopération conformément aux articles 6 à 12 de la directive 2009/28/CE.

§ 2. La partie contractante qui souhaite utiliser ces mécanismes de coopération pour compenser son déficit, donne d'abord aux autres parties contractantes la possibilité de formuler une proposition de coopération interne.

2° uiterlijk op 31 december 2019: de finale cijfers voor het jaar 2017 en de voorlopige cijfers voor het jaar 2018;

3° uiterlijk op 31 december 2021: de finale cijfers voor het jaar 2019 en de voorlopige cijfers voor het jaar 2020.

Art. 35. Elke contracterende partij rapporteert uiterlijk op 31 oktober 2019 over de uitvoering van hun actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen, vermeld in artikel 32 en, in voorkomend geval, artikel 33, §3. Deze rapportering houdt een geactualiseerde prognose, vermeld in artikel 32, §1, 2° en 3°, en artikel 32, §2, 1°, voor 2020 in.

Art. 36. §1. Uiterlijk op 30 november 2019 voegt ENOVER de rapporteringen, vermeld in artikel 35, van de contracterende partijen samen, beoordeelt of de doelstellingen, vermeld in de artikelen 30, §1, §4 en §5, en 31, §2, behaald worden en stelt de resultaten van de beoordeling voor aan de Nationale Klimaatcommissie.

§2. Als uit de evaluatie van de samengevoegde rapporteringen, vermeld in paragraaf 1, blijkt dat er een verschil bestaat tussen het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen en de doelstellingen, vermeld in artikelen 30, §1, §4 en §5, en 31, §2, beslist het eerst geplande Overlegcomité na 30 november 2019 over de noodzaak om mogelijke corrigerende maatregelen toe te passen.

Afdeling 4. Samenwerkings- en solidariteitsmechanismen

Art. 37. §1. Elke contracterende partij kan een deel van zijn doelstellingen, vermeld in artikelen 30, §4 en §5, en 31, §2, behalen door de inzet van samenwerkingsmechanismen conform artikel 6 tot en met 12 van richtlijn 2009/28/EG.

§2. De contracterende partij die van deze samenwerkingsvormen gebruik wil maken om haar tekort te compenseren, geeft eerst de andere contracterende partijen de kans om

Lorsque une ou plusieurs parties contractantes ont un déficit estimé et que les autres parties contractantes ont un surplus estimé, alors ces surplus – s'ils sont vendus doivent prioritairement être proposés à la vente aux parties contractantes qui ont un déficit. Au moment de la vente, le prix de référence correspond à la moyenne des montants du soutien octroyé sur base des certificats pour les nouvelles installations éoliennes on-shore dans les Régions wallonne et flamande, avec pour date de départ l'année précédente, exprimée en euro par GWh et avec un maximum de 75.000 EUR/GWh.

La solidarité interrégionale sera établie comme suit:

Pour la première tranche de 750 GWh achetée, il y a une diminution de 25%;
pour la tranche de 751 à 1500 GWh: -20%;
pour la tranche de 1501 à 3000 GWh: -15%;
pour la tranche de 3001 à 3500 GWh: -10%;
pour la tranche à partir de 3501 GWh: -5%.

Lorsque ces surplus sont cependant insuffisants pour atteindre les objectifs de toutes les parties contractantes, alors ces surplus sont attribués au pro rata de la part des demandes des parties contractantes avec un déficit estimé pour compenser les déficits estimés respectifs.

Chaque entité reste responsable de l'atteinte de son objectif.

§3. Lorsqu'il ressort de l'analyse, visée à l'article 36, §1er, que la Belgique dans son ensemble n'atteint pas la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables, visée à l'article 30, §1er, et qu'aucune partie contractante ne réalise un surplus, alors toutes les parties contractantes qui n'atteignent pas leur part d'énergie produite à partir de sources renouvelables, visées à l'article 30, §4 et §5, en conformité avec l'article 6 de la directive 2009/28/CE, achèteront les surplus d'autres Etats membres de l'Union européenne

een mogelijkheid tot interne samenwerking te formuleren.

Als een of meerdere contracterende partijen een geschat tekort hebben en de andere contracterende partijen hebben een geschat overschot, dan moeten deze overschotten, als deze verkocht worden, prioritair aangeboden worden aan de contracterende partijen die een tekort hebben. Daarbij wordt op het moment van de verkoop een referentieprij gehanteerd die het gemiddelde is van de in het Waalse en in het Vlaamse Gewest toegekende steun op basis van certificaten voor nieuwe on shore windenergie-installaties, met als startdatum het voorgaande jaar, uitgedrukt in euro per GWh en met een maximum van 75.000 EUR/GWh.

De intergewestelijke solidariteit zal er als volgt uit zien:

Voor de eerste schijf van 750 GWh die aangekocht wordt, is er een vermindering van 25%;
voor de schijf van 751 tot 1500 GWh: - 20%;
voor de schijf van 1501 tot 3000 GWh: - 15%;
voor de schijf van 3001 tot 3500 GWh: - 10%;
voor de schijf vanaf 3501: - 5%.

Als deze overschotten echter onvoldoende zouden zijn om de doelstellingen van alle contracterende partijen te behalen, dan worden deze overschotten pro rata aan contracterende partijen met een geschat tekort toegekend a rato van hun aandeel om de respectievelijk geschatte tekorten te compenseren.

Iedere entiteit blijft verantwoordelijk voor het behalen van zijn doelstelling.

§3. Als uit de analyse, vermeld in artikel 36, §1, blijkt dat België als geheel het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen, vermeld in artikel 30, §1, niet behaalt en geen enkele contracterende partij realiseert een overschot, dan zullen alle contracterende partijen die hun deel van energie uit hernieuwbare bronnen, vermeld in artikel 30, §4 en §5, niet halen in overeenstemming met artikel 6 van de richtlijn 2009/28/EG overschotten van andere lidstaten

pour satisfaire aux obligations, visées à l'article 30, §4 et §5.

§4. Lorsqu'il ressort de l'analyse visée à l'article 36, §1er, que la Belgique dans son ensemble n'atteint pas la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables, visée à l'article 30, §1er, et qu'une ou plusieurs parties contractantes ont un déficit et les autres parties contractantes ont un surplus, alors ces surplus sont transférés à titre onéreux au pro rata des demandes des parties contractantes qui ont un déficit.

Le prix de vente est fixé conformément au paragraphe 2.

Lorsque ces surplus sont cependant insuffisants pour atteindre les objectifs de toutes les parties contractantes, alors le surplus est attribué au pro rata de la part des demandes des parties contractantes avec un déficit estimé pour compenser les déficits respectifs estimés.

§5. Lorsqu'il ressort que la Belgique dans son ensemble n'atteint pas la part d'énergie produite à partir de sources renouvelables, visée à l'article 30, §1er, mais que les parties contractantes ont, elles, bien atteint leur objectif, visé à l'article 30, §4 et §5, ce sera soumis au premier Comité de concertation qui suivra directement la finalisation des chiffres des inventaires et des évaluations de l'objectif en matière d'énergie renouvelable.

Section 5. Sanctions

Art. 38. Lorsque la Belgique fait l'objet d'une condamnation en vertu de l'article 260 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, CONCERE fixe la part de la somme forfaitaire ou de l'astreinte éventuellement due par chaque partie contractante, proportionnellement aux engagements qu'elle n'a éventuellement pas atteints. Le Comité de Concertation valide la décision prise.

CHAPITRE 4. Répartition des revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions

van de Europese Unie aankopen om aan de verplichtingen, vermeld in artikel 30, §4 en §5, te voldoen.

§4. Als uit de analyse, vermeld in artikel 36, §1, blijkt dat België als geheel het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen, vermeld in artikel 30, §1, niet behaalt en een of meerdere contracterende partijen hebben een tekort en de andere contracterende partijen hebben een overschot, dan worden deze overschotten ten bezwarende titel overgedragen naar rato van hun aandeel in het totaal van de gevraagde hoeveelheden om haar tekort te compenseren. De verkoopprijs wordt conform paragraaf 2 vastgelegd.

Als deze overschotten echter onvoldoende zouden zijn om aan de doelstellingen van alle contracterende partijen te voldoen, dan wordt het overschot aan de contracterende partijen met een geschat tekort toegekend a rato van hun aandeel om de respectievelijk geschatte tekorten te compenseren.

§5. Als blijkt dat België als geheel het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen, vermeld in artikel 30, §1, niet behaalt maar de contracterende partijen allen wel hun doelstelling, vermeld in artikel 30, §4 et §5, hebben behaald, zal dit voorgelegd worden aan het eerste Overlegcomité dat rechtstreeks zal volgen op het afronden van de cijfers van de inventarissen en van de eindevaluatie van de doelstelling inzake hernieuwbare energiebronnen.

Afdeling 5. Sancties

Art. 38. Als België krachtens artikel 260 van het Verdrag over de werking van de Europese Unie veroordeeld is, legt ENOVER vast welk gedeelte van de forfaitaire som of de dwangsom elke contracterende partij verschuldigd is in verhouding met hun verbintenissen die ze al dan niet nagekomen zijn. Het Overlegcomité keurt de genomen beslissing goed.

HOOFDSTUK 4. Verdeling van de opbrengsten van de veiling van emissierechten

Art. 39. Les revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions pour la période 2013 à 2020 inclus, visés à l'article 11, 2°, de l'accord de coopération registre sont répartis, comme suit:

Pour la première tranche de 326 millions d'euros la clé de répartition suivante est appliquée:

- 1° pour la Région flamande: 53%;
- 2° pour la Région wallonne: 30%;
- 3° pour la Région de Bruxelles-Capitale: 7%;
- 4° pour l'Etat fédéral: 10%.

Pour les revenus ultérieurs de la mise aux enchères des quotas d'émissions, la clé de répartition suivante est appliquée:

- 1° pour la Région flamande: 52,76%;
- 2° pour la Région wallonne: 30,65%;
- 3° pour la Région de Bruxelles-Capitale: 7,54%;
- 4° pour l'Etat fédéral: 9,05%.

Art. 40. §1er. Pour la première tranche des revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions de 326 millions d'euros et pour les revenus ultérieurs jusqu'au 31 décembre 2016, chaque partie contractante choisit parmi les modalités de paiement suivantes et informe l'ordonnateur du compte, visé à l'article 14 de l'accord de coopération registre de son choix par lettre recommandée:

1° paiement unique portant sur la totalité du montant. Dans ce cas, le paiement est effectué endéans un délai de deux semaines à compter de la réception de la lettre recommandée;

2° quatre paiements fractionnés portant chacun sur un quart dudit montant. Dans ce cas, le paiement est effectué respectivement le 30 janvier des années 2017, 2018, 2019 et 2020.

§2. Les revenus ultérieurs de la mise aux enchères des quotas d'émissions sont versés mensuellement aux parties contractantes.

CHAPITRE 5. Financement climatique international

Art. 39. De opbrengsten van de veiling van emissierechten voor de periode 2013 tot en met 2020, vermeld in artikel 11, 2°, van het samenwerkingsakkoord register, worden verdeeld, als volgt:

Voor een eerste schijf van 326 miljoen euro wordt de volgende verdeelsleutel toegepast:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 53%;
- 2° voor het Waalse Gewest: 30%;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 7%;
- 4° voor de Federale Staat: 10%.

Voor de daaropvolgende opbrengsten van de veiling van emissierechten wordt de volgende verdeelsleutel toegepast:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 52,76%;
- 2° voor het Waalse Gewest: 30,65%;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 7,54%;
- 4° voor de Federale Staat: 9,05%.

Art. 40. §1. Voor de eerste schijf van de opbrengsten van de veiling van emissierechten van 326 miljoen euro en voor de daarop volgende opbrengsten tot en met 31 december 2016, kiest elke contracterende partij uit een van de volgende betalingswijzen en deelt dit per aangetekend schrijven mee aan de ordonnateur van de rekening, zoals bepaald in artikel 14 van het samenwerkingsakkoord register:

1° één enkele betaling van het totale bedrag. In dat geval wordt de betaling uitgevoerd binnen de twee weken na de ontvangst van het aangetekend schrijven;

2° vier afzonderlijke betalingen van telkens een kwart van dit bedrag. In dat geval wordt de betaling uitgevoerd op 30 januari van de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020.

§2. De daaropvolgende opbrengsten van de veiling van emissierechten worden maandelijks doorgestort aan de contracterende partijen.

HOOFDSTUK 5. Internationale klimaatfinanciering

Art. 41. §1er. La contribution annuelle belge de 50 millions d'euros au financement climatique international pour les années 2016 à 2020 inclus se répartit, comme suit:

- 1° pour la Région flamande: 14,5 millions euros;
- 2° pour la Région wallonne: 8,25 millions euros;
- 3° pour la Région de Bruxelles-Capitale: 2,25 millions euros;
- 4° pour l'Etat fédéral: 25 millions euros.

§2. Chaque partie contractante peut augmenter sa contribution, visée au paragraphe 1er.

Art. 42. Chaque partie contractante transmet à la Commission nationale Climat un rapport, conformément à l'article 16 du règlement n° 525/2013 au plus tard le 15 septembre de chaque année. Ce rapport contient les données nécessaires pour l'évaluation et l'analyse de la contribution de chaque partie contractante.

CHAPITRE 6. Suivi de la mise en œuvre de l'accord de coopération

Art. 43. §1er. La Commission nationale Climat et CONCERE établissent un rapport conjoint sur la mise en œuvre de l'accord de coopération au plus tard le 30 septembre de chaque année sur base des données les plus récentes transmises conformément aux articles 15, 16, 32, 35 et 42.

§2. Le rapport, visé au paragraphe 1er, évalue la conformité annuelle des obligations de chaque partie contractante, et les progrès réalisés par rapport aux objectifs de 2020. Le premier rapport est établi pour le 30 septembre 2017.

§3. Dans le cadre de l'approbation du rapport, visé au paragraphe 1er, la Commission nationale Climat invite le représentant du Ministre fédéral en charge de la coopération internationale à siéger au sein de la Commission, si celui-ci n'en est pas membre permanent.

Art. 41. §1. De jaarlijkse Belgische bijdrage van 50 miljoen euro voor de internationale klimaatfinanciering voor de jaren 2016 tot en met 2020, wordt verdeeld, als volgt:

- 1° voor het Vlaamse Gewest: 14,5 miljoen euro;
- 2° voor het Waalse Gewest: 8,25 miljoen euro;
- 3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 2,25 miljoen euro;
- 4° voor de Federale Staat: 25 miljoen euro.

§2. Elke contracterende partij kan haar bijdrage, vermeld in paragraaf 1, verhogen.

Art. 42. Elke contracterende partij maakt uiterlijk 15 september van elk jaar aan de Nationale Klimaatcommissie een rapport over conform artikel 16 van verordening nr. 525/2013. Dit rapport omvat de gegevens nodig voor de beoordeling en de analyse van de bijdrage van elke contracterende partij.

HOOFDSTUK 6. Opvolging van de uitvoering van het samenwerkingsakkoord

Art. 43. §1. De Nationale Klimaatcommissie en ENOVER stellen uiterlijk 30 september van elk jaar een gezamenlijk rapport op over de uitvoering van het samenwerkingsakkoord op basis van de meest recente gegevens overgemaakt conform de artikelen 15, 16, 32, 35 en 42.

§2. Het rapport, vermeld in paragraaf 1, beoordeelt de jaarlijkse naleving van de verplichtingen van elke contracterende partij en de gerealiseerde voortgang met betrekking tot de doelstellingen voor 2020. Het eerste rapport wordt opgesteld tegen 30 september 2017.

§3. Bij de goedkeuring van het rapport, vermeld in paragraaf 1, nodigt de Nationale Klimaatcommissie de vertegenwoordiger van de federale Minister, bevoegd voor internationale samenwerking, uit om zitting te nemen in de commissie, voor zover deze daarin geen vast lid is.

§4. Le rapport, visé au paragraphe 1er, est approuvé conjointement par la Commission nationale Climat et CONCERE. Endéans le mois de cette approbation, la Commission nationale Climat publie le rapport et le transmet aux Parlements respectifs des parties contractantes. Chaque Parlement peut poser des questions à la Commission nationale Climat sur les données rapportées.

§4. Het rapport, vermeld in paragraaf 1, wordt gezamenlijk goedgekeurd door de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER. Binnen de maand na deze goedkeuring publiceert de Nationale Klimaatcommissie het rapport en maakt het over aan de respectieve Parlementen van de contracterende partijen. Elk Parlement kan over de gerapporteerde gegevens vragen stellen aan de Nationale Klimaatcommissie.

CHAPITRE 7. Dispositions finales

HOOFDSTUK 7. Slotbepalingen

Art. 44. Les différends éventuels qui surgissent entre les parties contractantes à propos de l'interprétation ou de l'exécution du présent accord de coopération sont réglés au sein de la Commission nationale Climat, ou à défaut d'une solution, dans le cadre de la Conférence Interministérielle de l'Environnement élargie et, le cas échéant, du Comité de concertation. A défaut d'une solution, le différend est soumis à une juridiction dont les membres sont désignés et dont les frais de fonctionnement sont répartis conformément à l'article 24 de l'accord de coopération du 14 novembre 2002 entre l'Etat fédéral, le Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-capitale relatif à l'établissement, l'exécution et le suivi d'un plan national Climat, ainsi que l'établissement de rapports, dans le cadre de la Convention-cadre des Nations unies sur les Changements climatiques et du Protocole de Kyoto.

Art. 44. Eventuele geschillen onder de contracterende partijen over de interpretatie of de uitvoering van dit samenwerkingsakkoord worden beslecht in de Nationale Klimaatcommissie of, als daar geen oplossing wordt gevonden, binnen de uitgebreide Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu, en in voorkomend geval, binnen het Overlegcomité. Wordt er geen oplossing gevonden, dan wordt het geschil voorgelegd aan een rechtscollege waarvan de leden worden aangewezen en waarvan de werkingskosten worden verdeeld overeenkomstig artikel 24 van het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan, alsook het rapporteren in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto.

Art. 45. Le présent accord de coopération est conclu pour une durée indéterminée.

Art. 45. Dit samenwerkingsakkoord is afgesloten voor onbepaalde duur.

Art. 46. Le présent accord de coopération produit ses effets le 4 décembre 2015. La loi, les décrets et l'ordonnance d'assentiment seront publiés conjointement au Moniteur belge par le Secrétariat central du Comité de concertation, visé à l'article 31, de la loi ordinaire du 9 août 1980, à la demande de la partie dont le législateur aura été le dernier à donner son assentiment.

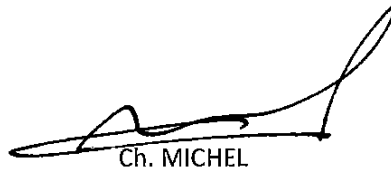
Art. 46. Dit samenwerkingsakkoord heeft uitwerking met ingang van 4 december 2015. De wet, de decreten en de ordonnantie tot instemming zullen tegelijkertijd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd worden door de Centrale Secretarie van het Overlegcomité, vermeld in artikel 31, van de gewone wet van 9 augustus 1980, op verzoek van de partij waarvan de wetgever als laatste zijn instemming heeft gegeven.

Etabli à Bruxelles, le 12/02/2018 en autant
d'exemplaires qu'il y a de parties contractantes.

Gedaan in Brussel, op 12/02/2018, in evenveel
originele exemplaren als er contracterende
partijen zijn.

Pour l'Etat fédéral,
Le Premier Ministre,

Voor de Federale Staat,
De Eerste Minister,

Ch. MICHEL

La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et
du Développement durable,

De Minister van Energie, Leefmilieu en
Duurzame Ontwikkeling,

M.-C. MARGHEM

Pour la Région flamande,
Le Ministre-Président du Gouvernement
flamand,

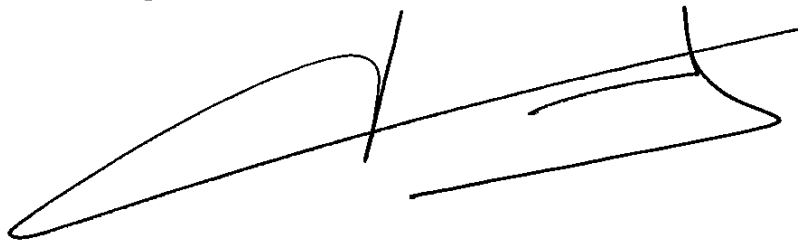
Voor het Vlaamse Gewest,
De Minister-President van de Vlaamse
Regering,

G. BOURGEOIS

Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de
l'Energie,

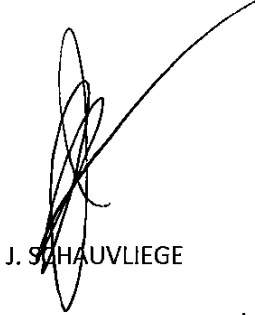
De Vlaamse minister van Begroting, Financiën
en Energie,

B. TOMMELEIN

La Ministre flamande de l'Environnement, de la
Nature et de l'Agriculture,

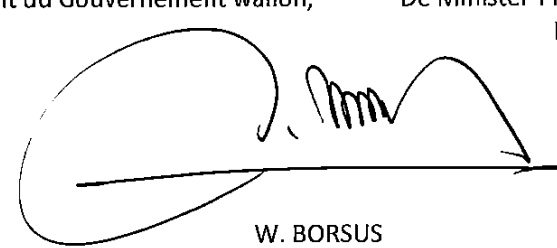
De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur
en Landbouw,

J. SCHAUVLIEGE

Pour la Région wallonne,
Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,

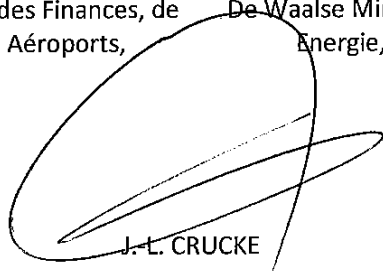
Voor het Waalse Gewest,
De Minister-President van de Waalse
Regering,

W. BORSUS

Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de
l'Energie, du Climat et des Aéroports,

De Waalse Minister van Begroting, Financiën,
Energie, Klimaat en Luchthavens,

J.-L. CRUCKE

Pour la Région de Bruxelles-Capitale,
Le Ministre-Président du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale,

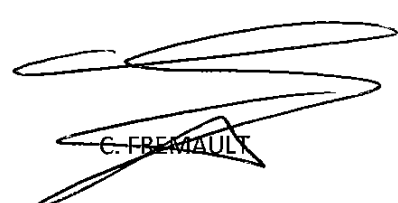
Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest,
De Minister-President van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

R. VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la
Qualité de Vie, de l'Environnement et de
l'Energie,

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke
Gewest, belast met Huisvesting,
Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,

C. FREMAULT

Annexe 1. Catégories visées à l'article 1, 12**	Bijlage 1. Categorieën vermeld in artikel 1, 12**
Énergie - Combustion de combustibles - Émissions fugitives provenant de combustibles	Energie - Verbranding van brandstoffen - Diffuse emissie door brandstoffen
Procédés industriels	Industriële processen
Utilisation de solvants et d'autres produits	Gebruik van oplosmiddelen en andere producten
Agriculture	Landbouw
Déchets	Afval

* Ces catégories constituent les secteurs principaux des inventaires d'émissions de gaz à effet de serre. Elles se subdivisent également en sous-catégories non mentionnées dans la présente annexe.

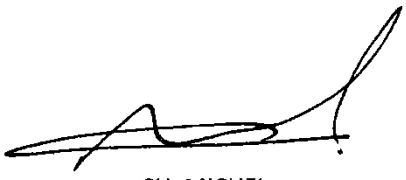
* Deze categorieën vormen de belangrijkste sectoren van de broeikasgasinventaris. Zij worden eveneens onderverdeeld in subcategorieën die niet zijn opgenomen in deze bijlage.

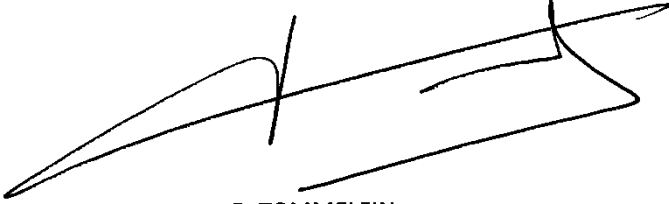
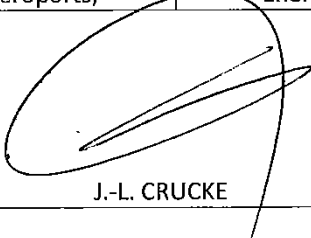
12 februari 2018

Gezien om gevoegd te worden bij het samenwerkingsakkoord van ~~20 januari 2017~~ tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

12 février 2018

Vu pour être annexé à l'accord de coopération du ~~20 janvier 2017~~ entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
 CH. MICHEL	
La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
 M. C. MARGHEM	

Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
 G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Energie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
 B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
 J. SCHAULIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
 W. BORSUS	
Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J.-L. CRUCKE	

Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Bijlage 2. De jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten en het maximaal gebruik per Gewest van flexibele instrumenten

Afdeling 1. De jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten voor de nalevingsperiode, berekend aan de hand van de GWP-waarden (Global Warming Potential, aardopwarmingsvermogen) als vermeld in het vierde evaluatieverslag van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) conform artikel 4 van dit samenwerkingsakkoord

	Jaarlijkse emissieruimte van België en jaarlijkse emissieruimte van een Gewest (ton kooldioxide-equivalent)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaamse Gewest	48.048.531	46.959.027	45.869.527	44.780.029	43.016.898	42.062.926	41.108.962	40.155.005
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	4.302.261	4.268.082	4.233.901	4.199.720	4.247.387	4.209.417	4.171.444	4.133.468
Waalse Gewest	26.029.033	25.623.785	25.218.534	24.813.281	25.223.065	24.801.759	24.380.449	23.959.134
België	78.379.825	76.850.894	75.321.962	73.793.030	72.487.350	71.074.102	69.660.855	68.247.607

Afdeling 2. Het maximaal gebruik per Gewest van de kwantitatief beperkte flexibele instrumenten conform artikel 11, §2, van dit samenwerkingsakkoord

2.1. Vervroegd gebruik van AEAs conform artikel 82 van de registerverordening

	Vervroegd gebruik van AEAs (ton kooldioxide-equivalent)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaamse Gewest	2.347.951	2.293.476	2.239.001	2.150.845	2.103.146	2.055.448	2.007.750	
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	213.404	211.695	209.986	212.369	210.471	208.572	206.673	
Waalse Gewest	1.281.189	1.260.927	1.240.664	1.261.153	1.240.088	1.219.022	1.197.957	

2.2. Overdrachten van 5% of minder van de jaarlijkse emissieruimte van een Gewest conform artikel 85 van de registerverordening

	Overdrachten van 5% of minder van de jaarlijkse emissieruimte van een Gewest (ton kooldioxide-equivalent)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaamse Gewest	2.402.427	2.347.951	2.293.476	2.239.001	2.150.845	2.103.146	2.055.448	2.007.750
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	215.113	213.404	211.695	209.986	212.369	210.471	208.572	206.673
Waalse Gewest	1.301.452	1.281.189	1.260.927	1.240.664	1.261.153	1.240.088	1.219.022	1.197.957

2.3. Jaarlijks gebruik van internationale kredieten, tCERs en ICERs conform artikel 81 van de registerverordening

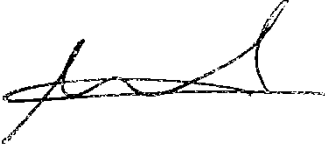
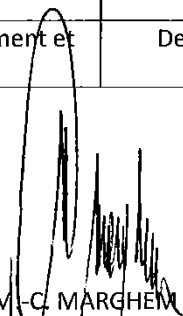
	Jaarlijks gebruik van 3% conform artikel 5, §4, van beschikking nr. 406/2009/EG (ton kooldioxide-equivalent)	Jaarlijks gebruik van 1% conform artikel 5, §5, van beschikking nr. 406/2009/EG (ton kooldioxide-equivalent)
Vlaamse Gewest	1.523.462	507.821
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	133.662	44.554
Waalse Gewest	854.413	284.804

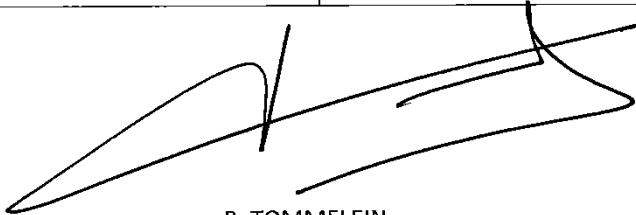
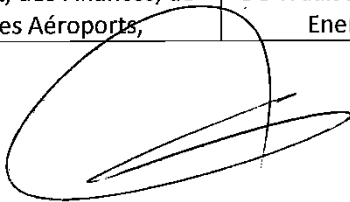
2.4. Overdracht van 3% of minder van een kredietrecht conform artikel 87 van de registerverordening

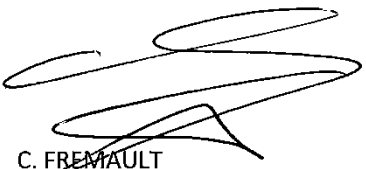
	Overdracht van 3% of minder van een kredietrecht (ton kooldioxide-equivalent)
Vlaamse Gewest	1.523.462
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	133.662
Waalse Gewest	854.413

12 februari 2018

Gezien om gevoegd te worden bij het samenwerkingsakkoord van ~~20 januari 2017~~ tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	
La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M.-C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
	
G. BOURGEOIS	

Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Energie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
	
B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
	
J. SCHAUVLIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
	
W. BORSUS	
Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
	
J.-L. CRUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
	
R. VERVOORT	

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Annexe 2. Les quotas annuels d'émissions des Régions et l'utilisation des marges de manœuvre par Région

Section 1. Le quota annuel d'émissions des Régions pour la période de mise en conformité, calculé en appliquant les valeurs du potentiel de réchauffement planétaire (PRP) du quatrième rapport d'évaluation du Groupe d'experts intergouvernemental sur l'évolution du climat (GIEC) conformément à l'article 4 du présent accord de coopération

Quota annuel d'émissions de la Belgique et quota annuel d'émissions d'une Région (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Région flamande	48.048.531	46.959.027	45.869.527	44.780.029	43.016.898	42.062.926	41.108.962	40.155.005
Région de Bruxelles-Capitale	4.302.261	4.268.082	4.233.901	4.199.720	4.247.387	4.209.417	4.171.444	4.133.468
Région wallonne	26.029.033	25.623.785	25.218.534	24.813.281	25.223.065	24.801.759	24.380.449	23.959.134
Belgique	78.379.825	76.850.894	75.321.962	73.793.030	72.487.350	71.074.102	69.660.855	68.247.607

Section 2. L'utilisation maximale par Région des marges de manœuvre limitées au niveau quantitatif conformément à l'article 11, §2, du présent accord de coopération

2.1. Prélèvement d'UQAE sur l'année suivante conformément à l'article 82 du règlement registre

Prélèvement d'UQAE sur l'année suivante (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Région flamande	2.347.951	2.293.476	2.239.001	2.150.845	2.103.146	2.055.448	2.007.750
Région de Bruxelles-Capitale	213.404	211.695	209.986	212.369	210.471	208.572	206.673
Région wallonne	1.281.189	1.260.927	1.240.664	1.261.153	1.240.088	1.219.022	1.197.957

2.2. Transferts non supérieurs à 5% du quota annuel d'émission d'une Région conformément à l'article 85 du règlement registre

Transferts non supérieurs à 5% du quota annuel d'émissions d'une Région (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Région flamande	2.402.427	2.347.951	2.293.476	2.239.001	2.150.845	2.103.146	2.055.448	2.007.750
Région de Bruxelles-Capitale	215.113	213.404	211.695	209.986	212.369	210.471	208.572	206.673
Région wallonne	1.301.452	1.281.189	1.260.927	1.240.664	1.261.153	1.240.088	1.219.022	1.197.957

2.3. Utilisation annuelle des crédits internationaux, des URCET et des URCED conformément à l'article 81 du règlement registre

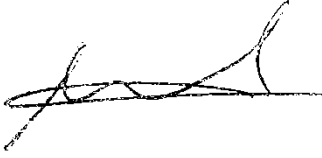
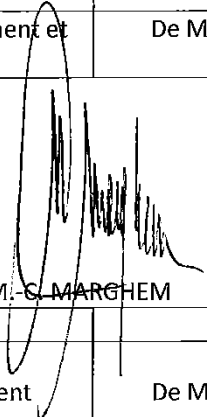
	Utilisation annuelle de 3% conformément à l'article 5, §4, de la décision n° 406/2009/CE (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)	Utilisation annuelle de 1% conformément à l'article 5, §5, de la décision n° 406/2009/CE (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)
Région flamande	1.523.462	507.821
Région de Bruxelles-Capitale	133.662	44.554
Région wallonne	854.413	284.804

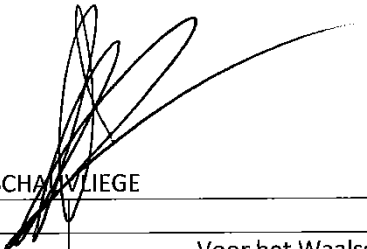
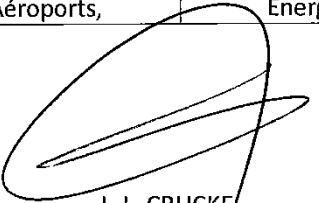
2.4. Transferts non supérieurs à 3% des droits d'utilisation de crédits conformément à l'article 87 du règlement registre

	Transferts non supérieurs à 3% des droits d'utilisation de crédits (tonnes équivalent-dioxyde de carbone)
Région flamande	1.523.462
Région de Bruxelles-Capitale	133.662
Région wallonne	854.413

12 février 2018

Vu pour être annexé à l'accord de coopération du ~~20 janvier 2017~~ entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	
La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M. C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
	
G. BOURGEOIS	

Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Energie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
 B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
 J. SCHANVLIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
 W. BORSUS	
Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J.-L. CRUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Bijlage 3. Berekening van de wegtransportemissiesAfdeling 1. Geharmoniseerde berekeningsmethode voor de wegtransportemissies

Voor de toepassing van de artikelen 3 en 6, §1, van dit samenwerkingsakkoord maken de Gewesten gebruik van geharmoniseerde gewestelijke emissiemodellen en wordt het brandstofsplus berekend zoals hieronder vermeld.

1.1. Gebruik van het Europese Computer Programme to calculate Emissions from Road Transport (COPERT)-model

Elk Gewest maakt gebruik van het Europese COPERT-model. Dit Europese model wordt regelmatig aangepast. Elk jaar wordt door de ad hoc werkgroep Wegverkeer onder het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM) vastgelegd met welke versie zal worden gewerkt. De huidige versie is COPERT IV v11.3.

Gemeenschappelijke COPERT-parameters:

- De COPERT-parameter *'Improved fuel quality'* wordt geactiveerd. De meest recente COPERT-parameters en defaultwaarden van de verschillende brandstoffen worden toegepast bij de berekeningen.
- De COPERT-parameter *'Mileage degradation'* wordt geactiveerd met *'IM Effect'* en volgens de COPERT-standaardwaarden.
- De gegevens van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten (Fapetro) worden als bron gebruikt voor de COPERT-parameter *'rate vapour pressure'*.
- Hellingengraad: hiermee wordt geen rekening gehouden.
- Beladingsgraad van zware bedrijfsvoertuigen: 50% (COPERT-standaardwaarde).
- Zwavelgehalte en loodgehalte: gegevens van Fapetro. Voor de andere zware metalen en voor de H/C en O/C ratio worden de COPERT standaardwaarden toegepast.
- Temperatuur: de gegevens van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI) van Ukkel worden gebruikt. Het meerverbruik door airconditioning wordt in rekening gebracht (COPERT-standaardwaarde).
- Alle Gewesten stemmen af met de cijfers uit de petroleumbalans om het aandeel biobrandstoffen te bepalen. Biobrandstoffen zullen als CO₂-neutraal worden beschouwd. De impact van biobrandstoffen op emissiefuncties van andere luchtverontreinigende stoffen (CH₄ en N₂O) wordt meegenomen in de berekeningen van de wegtransportemissies door de Gewesten (tot COPERT mengsels (*'blend'*) behandelt).
- Er wordt geen gebruik gemaakt van de COPERT-parameter *'CO₂ correctie'*.
- De COPERT-parameter *'Selective Catalytic Reduction'* wordt geactiveerd.

Gewestspecifieke COPERT-parameters: gemiddelde afstand per traject, lengte van het netwerk en gemiddelde snelheid per *driving modus*.

Deze drie parameters worden momenteel berekend op basis van methodes en gegevens specifiek voor elk Gewest. De ontwikkeling van een gezamenlijke aanpak voor de drie Gewesten maakt deel uit van de discussies in de ad hoc werkgroep Wegverkeer. De beslissingen die hierover genomen worden in deze werkgroep zijn van toepassing voor de rapportering van de daaropvolgende emissie-inventarissen.

1.2. Gemeenschappelijke vlootmodule voor de verwerking van de statistieken van de Directie Inschrijvingen van Voertuigen (DIV) en aanverwante voertuigstatistieken als input voor COPERT (momenteel 'TML-Module' genoemd)

Elk Gewest maakt gebruik van de vlootmodule die, in opdracht van het Agence Wallonne de l'Air et du Climat (AWAC), werd ontwikkeld in 2013 voor de verwerking van de gegevens van de DIV. Deze vlootmodule wordt jaarlijks geactualiseerd en aangepast aan de voertuigklassen gedefinieerd binnen COPERT. Naast data van de DIV worden ook andere aanvullende gegevens zoals gegevens van De Lijn, MIVB en TEC als input gebruikt. Jaarlijks wordt door de ad hoc werkgroep Wegverkeer vastgelegd met welke versie zal worden gewerkt.

1.3. Gemeenschappelijke module voor de verwerking van het aantal afgelegde kilometers als input voor COPERT (momenteel 'ECONOTEC-module' genoemd)

Elk Gewest maakt gebruik van deze module voor de verwerking van het aantal afgelegde kilometers (de verkeersstatistieken) als input voor de gewestelijke COPERT-berekeningen. De vlootdata in ECONOTEC komen integraal uit de vlootmodule (zie supra punt 1.2). Jaarlijks wordt door de ad hoc werkgroep Wegverkeer vastgelegd met welke versie zal worden gewerkt.

Elk Gewest zorgt ervoor dat haar wegtransportemissies voor het jaar X-2 in de gewestelijke broeikasgasinventaris, die wordt goedgekeurd door de Nationale Klimaatcommissie conform artikel 17 van dit samenwerkingsakkoord, gebaseerd zijn op het aantal afgelegde kilometers per voertuigtype voor het jaar X-2.

Als een Gewest niet beschikt over de basisgegevens om het aantal afgelegde kilometers op haar grondgebied voor het jaar X-2 te berekenen, bepaalt zij deze als volgt: zij vermenigvuldigt het aantal afgelegde kilometers voor het meest recente jaar waarvoor het aantal beschikbaar is met een percentage dat overeenstemt met de gemiddelde jaarlijkse wijziging in het aantal afgelegde kilometers op haar grondgebied van de vier meest recente jaren waarvoor het aantal afgelegde kilometers beschikbaar is.

De berekening van het aantal afgelegde kilometers door de Gewesten wordt op elkaar afgestemd, rekening houdend met de gewestspecifieke kenmerken, om zo snel mogelijk gelijkwaardige en even nauwkeurige gegevens voor het aantal afgelegde kilometers voor elk Gewest te bekomen (bevoegdheid van de gewestelijke mobiliteitsinstanties). De methode van elk Gewest wordt geëvalueerd binnen de werkgroep 'Verkeersstatistieken' gecoördineerd door Federale OverheidsDienst Mobiliteit. (bevoegdheid gewestelijke mobiliteitsinstanties en FOD Mobiliteit) (conform de beslissing van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie leefmilieu (UICL) van 12 november 2015).

1.4. Gemeenschappelijke module voor de verwerking van de bruto COPERT-resultaten als input voor de emissierapporteringsverplichtingen, de berekening en de verdeling van de emissies op basis van het brandstofsplus (BTEI-tool - Belgian Transport Emission Inventory - Belgische TransportEmissieInventaris)

Alle gewestelijke COPERT-outputdata worden verzameld in de laatste versie van de BTEI-tool.

In de BTEI-tool worden de volgende correcties doorgevoerd:

- een correctie wordt uitgevoerd voor de roetfilters;
- de emissies van CO₂, CH₄ en N₂O van biobrandstoffen wordt berekend;
- specifieke omzettingfactoren (brandstofverbruik naar emissies) voor biobrandstoffen worden gebruikt;

- het aandeel benzine, verbruikt door off-road voertuigen, wordt in rekening gebracht;
- de berekening van de niet-uitlaatemissies.

Jaarlijks wordt door de ad hoc werkgroep Wegverkeer vastgelegd met welke versie zal worden gewerkt.

In de BTEI-tool worden op basis van de COPERT-resultaten de emissies op basis van de verbruikte brandstoffen per voertuigcategorie berekend.

Volgende gewestelijke CO₂-wegtransportemissies worden zowel op basis van de verbruikte als de verkochte brandstof in de BTEI-tool berekend: CO₂ uit fossiele brandstof, CO₂ uit biobrandstof, de CO₂ van verbruikte motorolie en SCR door tweetaktmotoren en de totale verbruikte CO₂. De berekening gebeurt op basis van de stookwaardes van fossiele brandstoffen en biobrandstoffen (GJ/kg) en de emissiefactor (kg CO₂/kg brandstof) (bron: COPERT). De N₂O- en CH₄ -wegtransportemissies zijn opgesplitst in fossiele brandstoffen en biomassa in de BTEI-tool (zowel op basis van verbruikte als verkochte brandstof).

Voor de berekening per brandstoftype en per rapporteringsjaar van de extra broeikasgasemissies ten gevolge van het brandstofsurplus wordt het brandstofsurplus als volgt berekend: de verhouding tussen de hoeveelheid verbruikte brandstof van een Gewest en de som van de hoeveelheden verbruikte brandstof van de drie Gewesten, vermenigvuldigt met de Belgische hoeveelheid verkochte brandstof en de som van de hoeveelheden verbruikte brandstof van de drie Gewesten. Deze benadering wordt toegepast op alle broeikasgasemissies.

Afdeling 2. Wegtransportemissies gebruikt voor het vaststellen van de initiële jaarlijkse emissieruimte van België en de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten

2.1. De nationale gecorrigeerde wegtransportemissies, vermeld in artikel 3, 1°, lid 4, van dit samenwerkingsakkoord voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010

2.1.1. De nationale gecorrigeerde wegtransportemissies uit de in 2012 ingediende nationale broeikasgasinventaris

wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	25.192.071	26.575.962	25.874.518	25.766.810
CH ₄	38.393	27.453	24.719	22.770
N ₂ O	184.044	222.834	229.994	235.180
Totaal	25.414.509	26.826.250	26.129.231	26.024.760

De hierboven vermelde cijfers zijn berekend aan de hand van de GWP-waarden in het vierde evaluatieverslag van het IPCC.

Als de gewestelijke wegtransportemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 worden aangepast met het oog op de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten voor de jaren 2013 tot en met 2016, conform artikel 6, §3, van dit samenwerkingsakkoord, moet de som van de gewestelijke wegtransportemissies gelijk zijn aan de totale Belgische emissies, vermeld in de tabel hierboven.

2.1.2. De nationale gecorrigeerde wegtransportemissies uit de in 2016 ingediende nationale broeikasgasinventaris

wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	25.115.809	26.767.826	25.958.410	25.980.944
CH ₄	38.514	27.465	24.739	22.300
N ₂ O	183.766	224.887	231.125	238.327
Totaal	25.338.089	27.020.179	26.214.274	26.241.572

De hierboven vermelde cijfers zijn berekend aan de hand van de GWP-waarden in het vierde evaluatieverslag van het IPCC.

Als de gewestelijke wegtransportemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 worden aangepast met het oog op de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten voor de jaren 2017 tot en met 2020, conform artikel 6, §3, van dit samenwerkingsakkoord, moet de som van de gewestelijke wegtransportemissies gelijk zijn aan de totale Belgische emissies, vermeld in de tabel hierboven.

2.2. De gewestelijke wegtransportemissies, vermeld in artikel 3, 1°, lid 4, van dit samenwerkingsakkoord voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010

2.2.1. De gewestelijke wegtransportemissies uit de in 2012 ingediende nationale broeikasgasinventaris

Vlaamse Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	15.048.930	15.950.000	15.518.290	15.489.090
CH ₄	22.058	15.801	14.323	13.229
N ₂ O	106.974	132.936	137.655	141.247
Totaal	15.177.962	16.098.737	15.670.268	15.643.567
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	998.336	1.004.630	982.265	960.337
CH ₄	1.783	1.150	1.050	1.012
N ₂ O	9.443	10.779	10.968	10.922
Totaal	1.009.563	1.016.559	994.283	972.272
Waalse Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	9.144.805	9.621.332	9.373.963	9.317.383
CH ₄	14.552	10.502	9.346	8.528
N ₂ O	67.626	79.119	81.371	83.010
Totaal	9.226.983	9.710.953	9.464.680	9.408.921

De hierboven vermelde cijfers zijn berekend aan de hand van de GWP-waarden in het vierde evaluatieverslag van het IPCC.

2.2.2. De gewestelijke wegtransportemissies uit de in 2016 ingediende nationale broeikasgasinventaris

Vlaamse Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	14.811.893	15.866.413	15.374.324	15.427.406
CH ₄	21.821	15.599	14.146	12.789
N ₂ O	105.302	132.379	136.499	141.295
Totaal	14.939.015	16.014.391	15.524.969	15.581.490
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	1.090.399	1.108.246	1.079.207	1.059.692
CH ₄	1.959	1.258	1.149	1.081
N ₂ O	10.315	11.902	12.058	12.103
Totaal	1.102.673	1.121.406	1.092.414	1.072.876
Waalse Gewest				
wegtransportemissies	2005	2008	2009	2010
	(ton kooldioxide-equivalent)			
CO ₂	9.213.517	9.793.167	9.504.879	9.493.846
CH ₄	14.734	10.608	9.444	8.431
N ₂ O	68.149	80.606	82.569	84.929
Totaal	9.296.400	9.884.381	9.596.891	9.587.206

De hierboven vermelde cijfers zijn berekend aan de hand van de GWP-waarden in het vierde evaluatieverslag van het IPCC.

Afdeling 3. Aanpassing van de methode voor de bepaling van de wegtransportemissies

De mogelijke aanpassingen aan de methode voor de bepaling van de wegtransportemissies, vermeld in artikel 6, §1, lid 2, van dit samenwerkingsakkoord alsook het overeenkomstige referentiejaar afhankelijk van de aard van de aanpassing, zijn de volgende:

- 1° Aanpassing van het aantal afgelegde kilometers: het referentiejaar is X-2.
- 2° Aanpassing aan het COPERT-model: het referentiejaar is X-3.
- 3° Andere aanpassingen: de Nationale Klimaatcommissie beslist over het referentiejaar, het meest recente jaar dat toelaat alle wijzigingen in rekening te brengen.

De aanpassing van de wegtransportemissies voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010, vermeld in artikel 6, §3, van dit samenwerkingsakkoord gebeurt op basis van volgende formules:

$$Emiss\ FU\ Gecorrigeerd_{/G,J,P} = Emiss\ FU\ Indiening\ X_{/G,J,P} \times \frac{Emiss\ FU\ Indiening\ X\ Nieuwe\ Meth_{/G,REF,totaal}}{Emiss\ FU\ Indiening\ X\ Oude\ Meth_{/G,REF,totaal}}$$

$$Emiss\ FS\ Gekalibreerd_{/G,J,P} = Emiss\ FS\ Indiening\ Y_{/België,J,totaal} \times \frac{Emiss\ FU\ Gecorrigeerd_{/G,J,P}}{\sum_{3\ Gewesten\ \&\ 3\ polluenten} (Emiss\ FU\ Gecorrigeerd_{/J})}$$

Waarbij:

Indiening X = het jaar van de indiening van de broeikasgasinventaris [2017-2022]

Indiening Y = de broeikasgasinventaris, ingediend in 2012, voor de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten voor de jaren 2013 tot en met 2016, en de broeikasgasinventaris, ingediend in 2016, voor de aanpassing van de jaarlijkse emissieruimte van de Gewesten voor de jaren 2017 tot en met 2020,

Emiss = wegtransportemissies (uitgedrukt in CO₂-eq)

Emiss FS (Fuel sold) = emissies berekend op basis van verkochte brandstof

Emiss FU (Fuel used) = emissies berekend op basis van verbruikte brandstof van een Gewest

G = Gewest

REF = referentiejaar, het meest recente jaar dat toelaat alle wijzigingen in rekening te brengen

België = de som van de 3 Gewesten

J = jaar (2005, 2008, 2009, 2010)

P = pollutant (CO₂, CH₄, N₂O) in CO₂-eq (berekend aan de hand van de GWP-waarden in het vierde evaluatieverslag van het IPCC)

Totaal = som van CO₂ + CH₄ + N₂O in CO₂-eq

Als de wijziging in de methode voor de bepaling van de wegtransportemissies ook doorgevoerd is voor de jaren 2005, 2008, 2009 en 2010 dient enkel de tweede formule hierboven te worden toegepast.

Afdeling 4. Toepassing van artikel 6, §2, van dit samenwerkingsakkoord: de berekening van de wijziging van broeikasgasemissies ten gevolge van een aanpassing van de methode voor het bepalen van de wegtransportemissies

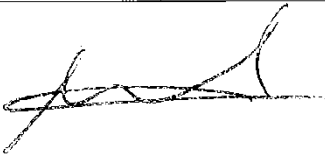
1° Het verschil wordt berekend tussen de gewestelijke wegtransportemissies in het referentiejaar, vastgesteld op basis van de oude methode, en de gewestelijke wegtransportemissies in het referentiejaar, vastgesteld op basis van de nieuwe methode;

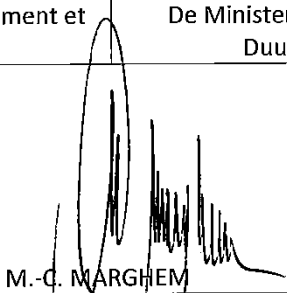
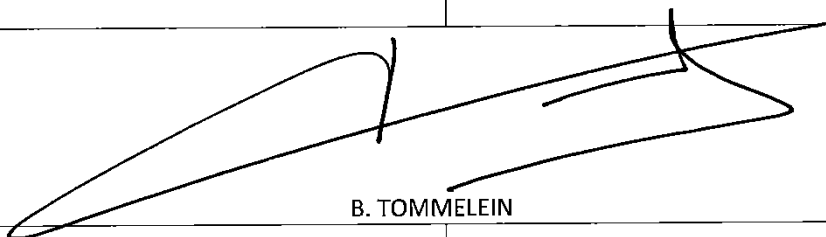
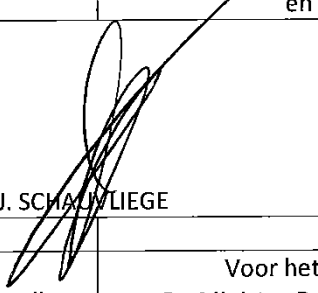
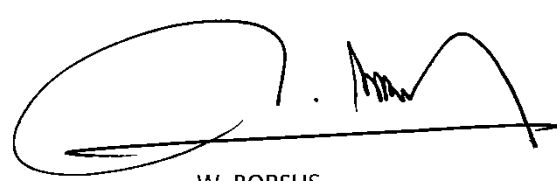
2° Het verschil wordt gedeeld door de totale gewestelijke broeikasgasemissies, vermeld in artikel 1, 12°, van dit samenwerkingsakkoord in het referentiejaar, rekening houdend met de gewestelijke wegtransportemissies in het referentiejaar, vastgesteld op basis van de oude methode;

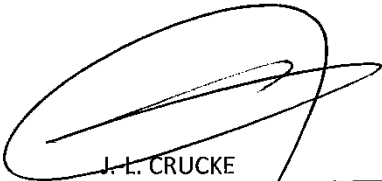
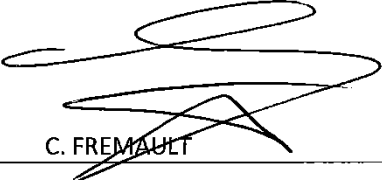
3° De wijziging van broeikasgasemissies, vermeld in artikel 6, §2, van dit samenwerkingsakkoord stemt overeen met de absolute waarde van de conform 1° en 2° berekende verhouding, uitgedrukt in percentage.

12 februari 2018

Gezien om gevoegd te worden bij het samenwerkingsakkoord van ~~20 januari 2017~~ tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	

La Ministre de l'Énergie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
 M.-C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
 G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Énergie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
 B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
 J. SCHAUVLIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
 W. BORSUS	

Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Énergie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J. L. CRUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Énergie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Annexe 3. Calcul des émissions du transport routier

Section 1ère. Méthode de calcul harmonisée pour les émissions du transport routier

Pour l'application des articles 3 et 6, §1er, du présent accord de coopération, les Régions utilisent des modèles d'émissions régionaux harmonisés et le surplus carburant est calculé comme indiqué ci-dessous.

1.1. Utilisation du modèle européen COPERT (Computer Programme to calculate Emissions from Road Transport)

Chaque Région utilise le modèle européen COPERT. Ce modèle européen fait régulièrement l'objet d'adaptations. Chaque année, le groupe de travail ad hoc Transport routier, qui relève du Comité de Coordination de la Politique Internationale de l'Environnement (CCPIE), détermine la version qui sera utilisée. La version COPERT IV v11.3 est la version actuelle.

Paramètres COPERT communs:

- Le paramètre COPERT '*Improved fuel quality*' est activé. Les paramètres COPERT les plus récents et les valeurs par défaut des différents carburants sont appliqués lors des calculs.
- Le paramètre COPERT '*Mileage degradation*' est activé avec '*IM Effect*' et avec les valeurs par défaut de COPERT.
- Les données du Fonds d'analyse des produits pétroliers (Fapetro) sont utilisées comme source pour le paramètre COPERT '*Rate vapour pressure*'.
- Pente de la route: on ne tient pas compte de ce paramètre.
- Taux de chargement des véhicules utilitaires lourds: 50% (valeur par défaut de COPERT).
- Teneur en soufre et teneur en plomb: données de Fapetro. Pour les autres métaux lourds et pour les ratios H/C et O/C, les valeurs par défaut de COPERT sont appliquées.
- Température: les données de l'Institut Royal Météorologique (IRM) d'Uccle sont utilisées. La surconsommation due à la climatisation est prise en compte (valeur par défaut de COPERT).
- Toutes les Régions s'alignent sur les chiffres du bilan pétrolier fédéral pour déterminer la part de biocarburants. Les biocarburants sont considérés comme non émetteurs de CO₂. L'impact des biocarburants sur les fonctions d'émission des autres polluants atmosphériques (CH₄ et N₂O) est pris en compte dans les calculs des émissions du transport routier par les Régions (tant que COPERT ne prend pas en charge les mélanges ('*blend*')).
- Il n'est pas fait usage du paramètre COPERT '*correction CO₂*'.
- Le paramètre COPERT '*Selective Catalytic Reduction*' est activé.

Paramètres régionaux spécifiques pour COPERT:

distance moyenne par trajet, longueur de réseau et vitesse moyenne par driving mode.

Ces trois paramètres sont actuellement calculés sur base de méthodes et de données spécifiques à chaque Région. Le développement d'une approche commune aux trois Régions fait l'objet de discussions au sein du groupe de travail ad hoc Transport routier. Les décisions qui seront prises à ce sujet au sein de ce groupe de travail seront appliquées pour le rapportage des inventaires d'émissions ultérieurs.

1.2. Module commun de parc pour le traitement des statistiques de la Direction pour l'immatriculation des véhicules (DIV) et des statistiques de transport apparentées comme input pour COPERT (module dénommé actuellement 'module TML')

Chaque Région utilise le module de parc développé en 2013 pour le compte de l'Agence Wallonne de l'Air et du Climat (AWAC) en vue du traitement des données de la DIV. Ce module de parc est actualisé chaque année et adapté aux classes de véhicules définies dans COPERT. Outre les données de la DIV, d'autres données complémentaires sont utilisées comme input, comme celles de De Lijn, de la STIB et des TEC. Chaque année, le groupe de travail ad hoc Transport routier détermine quelle la version qui sera utilisée.

1.3. Module commun pour le traitement du nombre de kilomètres parcourus comme input pour COPERT (module dénommé actuellement 'module ECONOTEC')

Chaque Région utilise ce module pour le traitement du nombre de kilomètres parcourus (statistiques de circulation) comme input pour les calculs régionaux COPERT. Les données de parc dans ECONOTEC sont intégralement issues du module de parc (voir point 1.2. ci-dessus). Chaque année, le groupe de travail ad hoc Transport routier détermine la version qui sera utilisée.

Dans les inventaires régionaux d'émissions de gaz à effet de serre approuvés par la Commission nationale climat conformément à l'article 17 du présent accord de coopération, chaque Région veille à ce que ses émissions du transport pour l'année X-2 soient basées sur le nombre de kilomètres parcourus par type de véhicule pour l'année X-2.

Si une Région ne dispose pas des données de base pour calculer le nombre de kilomètres parcourus sur son territoire pour l'année X-2, elle détermine ce nombre comme suit: elle multiplie le nombre de kilomètres parcourus lors de l'année la plus récente pour laquelle ce nombre est disponible par un pourcentage correspondant à la variation annuelle moyenne du nombre de kilomètres parcourus sur son territoire au cours des quatre années les plus récentes pour lesquelles ce nombre est disponible.

Le calcul, par les Régions, du nombre de kilomètres parcourus est harmonisé dans le respect des spécificités régionales, le plus rapidement possible, pour obtenir des données équivalentes et précises concernant le nombre de kilomètres parcourus pour chaque Région (compétence des instances régionales en charge de la mobilité). La méthodologie de chaque Région est évaluée au sein du groupe de travail 'Statistiques de circulation' dont la coordination est assurée par le Service Public Fédéral Mobilité (compétence des instances régionales en charge de la mobilité et du Service Public Fédéral Mobilité) (conformément à la décision de la Conférence interministérielle Environnement élargie (CIEE) du 12 novembre 2015).

1.4. Module commun de traitement des résultats bruts de COPERT comme input pour les obligations de rapportage des émissions, le calcul et la répartition des émissions du surplus carburant (outil BTEI - Belgian Transport Emission Inventory - inventaire belge des émissions dues au transport).

Toutes les données régionales d'output COPERT sont rassemblées dans la dernière version de l'outil BTEI

Les corrections suivantes sont apportées dans l'outil BTEI:

- une correction est effectuée pour les filtres à particules;
- les émissions de CO₂, CH₄ et N₂O provenant des biocarburants sont calculées;

- des facteurs de conversion spécifiques (consommation de carburant vers émissions) sont appliqués pour les biocarburants;
- la quantité d'essence consommée par les véhicules off-road est prise en compte;
- le calcul des émissions non-exhaust.

Chaque année, le groupe de travail ad hoc Transport routier détermine la version qui sera utilisée.

Dans l'outil BTEI, les résultats COPERT sont utilisés pour le calcul des émissions sur base des carburants consommés par catégorie de véhicule.

Les émissions régionales suivantes de CO₂ dues au transport routier sont calculées dans l'outil BTEI sur la base du carburant consommé et sur la base du carburant vendu: CO₂ issu des carburants fossiles, CO₂ issu des biocarburants, CO₂ de l'huile moteur consommée et SCR due aux moteurs deux temps et CO₂ total consommé. Le calcul s'effectue sur la base des valeurs de combustion des carburants fossiles et des biocarburants (GJ/kg) et du facteur d'émission (kg CO₂/kg carburant) (source: COPERT). Dans l'outil BTEI, les émissions de N₂O et de CH₄ dues au transport routier sont ventilées entre carburants fossiles et biomasse (sur la base du carburant consommé et sur la base du carburant vendu).

Pour le calcul des émissions supplémentaires de gaz à effet de serre dûes au surplus carburant, par type de carburant et par année de rapportage, le surplus carburant est calculé de la façon suivante: le ratio entre la quantité de carburant consommée dans une Région donnée et la somme des quantités de carburant consommées dans les trois Régions, multiplié par la différence entre la quantité de carburant vendue au niveau belge et la somme des quantités de carburant consommées dans les trois Régions. Cette approche est appliquée à tous les gaz à effet de serre.

Section 2. Émissions du transport routier utilisées pour déterminer le quota annuel initial d'émissions de la Belgique et le quota annuel d'émissions des Régions

2.1. Émissions du transport routier nationales corrigées, mentionnées à l'article 3, 1°, alinéa 4, du présent accord de coopération pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010

2.1.1. Les émissions du transport routier nationales corrigées de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre soumis en 2012

émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
	(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)			
CO ₂	25.192.071	26.575.962	25.874.518	25.766.810
CH ₄	38.393	27.453	24.719	22.770
N ₂ O	184.044	222.834	229.994	235.180
Total	25.414.509	26.826.250	26.129.231	26.024.760

Les chiffres précités sont calculés sur la base des valeurs du PRP du quatrième rapport d'évaluation du GIEC.

Si les émissions régionales du transport routier pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010 sont adaptées en vue de l'adaptation des quotas annuels d'émissions des Régions pour les années 2013 à 2016 inclus conformément à l'article 6, §3, du présent accord de coopération, la somme des émissions régionales du transport routier doit être égale aux émissions belges totales reprises dans le tableau ci-dessus.

2.1.2. Les émissions du transport routier nationales corrigées de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre soumis en 2016

émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
	(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)			
CO ₂	25.115.809	26.767.826	25.958.410	25.980.944
CH ₄	38.514	27.465	24.739	22.300
N ₂ O	183.766	224.887	231.125	238.327
Total	25.338.089	27.020.179	26.214.274	26.241.572

Les chiffres précités sont calculés sur la base des valeurs du PRP du quatrième rapport d'évaluation du GIEC.

Si les émissions régionales du transport routier pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010 sont adaptées en vue de l'adaptation des quotas annuels d'émissions des Régions pour les années 2017 à 2020 conformément à l'article 6, §3, du présent accord de coopération, la somme des émissions régionales du transport routier doit être égale aux émissions belges totales reprises dans le tableau ci-dessus.

2.2. Les émissions régionales du transport routier mentionnées dans l'article 3, 1°, alinéa 4, du présent accord de coopération pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010

2.2.1. Les émissions régionales du transport routier de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre soumis en 2012

Région flamande				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
	(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)			
CO ₂	15.048.930	15.950.000	15.518.290	15.489.090
CH ₄	22.058	15.801	14.323	13.229
N ₂ O	106.974	132.936	137.655	141.247
Total	15.177.962	16.098.737	15.670.268	15.643.567
Région de Bruxelles-Capitale				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
	(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)			
CO ₂	998.336	1.004.630	982.265	960.337
CH ₄	1.783	1.150	1.050	1.012
N ₂ O	9.443	10.779	10.968	10.922
Total	1.009.563	1.016.559	994.283	972.272
Région wallonne				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
	(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)			
CO ₂	9.144.805	9.621.332	9.373.963	9.317.383
CH ₄	14.552	10.502	9.346	8.528
N ₂ O	67.626	79.119	81.371	83.010
Total	9.226.983	9.710.953	9.464.680	9.408.921

Les chiffres précités sont calculés sur la base des valeurs du PRP du quatrième rapport d'évaluation du GIEC.

2.2.2. Les émissions régionales du transport routier de l'inventaire national d'émissions des gaz à effet de serre soumis en 2016

Région flamande				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)				
CO ₂	14.811.893	15.866.413	15.374.324	15.427.406
CH ₄	21.821	15.599	14.146	12.789
N ₂ O	105.302	132.379	136.499	141.295
Total	14.939.015	16.014.391	15.524.969	15.581.490
Région de Bruxelles-Capitale				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)				
CO ₂	1.090.399	1.108.246	1.079.207	1.059.692
CH ₄	1.959	1.258	1.149	1.081
N ₂ O	10.315	11.902	12.058	12.103
Total	1.102.673	1.121.406	1.092.414	1.072.876
Région wallonne				
émissions du transport routier	2005	2008	2009	2010
(tonnes équivalent-dioxyde de carbone)				
CO ₂	9.213.517	9.793.167	9.504.879	9.493.846
CH ₄	14.734	10.608	9.444	8.431
N ₂ O	68.149	80.606	82.569	84.929
Total	9.296.400	9.884.381	9.596.891	9.587.206

Les chiffres précités sont calculés sur la base des valeurs du PRP du quatrième rapport d'évaluation du GIEC.

Section 3. Adaptation de la méthodologie de détermination des émissions du transport routier

Les possibilités d'adaptation de la méthodologie de détermination des émissions du transport routier, autorisées par l'article 7, §1er, alinéa 2, du présent accord de coopération, ainsi que les années de référence qui y correspondent, sont les suivantes:

- 3° Adaptation du nombre de kilomètres parcourus: l'année de référence est X-2;
- 4° Adaptation du modèle COPERT: l'année de référence est X-3;
- 5° Autres adaptations: la Commission nationale Climat décide de l'année de référence qui correspond à l'année la plus récente qui permet de prendre en compte toutes les modifications.

L'adaptation des émissions du transport routier pour les années 2005, 2008, 2009 et 2010, prévue à l'article 6, §3, du présent accord de coopération se fait sur base des formules suivantes:

$$E_{R,A,P}^{FU \text{ corrigées}} = E_{R,A,P}^{FU \text{ Soumission } X} \times \frac{E_{R,REF,total}^{FU \text{ Soumission } X \text{ Nouvelle méth.}}}{E_{R,REF,total}^{FU \text{ Soumission } X \text{ Ancienne méth.}}}$$

$$E_{R,A,P}^{FS \text{ Calibrées}} = E_{R,A,P}^{FS \text{ Soum. } Y} \times \frac{E_{R,A,P}^{FU \text{ Corrigées}}}{\sum_{3 \text{ Régions \& 3 polluants}} (E_{R,A,P}^{FU \text{ Corrigées}})}$$

Où:

Soumission X = l'année de soumission des inventaires des émissions de gaz à effet de serre [2017-2022]

Soumission Y = l'inventaire d'émissions des gaz à effet de serre, soumis en 2012, pour l'adaptation des quotas annuels d'émissions des Régions pour les années 2013 à 2016 inclus, et l'inventaire d'émissions des gaz à effet de serre, soumis en 2016, pour l'adaptation des quotas annuels d'émission des Régions pour les années 2017 à 2020 inclus.

Emiss = émissions du transport routier (exprimé en CO₂-eq)

Emiss FS (Fuel sold) = émissions calculées sur base du carburant vendu

Emiss FU (Fuel used) = émissions calculées sur base du carburant consommé d'une Région

R = Région

REF = année de référence, année la plus récente qui permet de prendre en compte toutes les modifications

Belgique = la somme des trois Régions

A = année (2005, 2008, 2009, 2010)

P = polluant (CO₂, CH₄, N₂O) exprimé en CO₂-eq (calculé sur la base des valeurs du PRP du quatrième rapport d'évaluation du GIEC)

Total = somme de CO₂ + CH₄ + N₂O in CO₂-eq.

Au cas où l'adaptation de la méthodologie pour la détermination des émissions du transport routier est également appliqué aux années 2005, 2008, 2009 et 2010, seule la 2ème formule ci-dessus est appliquée.

Section 4. Application de l'article 6, §2, du présent accord de coopération: calcul de la variation des émissions de gaz à effet de serre dû à une adaptation méthodologique pour la détermination des émissions du transport routier

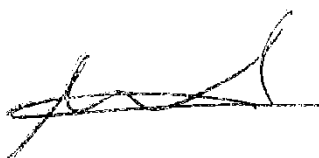
1° La différence entre d'une part les émissions du transport routier pour l'année de référence établies sur base de l'ancienne méthode, et, d'autre part, les émissions du transport routier pour l'année de référence établies sur base de la nouvelle méthode est calculée;

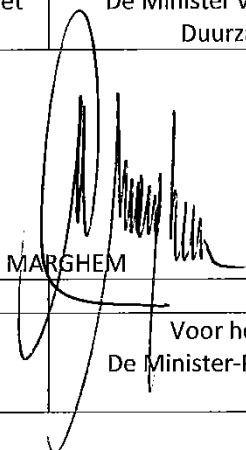
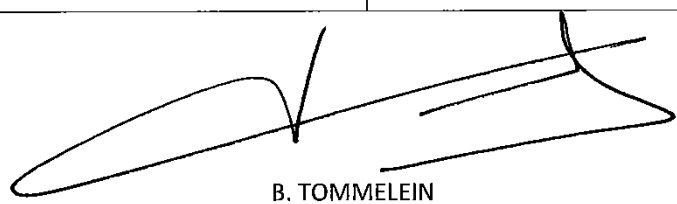
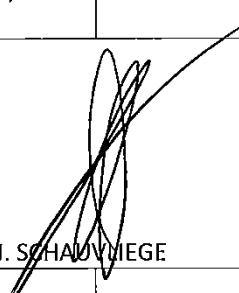
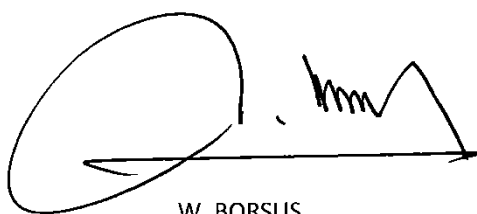
2° Cette différence est divisée par les émissions régionales totales de gaz à effet de serre, conformément à l'article 1er, 12°, du présent accord de coopération établies, pour l'année de référence, en prenant en compte les émissions régionales du transport routier établies sur base de l'ancienne méthode;

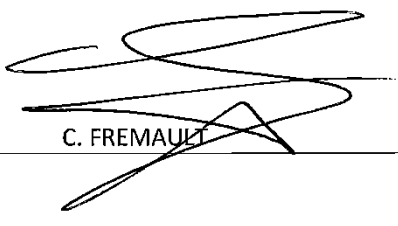
3° La variation des émissions de gaz à effet de serre visée à l'article 6, §2, du présent accord de coopération correspond à la valeur absolue du rapport calculé conformément aux points 1° et 2°, exprimée en pourcentage.

12 février 2018

Vu pour être annexé à l'accord de coopération du ~~20 janvier 2017~~ entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	

La Ministre de l'Énergie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
 M.-C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
 G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Énergie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
 B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
 J. SCHADYVIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
 W. BORSUS	

Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J.-L. CBUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Bijlage 4. Brandstofsurplus**1. Afspraken met betrekking tot de verdere verfijning van de energiegegevens opgesteld door de Federale Staat**

De federale Staat heeft, in overleg met de Gewesten (via de Werkgroep Energiebalansen onder ENOVER), het Koninklijk Besluit van 11 maart 2003 houdende de organisatie van de inzameling van de gegevens betreffende het opstellen van de petroleumbalans (nr. 2003011144) aangepast met het oog op het jaarlijks aanleveren van brandstofverkoopgegevens per brandstoftype (benzines, diesel, LPG) per Gewest, conform de beslissing van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie leefmilieu (UICL) van 12 november 2015.

Op basis hiervan maakt de Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie de volgende analyses:

- een validatie van de gegevens en een mogelijke verfijning van de indeling in sectoren in de petroleumbalans op basis van de gegevensverzameling op gewestelijk niveau;
- een analyse en vergelijking van de resultaten van de gegevensverzameling van brandstofverkoop per Gewest conform de wijziging van het KB van 11 maart 2003, met de hoeveelheid verkochte brandstof zoals gerapporteerd in de petroleumbalans.

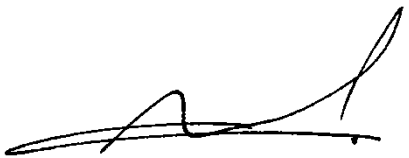
Conform artikel 9, 3°, van dit samenwerkingsakkoord verbindt de Federale Staat er zich toe alle noodzakelijke maatregelen te nemen om het brandstofsurplus maximaal te verminderen, waaronder:

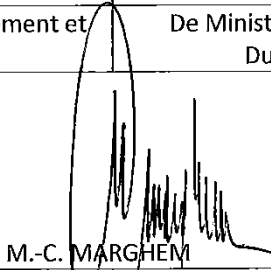
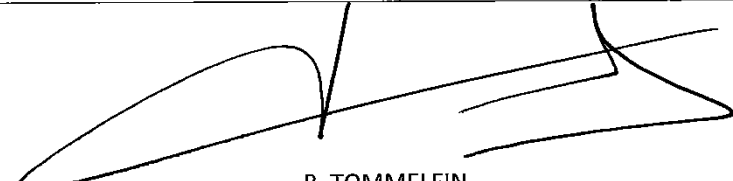
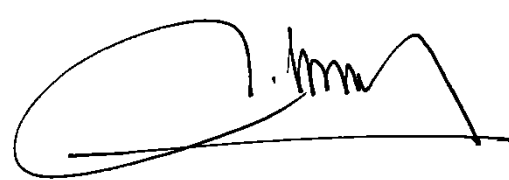
Gegevensuitwisseling:

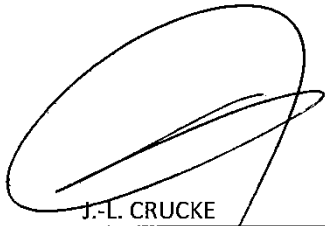
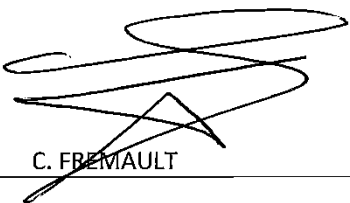
- de Federale Overheidsdienst Financiën geeft jaarlijks aan de ad hoc werkgroep Wegverkeer een analyse door van de evolutie van de accijnzen per brandstof. De Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie geeft jaarlijks aan de ad hoc werkgroep Wegverkeer een vergelijking van de brandstofprijzen met de buurlanden;
- de Federale Overheidsdienst Financiën geeft jaarlijks aan de ad hoc Werkgroep wegverkeer het overzicht van de terugbetaling van de professionele diesel (in liters en in euro) door met een onderverdeling naar Belgische en niet-Belgische bedrijven;
- een grondige analyse van de cijfers van de petroleumbalans zodra het brandstofsurplus groter is dan 10% (de ad hoc werkgroep Wegverkeer houdt hiertoe de Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie op de hoogte van het brandstofsurplus);
- een afstemming van de petroleumbalans met de gegevens van de Federale Overheidsdienst Financiën blijft verzekerd voor de jaren 2013-2020.

12 februari 2018

Gezien om gevoegd te worden bij het samenwerkingsakkoord van ~~20 januari 2017~~ tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	

La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M.-C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
	
G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Energie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
	
B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
	
J. SCHAUVLIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
	
W. BORSUS	

Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J.-L. CRUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Annexe 4. Le surplus carburant

1. Accords relatifs à l'affinement des données énergétiques produites par l'Etat fédéral

L'Etat fédéral a adapté en concertation avec les Régions (par le biais du groupe de travail bilans énergétiques dans le cadre de CONCERE), l'arrêté royal du 11 mars 2003 organisant la collecte de données relatives à l'établissement du bilan pétrolier (n° 2003011144) en vue de la fourniture annuelle des données de vente de carburants par type de carburant (essences, gasoil, LPG) par région, conformément à la décision de la Conférence interministérielle Environnement élargie (CIEE) du 12 novembre 2015.

Sur cette base, la Direction générale de l'Energie du Service public fédéral Economie, P.M.E., Classes moyennes et Energie effectue les analyses suivantes:

- une validation des données et un éventuel affinement de la subdivision en secteurs du bilan pétrolier en fonction de la collecte de données au niveau régional ;
- une analyse et comparaison des résultats de la collecte des données de vente de carburant par région, conformément aux adaptations de l'arrêté royal du 11 mars 2003, avec la quantité de carburant vendu telle que rapportée dans le bilan pétrolier.

Conformément à l'article 9, 3°, du présent accord de coopération l'Etat fédéral s'engage à prendre toutes les mesures nécessaires pour réduire au maximum le surplus carburant, notamment:

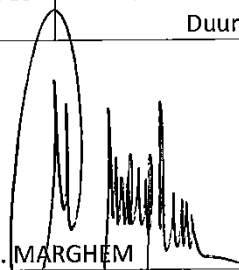
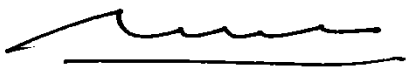
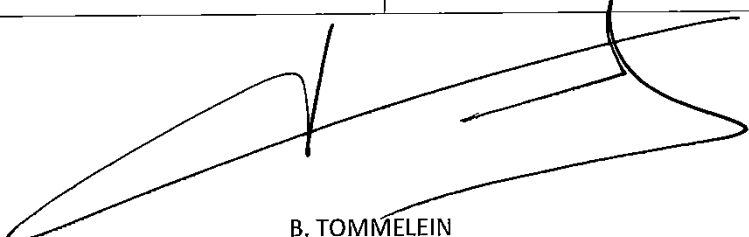
Mesures concernant l'échange de données:

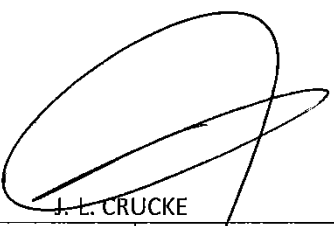
- le Service Public Fédéral Finances transmet chaque année au groupe de travail ad hoc Transport routier une analyse de l'évolution des accises par carburant. La Direction générale de l'Energie du Service Public Fédéral Economie, P.M.E., Classes moyennes et Energie remet chaque année au groupe de travail ad hoc Transport routier une comparaison des prix des carburants avec les pays voisins;
- le Service Public Fédéral Finances transmet chaque année au groupe de travail ad hoc Transport routier le relevé du remboursement du gasoil professionnel (en litres et en euro) avec une subdivision entre entreprises belges et non belges;
- une analyse approfondie des chiffres du bilan pétrolier dès que le surplus carburant dépasse les 10% (le groupe de travail ad hoc Transport routier informe à cet effet la Direction générale de l'Energie du Service Public Fédéral Economie, P.M.E., Classes moyennes et Energie du niveau du surplus carburant);
- une harmonisation du bilan pétrolier avec les données du Service Public Fédéral Finances est garantie pour les années 2013-2020

12 février 2018

Vu pour être annexé à l'accord de coopération du ~~20 janvier 2017~~ entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	

La Ministre de l'Énergie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M.-C. MARGHEM	
Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
	
G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Énergie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
	
B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
	
J. SCHAUVLIEGE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
	
W. BORSUS	

Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J. L. CRUCKE	
Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAULT	

Bijlage 5. Beleidslijnen en maatregelen van de Federale Staat conform artikel 9, 1°, van dit samenwerkingsakkoord

1. Sectoren vallend onder het toepassingsgebied van beschikking nr. 406/2009/EG

Sector	Benaming van de federale beleidslijn of maatregel
1. Residentieel	Fiscale aftrekbaarheid voor energiebesparende investeringen: dakisolatie voor particulieren (bevoegdheid overgedragen aan de Gewesten vanaf 31 december 2014 naar aanleiding van de zesde Staatshervorming).
2. Hernieuwbare energiebronnen (HEB): Transport	Biobrandstof: nieuwe percentages Verhoging van de verplichting tot bijmenging van biobrandstof in fossiele brandstoffen (minimum 6% FAME en keuze tussen E5 en E10 vanaf 1 januari 2015, en 2 ^{de} generatie).
3. Transport	Verhoging van het aantal passagiers en goederen vervoerd per spoor via beheerscontract en investeringsplan van de NMBS, inclusief Gewestelijk ExpresNet (GES); Integratie van gekwantificeerde doelstellingen in de beheerscontracten van de NMBS en ambitieus investeringsplan voor de jaren 2013-2025: Doelstellingen: verhoging aantal treinkilometers met 8% over de periode van het plan, jaarlijkse toename van 2,5% van het aantal bezette zitplaatsen. Het ontwerp van het meerjarige investeringsplan 2013-2025 van de NMBS voorziet een toename van zitplaatsen met 2,5% per jaar over de periode van het plan (wat overeenkomt met een toename van bijna 38% over de periode van het plan). Dit hangt nog af van de goedkeuring van het investeringsplan en van de benodigde budgetten die eraan zullen worden toegekend.
4. Transport	Tussenkost in de kosten voor openbaar vervoer voor pendelaars , met inbegrip van de financiering van 100% van de openbaarvervoerabbonnementen voor federale ambtenaren; Derde betalers-overeenkomst: 80/20 systeem voor de privésector (tenlasteneming van het abonnement ten belope van 20% door de Federale Staat).
5. Industrie	Fiscale aftrekbaarheid van energiebesparende investeringen door de bedrijven en accijnsverlaging in het kader van brancheakkoorden.
6. Tertiaire Sector	Energierenovatie van federale gebouwen: naleving van de verplichtingen van artikel 5 van Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie (via de Regie der Gebouwen, de inzittenden en de andere federale instellingen die hun gebouwen zelf beheren).
7. Transport	Bevordering van multimodaal transport voor goederen.
8. Residentieel en tertiair	Versterking van de productnormen: Voor producten die op de markt worden gebracht en waarvoor er nog geen enkele norm bestaat op Europees niveau zullen er ambitieuze normen worden vastgesteld in nauwe samenwerking met de betrokken sectoren en de wetenschappelijke wereld. Deze producten zullen moeten beantwoorden aan hoge normen inzake milieubeheer, sociale bijstand en gezondheidszorg, maar tegelijk financieel haalbaar blijven voor iedereen. (Bijvoorbeeld versterking van de productnormen voor verwarmingstoestellen, bouwmaterialen en andere).
9. Residentieel en tertiair	PV-panelen op openbare gebouwen.
10. Transport	Bevordering van carpooling.
11. Transport	Bevordering van het fietsgebruik (kilometervergoedingen en fiscale aftrekbaarheid).
12. Transport	Reglementair kader en fiscale maatregelen voor de bevordering van telewerk.
13. Transport	Bedrijfswagenfiscaliteit op basis van onderandere de CO₂-uitstoot.

2. Sectoren vallend onder het toepassingsgebied van richtlijn 2003/87/EG

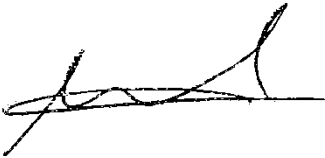
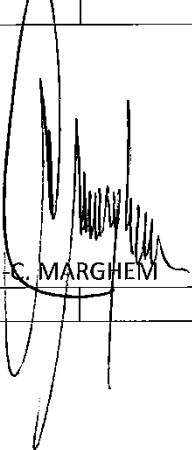
Sector	Benaming van de federale beleidslijn of maatregel
14. Residentieel en tertiair	Verordeningen Ecodesign (andere dan verwarmingsketels/kachels): versterking van de normen om gezondheids- of milieudoelstellingen te halen.

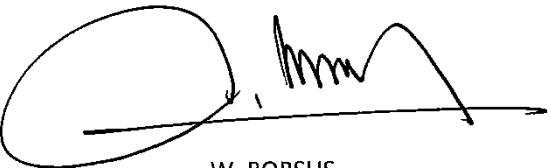
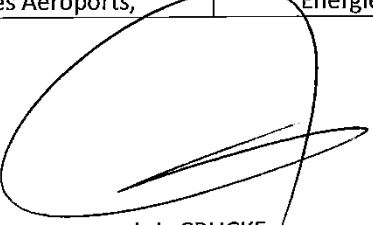
3. Hernieuwbare energie sector

Sector	Benaming van de federale beleidslijn of maatregel
15. Hernieuwbare energiebronnen (HEB)	Maatregelen Offshore Elektriciteit die bijdragen tot de doelstelling HEB, op basis van huidige configuratie bedraagt de geïnstalleerde capaciteit 2200 MW (3100/3377h): A2. Herziening van het ondersteuningsmechanisme voor offshore productie van windenergie; A3. Stopcontact op zee; A4. Versterking van het transmissienetwerk (Elektriciteitsontwikkelingsplan (Elia)).

12 februari 2018

Gezien om gevoegd te worden bij het samenwerkingsakkoord van ~~20 januari 2017~~ tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	
La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M. C. MARGHEM	

Pour la Région flamande, Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,	Voor het Vlaamse Gewest, De Minister-President van de Vlaamse Regering,
 G. BOURGEOIS	
Le Ministre flamand du Budget, de Finance et de l'Energie,	De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,
 B. TOMMELEIN	
La Ministre flamande de l'Environnement, de la Nature et de l'Agriculture,	De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
 J. SCHAULYIE	
Pour la Région wallonne, Le Ministre-Président du Gouvernement wallon,	Voor het Waalse Gewest, De Minister-President van de Waalse Regering,
 W. BORSUS	
Le Ministre wallon du Budget, des Finances, de l'Energie, du Climat et des Aéroports,	De Waalse Minister van Begroting, Financiën, Energie, Klimaat en Luchthavens,
 J.-L. CRUCKE	

Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
 R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
 C. FREMAUX	

Annexe 5. Politiques et mesures de l'Etat fédéral conformément à l'article 9, 1°, du présent accord de coopération

1. Secteurs couverts par la décision n°406/2009/CE

Secteur	Dénomination de la politique ou mesure
1. Résidentiel	Déductibilité fiscale pour investissements économiseurs d'énergie: isolation des toitures pour les particuliers (compétence transférée aux régions après le 31 décembre 2014 suite à la 6 ^{ème} Réforme de l'Etat)
2. Sources d'énergie renouvelables (SER) Transport	Biocarburant : nouveaux pourcentages Augmentation de l'obligation d'incorporation dans les volumes de carburants fossiles (minimum 6% EMAG et choix entre E5 et E10 à partir de 1 ^{er} janvier 2015, et 2ème génération).
3. Transport	Augmentation du nombre de passagers et des marchandises transportés par rail via le Contrat de gestion et le plan d'investissement de la SNCB, y compris le Réseaux Express Régional (RER). Intégration d'objectifs quantifiés dans les contrats de gestion de la SNCB et plan d'investissement ambitieux pour les années 2013-2025: Objectifs: augmentation de 8% du nombre de train-kilomètres sur la période du plan, hausse annuelle de 2,5% du nombre de places assises occupées. Le projet de plan pluriannuel d'investissement 2013-2025 de la SNCB prévoit une augmentation de places assises de 2,5% par an sur la période du plan (soit près de 38% d'augmentation sur la durée du plan). Cela dépend encore de l'approbation du plan d'investissement et des budgets nécessaires qui seront octroyés.
4. Transport	Intervention dans les frais de transports publics pour les navetteurs , notamment le financement à 100% des abonnements de transport public pour les fonctionnaires fédéraux; La convention du tiers payant: système 80/20 pour le secteur privé (prise en charge de l'abonnement à hauteur de 20% par l'Etat fédéral).
5. Industrie	Déductibilité fiscale pour investissements économiseurs d'énergie pour les entreprises et réduction d'accises dans le cadre d'accords de branche.
6. Secteur tertiaire	Rénovation énergétique des bâtiments fédéraux : conformité aux obligations de l'article 5 de la directive 2012/27/UE du Parlement Européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique (via la Régie des Bâtiments, les occupants et les autres institutions fédérales qui autogèrent leurs bâtiments).
7. Transport	Promotion du transport multimodal de marchandises.
8. Résidentiel et tertiaire	Renforcement des normes de produits: Pour les produits qui sont mis sur le marché et pour lesquels il n'existe encore aucune norme au niveau européen, des normes ambitieuses seront établies en étroite collaboration avec les secteurs concernés et le monde scientifique. Ces produits devront répondre à des normes élevées en matière de gestion environnementale, aide sociale et soins de santé, tout en restant financièrement abordables pour tous (par exemple renforcement des normes de produit pour les appareils de chauffage, matériels de construction et autres).
9. Résidentiel et Tertiaire	Panneaux photovoltaïques sur bâtiments publics.
10. Transport	Promotion du covoiturage.
11. Transport	Promotion de l'utilisation du vélo (indemnités au km et déductibilité fiscale).
12. Transport	Cadre réglementaire et mesures fiscales pour la promotion du télétravail.
13. Transport	Fiscalité automobile pour les véhicules de société (basée notamment sur le CO ₂).

2. Secteurs couverts par la directive 2003/87/CE

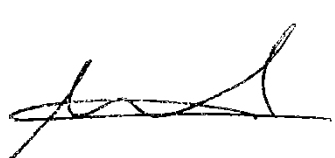
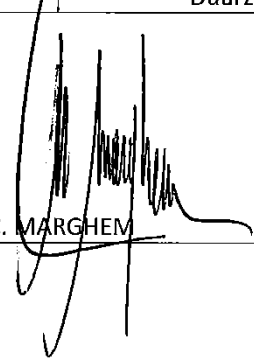
Secteur	Dénomination de la politique ou mesure
14. Résidentiel et Tertiaire	Règlements Ecodesign (autres que chaudière/poêle): renforcement des normes en vue d'atteindre des objectifs de santé et/ou d'environnement.

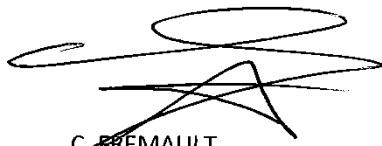
3. Secteur de l'énergie renouvelable

Secteur	Dénomination de la politique ou mesure
15. Sources d'énergie renouvelables (SER)	Electricité Offshore Mesures qui contribuent à l'objectif SER, sur base de la configuration actuelle, la capacité installée est de 2200 MW: A2. Révision du mécanisme de soutien à la production d'énergie éolienne offshore; A3. Prise de courant en mer; A4. Renforcement du réseau de transmission (Plan de développement de l'électricité (Elia)).

12 février 2018

Vu pour être annexé à l'accord de coopération du ~~20 janvier 2017~~ entre l'Etat fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale relatif au partage des objectifs belges climat et énergie pour la période 2013-2020.

Pour l'Etat fédéral, Le Premier Ministre,	Voor de Federale Staat, De Eerste Minister,
	
Ch. MICHEL	
La Ministre de l'Energie, de l'Environnement et du Développement durable,	De Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling,
	
M.-C. MARGHEM	

Pour la Région de Bruxelles-Capitale, Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,	Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,
	
R. VERVOORT	
Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée du Logement, de la Qualité de Vie, de l'Environnement et de l'Energie,	De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, belast met Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie,
	
C. PREMAULT	